

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2024 – Numri: 74

Tiranë – E martë, 30 prill 2024

PËRMBAJTJA

	Faqe
Ligj nr. 28/2024, datë 4.4.2024	Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 125/2013, “Për koncesionet dhe partneritetin publik privat”, i ndryshuar..... 8155
Dekret i Presidentit nr. 159, datë 24.4.2024	Për shpallje ligji..... 8156
Ligj nr. 37/2024, datë 18.4.2024	Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 59/2014, “Për karrierën ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar..... 8156
Dekret i Presidentit nr. 165, datë 26.4.2024	Për shpallje ligji..... 8158
Ligj nr. 39/2024, datë 18.4.2024	Për ratifikimin e marrëveshjes ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Kolegjit të Evropës për hapjen e degës së Kolegjit të Evropës në Tiranë..... 8158
Dekret i Presidentit nr. 166, datë 26.4.2024	Për shpallje ligji..... 8169
Dekret i Presidentit nr. 160, datë 25.4.2024	Për dhënie të shtetësisë shqiptare..... 8169
Dekret i Presidentit nr. 161, datë 25.4.2024	Për dhënie të shtetësisë shqiptare..... 8169
Dekret i Presidentit nr. 162, datë 25.4.2024	Për lejimin e lënies së shtetësisë shqiptare..... 8169
Dekret i Presidentit nr. 163, datë 25.4.2024	Për lejimin e lënies së shtetësisë shqiptare..... 8170
Dekret i Presidentit nr. 164, datë 25.4.2024	Për lejimin e lënies së shtetësisë shqiptare..... 8170

Udhëzim i ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë nr. 3, datë 22.4.2024	Për shfuqizimin e udhëzimit nr. 20, datë 5.10.2010, “Për përcaktimin e kërkesave mbi procedurat për planet e fluturimit në fazën e parafluturimit për Qiellin e Vetëm Evropian”.....	8170
Udhëzim i ministrit të Arsimit dhe Sportit nr. 6, datë 24.4.2024	Për një shtesë në udhëzimin nr. 10, datë 3.4.2015, “Për përmbajtjen dhe formën e licencës që fiton kandidati në përfundim të provimit të shtetit për ushtrimin e profesionit të rregulluar të mësuesit”, i ndryshuar.....	8171
Urdhër i ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë nr. 78, datë 15.4.2024	Për miratimin e rregullores për transportin ajror të mallrave të rrezikshme në Republikën e Shqipërisë.....	8171
Urdhër i ministrit të Turizmit dhe Mjedisit nr. 152, datë 15.4.2024	Për delegimin e kompetencave për nënshkrimin e marrëveshjes së zhvillimit midis Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit dhe subjektit “KLAIS” sh.p.k.....	8181
Urdhër i ministrit të Arsimit dhe Sportit nr. 183, datë 23.4.2024	Për një shtesë në urdhrin nr. 113, datë 26.3.2024, “Për delegimin e kompetencave dhe caktimin e detyrave të zëvendësministrit të Arsimit dhe Sportit, znj. Ana Kapaj”	8181
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 18, datë 19.3.2024	Me objekt shfuqizimin e vendimeve nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 740, datë 23.8.2022, të Gjykatës së Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm; nr. 00-2023-413, datë 7.3.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.....	8182
Vendim i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nr. 00-2024-1494 (154), datë 15.4.2024	Me objekt kundërshtimin e akteve administrative: Vendimit nr. 118/2016, datë 4.3.2016 dhe vendimit nr. 423/2016, datë 7.6.2016, të Komisionit të Prokurimit Publik; vendimit datë 22.4.2016 dhe vendimit datë 11.7.2016, të Komisionit të Vlerësimit të Ofertave të Autoritetit Rrugor Shqiptar, si akte administrative në kundërshtim me ligjin. Detyrimin e palëve të paditura solidarisht për shpërblimin e dëmit dhe fitimin e munguar në shumën 140.458.900,05 lekë, të shkaktuar nga nxjerrja dhe zbatimi i akteve administrative të kundërligjshme: vendim nr. 118/2016, datë 4.3.2016, vendim nr. 423/2016, datë 7.6.2016, të Komisionit të Prokurimit Publik, vendim datë 22.4.2016 dhe vendim datë 11.7.2016, të Komisionit të Vlerësimit të Ofertave të Autoritetit Rrugor Shqiptar, për shkak të kualifikimit të padrejtë të operatorit ekonomik “Cobial” sh.p.k. Shpenzimet gjyqësore dhe ato të avokatit në ngarkim të palës së paditur.....	8197
Vendim i Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë nr. 923, datë 19.2.2024	Për shpalljen të vdekur të shtetasit Gazmir Bala	8221
	Kërkesë për shpalljen të zhdukur të shtetasit Fadil Seferi.....	8221

LIGJ
Nr. 28/2024

PËR DISA NDRYSHIME DHE SHTESA
NË LIGJIN NR. 125/2013,
“PËR KONCESIONET DHE
PARTNERITETIN PUBLIK PRIVAT”,
I NDRYSHUAR

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozim të një deputeti,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Në ligjin nr. 125/2013, “Për koncesionet dhe partneritetin publik privat”, i ndryshuar, bëhen këto ndryshime dhe shtesa:

Neni 1

Në nenin 5, shkronja “i” ndryshohet si më poshtë:

“i) për ndërtimin dhe shfrytëzimin e burimeve të energjisë së rinovueshme, sipas përcaktimeve të ligjit nr. 24/2023, “Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme”, përveç hidrocentraleve.”.

Neni 2

Në nenin 17, shkronja “d” ndryshohet si më poshtë:

“d) operatorët ekonomikë nëpërmjet propozimeve të pakërkua vetëm për realizimin e punimeve dhe/ose ofrimin e shërbimeve në: porte, aeroporte, energjinë për ngrohje dhe shpërndarjen e gazit natyror për prodhimin dhe shpërndarjen e energjisë elektrike, me përjashtim të prodhimit e shpërndarjes së energjisë elektrike nga burimet hidrike.”.

Neni 3

Në nenin 18, pika 5, shkronja “a” riformulohet si më poshtë:

a) harton raportin përmbledhës, mbi bazën e të cilit autoriteti merr vendimin për shtyrjen, refuzimin

e plotë ose vazhdimin e procedurave, si dhe harton studimin e fizibilitetit për koncesionin/partneritetin publik privat, përcakton procedurën e zbatueshme për dhënien e koncesionit/partneritetit publik privat dhe harton dokumentacionin e tenderit.”.

Neni 4

Në nenin 19, pika 1 ndryshohet si më poshtë:

“1. Studimi i fizibilitetit për koncesionin/partneritetin publik privat hartohet nga komisioni i dhënies së koncesionit/partneritetit publik privat, brenda 60 ditëve pune nga vendimi i autoritetit kontraktues për vazhdimin e procedurave. Ky afat mund të shtyhet për shkaqe të kompleksitetit të projektit me jo më shumë se 30 ditë pune.”.

Neni 5

Në nenin 25, pika 1 ndryshohet si më poshtë:

“1. Autoriteti kontraktues autorizohet të shqyrtojë dhe të pranojë propozimet e pakërkua vetëm për realizimin e punimeve dhe/ose shërbimeve në: porte, aeroporte, energjinë për ngrohje dhe shpërndarjen e gazit natyror, për prodhimin dhe shpërndarjen e energjisë elektrike, me përjashtim të prodhimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike nga burimet hidrike, në përputhje me procedurat e përcaktuara në këtë nen, me kusht që këto propozime të mos kenë të bëjnë me një projekt për të cilin procedurat e përzgjedhjes kanë nisur apo janë shpallur.”.

Neni 6

Në nenin 28, pika 1 ndryshohet si më poshtë:

a) Pika 1 ndryshohet si më poshtë:

“1. Para nënshkrimit të kontratës, autoriteti kontraktues merr nga ofertuesi më i suksesshëm garancitë e kërkuara për realizimin e kontratës dhe instrumentet e sigurisë si kompensim për dëmin që mund të shkaktohet si pasojë e dështimit të koncesionarëve/partnerëve privatë për të përmbushur detyrimet e parashikuara në kontratë (premtim për pagesë, garanci bankare, garanci të korporatës, kambiale etj.).”.

b) Pas pikës 1, shtohen pikat 1/1 dhe 1/2 si më poshtë:

“1/1 Sigurimi i kontratës koncesion i shërbimeve publike do të jetë deri në 5% të vlerës së kontratës.

Kjo masë mund të reduktohet në mënyrë përpjesëtimore gjatë ekzekutimit të kontratës, por në asnjë rast gjatë kohëzgjatjes së saj nuk mund të jetë më e vogël se 25% e vlerës fillestare të sigurimit.

1/2 Sigurimi i kontratës koncesion i punëve publike do të jetë deri në 5% të vlerës së ndërtimit, ndërsa pas periudhës së ndërtimit do të jetë deri në 5% të vlerës së mbetur të kontratës.”.

Neni 7
Dispozitë kalimtare

Dispozitat e këtij ligji zbatohen edhe për veprimet dhe procedurat për dhënien e koncesioneve/partneriteteve publike private, të filluara para hyrjes në fuqi të këtij ligji, por nuk zbatohen për kontratat e koncesionit të nënshkruara para hyrjes në fuqi të tij.

Neni 8
Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miratuar në datën 4.4.2024.

Shpallur me dekreten nr. 159, datë 24.4.2024, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj.

DEKRET
Nr. 159, datë 24.4.2024

PËR SHPALLJE LIGJI

Në mbështetje të nenit 84, pika 1, dhe nenit 93 të Kushtetutës,

DEKRETOJ:

Shpalljen e ligjit nr. 28/2024, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 125/2013, ‘Për koncesionet dhe partneritetin publik privat’, i ndryshuar”.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj**

LIGJ
Nr. 37/2024

**PËR DISA NDRYSHIME DHE SHTESA
NË LIGJIN NR. 59/2014, “PËR
KARRIERËN USHTARAKE NË FORCAT
E ARMATOSURA TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË”, I NDRYSHUAR**

Në mbështetje të neneve 78, 81, pika 1, e 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

**KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

VENDOSI:

Në ligjin nr. 59/2014, “Për karrierën ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, bëhen këto ndryshime dhe shtesa:

Neni 1

Në nenin 14 bëhen ndryshimet dhe shtesat e mëposhtme:

1. Shkronjat “a” deri në “ë” dhe “g” deri në “j”, të pikës 1, ndryshohen si më poshtë:

a) Ushtar I	Detar I	31 vjeç;
b) Ushtar II	Detar II	32 vjeç;
c) Ushtar III	Detar III	33 vjeç;
ç) Ushtar IV	Detar IV	36 vjeç;
d) Nëntetar	Nëntetar	40 vjeç;
dh) Tetar	Tetar	48 vjeç;
e) Rreshter	Rreshter	55 vjeç;
ë) Kapter	Kapter	56 vjeç;
g) Nëntoger	Nënlejtënant	36 vjeç;
gj) Toger	Lejtënant	41 vjeç;
h) Kapiten	Kapitenlejtënant	48 vjeç;
i) Major	Kapiten i rangut të tretë	57 vjeç;
j) Nënkolonel	Kapiten i rangut të dytë	58 vjeç.”.

2. Pika 5 ndryshohet si më poshtë:

“5. Shtetasit, në momentin e titullimit oficer aktiv dhe ushtar/detar aktiv, nuk duhet të kenë mbushur moshën 30 vjeç. Përfundimisht bëjnë vetëm shtetasit që do të titullohen oficerë dhe ushtarë/detarë aktivë, të cilët do të jenë personel mjekësor, i Orkestrës Frymore dhe Orkestrës Simfonike të Forcave të Armatosura, të cilët në momentin e titullimit nuk duhet të kenë mbushur moshën 32 vjeç.”.

Neni 2

Pas pikës 6 të nenit 17 shtohet pika 7 me këtë përmbajtje:

“7. Ushtaraku me gradë madhore, i cili emërohet në detyrën e shefit të Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, merr gradën e njësuar sipas funksionit të përcaktuar në tabelën e organizimit e të pajisjeve në Forcat e Armatosura.”.

Neni 3

Pas nenit 18 shtohet neni 18/1 me këtë përmbajtje:

“Neni 18/1

1. Gradimi i parakohshëm i ushtarakëve për gradën e radhës mund të bëhet vetëm një herë gjatë karrierës ushtarake, jo më parë se një vit nga plotësimi i afatit kohor të qëndrimit në gradë.

2. Përfshihen nga përcaktimi i këtij neni ushtarakët aktivë nënoficerë me gradën “kapter”, oficerët aktivë me gradën “kolonel” dhe ushtarakët me gradë madhore.

3. Kriteret dhe mënyra e vlerësimit të ushtarakëve, sipas këtij neni, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit të Mbrojtjes, në përputhje me nevojat organike të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë.”.

Neni 4

Në nenin 22 bëhen ndryshimet dhe shtesat e mëposhtme:

1. Në pikën 2 bëhen këto ndryshime:

a) Shkronja “b” ndryshohet si më poshtë:

“b) Komisioni i lartë, i cili vlerëson oficerët për marrjen e gradave “major/kapiten i rangut të tretë”, “nënkolonel/kapiten i rangut të dytë” dhe “kolonel/kapiten i rangut të parë” dhe nënoficerët për marrjen e gradave “kapter dhe kryekapter”, si dhe personelin oficer për kualifikim nga grada “kapiten” deri në gradën “nënkolonel” dhe personelin nënoficer me gradën “rreshter” dhe “kapter”, të cilët përmbushin kriteret e përcaktuara në këtë ligj.”.

b) Shkronja “c” ndryshohet si më poshtë:

“c) Komisioni i zakonshëm vlerëson oficerët për marrjen e gradave “togër/lejtënant” dhe “kapiten/kapitenlejtënant”, si dhe personelin nënoficer “tetar” dhe “rreshter”, si dhe personelin nënoficer për kualifikim nga grada “nëntogër/ nënlejtënant” deri në gradën “togër/lejtënant” dhe personelin nënoficer me gradën “nëntetar” deri në gradën “tetar”, të cilët përmbushin kriteret e përcaktuara në këtë ligj. Komisioni i zakonshëm ngrihet përkatësisht në komandat e forcave, në Akademinë e Forcave të Armatosura, në Komandën Mbështetëse dhe në Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë, për repartet e varësisë së drejtpërdrejtë dhe ato të Ministrisë së Mbrojtjes.”.

c) Shkronja “ç” shfuqizohet.

2. Në pikën 3 bëhen këto shtesa dhe ndryshime:

a) Në fjalinë hyrëse të shkronjës “c” pas fjalëve “për oficerët” shtohen fjalët “dhe nënoficerët”;

b) Pas nënndarjes “ii” shtohen paragrafët me këtë përmbajtje:

“Në rast mungese organike të oficerëve me gradën madhore “gjeneral brigade/kundëradmiral”, ata zëvendësohen me oficerë me gradën “kolonel/kapiten i rangut të parë” dhe në rast mungese organike të oficerëve me gradën “kolonel /kapiten i rangut të parë”, ata zëvendësohen me oficerë me gradën “nënkolonel/kapiten i rangut të dytë.”.

Komisioni i zakonshëm ngrihet me urdhër të ministrit të Mbrojtjes për të vlerësuar dhe për të propozuar për gradim e kualifikim oficerët me gradën “nëntogër/nënlejtënant, “togër/lejtënant” dhe nënoficerët me gradën “nëntetar”, “tetar” dhe “rreshter”, të cilët përmbushin kriteret e përcaktuara në këtë ligj.”.

c) Shkronja “ç” shfuqizohet.

3. Fjalët “dhe “ç” të shkronjës “b” të pikës 4 shfuqizohen.

4. Pika 5 ndryshohet si më poshtë:

“5. Komisionet e karrierës, me përjashtim të komisionit të veçantë, i përfundojnë procedurat e punës së tyre brenda:

a) muajit qershor të çdo viti nga komisionet përgjegjëse për vlerësimin e ushtarakëve për kualifikimet që shërbejnë për marrjen e gradës së radhës;

b) muajit tetor të çdo viti nga komisionet përgjegjëse për vlerësimin e përparimit në gradë të ushtarakëve.”.

Neni 5

Në nenin 31 bëhen shtesat e mëposhtme:

1. Pas shkronjës “b” të pikës 1 shtohet shkronja “c” me këtë përmbajtje:

“c) për nevoja të specialiteteve dhe plotësimin e funksioneve që ndikojnë në ruajtjen e operacionalitetit të Forcave të Armatosura, por jo më shumë se 3 (tre) vjet, me të drejtë rinovimi.”.

2. Pas pikës 2 shtohet pika 3 me këtë përmbajtje:

“3. Procedurat, mënyra dhe rregullat për zbatimin e parashikimeve në shkronjat “a”, “b” dhe “c” të pikës 1 të këtij neni përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit të Mbrotjtjes.”.

Neni 6

Në pikën 1 të nenit 37 togfjalëshi “dhe të nenit 23” zëvendësohet me fjalët “të pikës 3 të nenit 18/1, të pikës 1/1 të nenit 21, të nenit 23 dhe të pikës 3 të nenit 31.”.

Neni 7

Dispozitë kalimtare

Për shefin e Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, aktualisht në detyrë, me marrjen e gradës, sipas përcaktimeve të këtij ligji, koha e qëndrimit në detyrë do të llogaritet nga momenti i emërimit fillestar në këtë pozicion.

Neni 8

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miraturar në datën 18.4.2024.

Shpallur me dekretin nr. 165, datë 26.4.2024, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj

DEKRET

Nr. 165, datë 26.4.2024

PËR SHPALLJE LIGJI

Në mbështetje të nenit 84, pika 1, dhe nenit 93 të Kushtetutës,

DEKRETOJ:

Shpalljen e ligjit nr. 37/2024, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 59/2014, ‘Për karrierën ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë’, i ndryshuar”.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj**

**LIGJ
Nr. 39/2024**

**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES
NDËRMJET KËSHILLIT TË
MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË DHE KOLEGJIT TË
EVROPËS PËR HAPJEN
E DEGËS SË KOLEGJIT TË EVROPËS
NË TIRANË**

Në mbështetje të neneve 78, 83, pika 1, dhe 121, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

**KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

VENDOSI:

Neni 1

Ratifikohet marrëveshja ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Kolegjit të Evropës për hapjen e degës së Kolegjit të Evropës në Tiranë, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij ligji.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miraturar në datën 18.4.2024.

Shpallur me dekretin nr. 166, datë 26.4.2024, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj.

MARRËVESHJE**NDËRMJET KËSHILLIT TË MINISTRAVE
TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË
DHE KOLEGJIT TË EVROPËS “PËR
HAPJEN E NJË DEGE TË KOLEGJIT TË
EVROPËS NË TIRANË”**

Kjo Marrëveshje lidhet ndërmjet:

Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë, të përfaqësuar nga znj. Ogerta Manastirliu, Ministre e Arsimit dhe e Sportit, në vijim i referuar si “Këshilli i Ministrave”,

dhe

Kolegjit të Evropës, një organizatë jofitimprurëse e shërbimeve publike, e regjistruar dhe e licencuar në Belgjikë¹, e përfaqësuar nga rektorja, znj. Federica Mogherini, në vijim i referuar si “Kolegji”.

Në këtë Marrëveshje, Këshilli i Ministrave dhe Kolegji referohen bashkërisht si “Palët”.

Duke pasur parasysh se:

Kolegji, instituti më i vjetër pasuniversitar i studimeve evropiane i njohur për përsosmërinë akademike dhe përkushtimin për të kontribuar në integrimin evropian, aspiron të shtrijë aktivitetet e tij akademike në Republikën e Shqipërisë dhe rajonin e Ballkanit Perëndimor;

Republika e Shqipërisë përfaqësohet në Këshillin Administrativ të Kolegjit me një anëtar të emëruar nga Ministria e Arsimit dhe e Sportit, siç përcaktohet në Memorandumin e Mirëkuptimit të datës 7 qershor 2023;

Më 2 tetor 2023 dhe në përputhje me nenet 4 dhe 10 të Statutit të Kolegjit, Këshilli Administrativ i Kolegjit miratoi shtrirjen e Kolegjit në Republikën e Shqipërisë, duke sjellë regjistrimin e një dege në Shqipëri të Kolegjit, krijimin e një departamenti të ri studimi me qendër në Tiranë dhe lidhjen e marrëveshjeve me qeverinë shqiptare dhe partnerë të tjerë bashkëpunimi për ngritjen e degës së Kolegjit në Shqipëri;

Më 6 tetor 2023 u nënshkrua një Memorandum Mirëkuptimi ndërmjet Kolegjit, Ministrisë së Arsimit dhe Sportit të Republikës së Shqipërisë dhe Bashkisë së Tiranës, me qëllim rritjen e efektivitetit dhe eficiencës së bashkëpunimit ndërmjet këtyre tri

palëve, në lidhje me sigurimin e mjediseve dhe funksionimin e Kolegjit të Evropës në Tiranë;

Këshilli i Ministrave dhe Kolegji, duke njohur vlerën e arsimit të lartë në ecurinë e integritetit të Ballkanit Perëndimor në Bashkimin Evropian (BE), shprehin vullnetin e përbashkët për të hapur dhe për të mbajtur një degë të Kolegjit në Tiranë,

Palët në këtë Marrëveshje bien dakord për sa vijon:

Neni 1**Objektivat e përbashkët**

Këshilli i Ministrave dhe Kolegji bien dakord që hapja e një dege të Kolegjit në Tiranë do të arrijë objektivat e mëposhtëm të përbashkët të Palëve:

a) Zhvillimi i sektorit të arsimit të lartë dhe i ekspertizës në fushën e studimeve evropiane në Republikën e Shqipërisë dhe rajonin e Ballkanit Perëndimor;

b) Ofrimi i një oferte unike akademike për studentët dhe profesionistët nga rajoni i Ballkanit Perëndimor, BE-ja dhe më gjerë;

c) Kultivimi i një mjedisi shkëmbimi intelektual, mirëkuptimi dhe pajtimi ndërkombëtar dhe multikulturor, në përputhje me traditën e jashtëzakonshme akademike të Kolegjit dhe formulën e tij rezidenciale për të studiuar dhe jetuar Evropën së bashku.

Neni 2**Detyrimet e Palëve**

Për qëllimin e parashikuar në nenin 1 të kësaj Marrëveshjeje, ndarja e përgjithshme e përgjegjësiave përcaktohet, si më poshtë:

a) Këshilli i Ministrave, nëpërmjet kësaj Marrëveshjeje, miraton hapjen, ngritjen, funksionimin dhe zhvillimin e veprimtarisë akademike të degës së Kolegjit në Shqipëri.

b) Këshilli i Ministrave merr përsipër të mbështesë me çdo mjet ligjor të disponueshëm ngritjen, licencimin, njohjen e akreditimit të huaj, funksionimin dhe veprimtarinë e degës së Kolegjit në Shqipëri. Në këtë drejtim, Këshilli i Ministrave pranon të trajtojë çdo çështje rregullatore të arsimit të lartë universitar, në lidhje me funksionimin e

¹ Europacollege/Le Collège d’Europe | Dijver 11–8000 Bruges, Belgjikë | Fondacioni i Shërbimeve Publike | Numri i korporatës: 0409.518.855 | Numri i TVSH-së: BE

veprimtarive të arsimit të lartë (niveli Master) në Shqipëri, siç parashikohet nga ligji nr. 80/2015, “Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë²”, dhe çdo akt tjetër nënligjor në fuqi.

c) Këshilli i Ministrave miraton mbështetjen me bursa deri në 5 (pesë) bursa për vit akademik për shtetasit shqiptarë që do të pranohen në programet akademike të Kolegjit, me vlerë totale deri në 150 000 (njëqind e pesëdhjetë mijë) euro për vit akademik.

d) Këshilli i Ministrave siguron objektet, infrastrukturën e nevojshme dhe sigurimin e ndërtimit/godinës për funksionimin normal të veprimtarisë akademike të Kolegjit. Pronat dhe asetet e vendosura në zotërim të Kolegjit për funksionimin e degës së tij në Tiranë, janë pronë e shtetit shqiptar. Ato i ofrohen Kolegjit për përdorim nëpërmjet kontratave specifike (afatgjata) të huas për përdorim, pa kundërshtpërblim, dhe të vendosura dhe të pajisura në nivel të mjaftueshëm për qëllimet e synuara akademike. Marrëveshjet do të nënshkruhen ndërmjet Kolegjit dhe njërive përgjegjëse ekonomike të cilat administrojnë pronat.

e) Këshilli i Ministrave siguron, nëpërmjet autoriteteve publike përkatëse, zbatimin efektiv të dispozitave të legjislacionit shqiptar në fuqi, duke përfshirë, por pa u kufizuar në ligjin për organizatat jofitimprurëse, të ndryshuar, ligjin e procedurave tatimore, ligjin për arsimin universitar, marrëveshjen dypalëshe ndërmjet Komisionit të Komunitetit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë³, Marrëveshjet e Shmangies së Tatimit të Dyfishtë ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Belgjikës⁴ dhe çdo dispozitë tjetër ligjore në fuqi që ekziston ose që mund të miratohet në të ardhmen në lidhje me krijimin dhe funksionimin e degës së Kolegjit në Shqipëri, çdo çështje rregullatore nga e cila preket, të drejtat dhe përfitimet e tjera të tij, lehtësimet dhe përjashtimet tatimore etj. Këshilli i Ministrave pranon në këtë dokument se do të parashikojë një regjim përjashtimi tatimor për Kolegjin dhe degën e tij në Shqipëri nga çdo detyrim tatimor ose doganor, të çdo lloji ose natyre.

Gjithashtu, meqë Kolegji dhe dega e tij në Shqipëri do të kenë statusin e përjashtimit total nga taksat, Këshilli i Ministrave merr përsipër që furnitorët që ofrojnë mallra dhe shërbime për Kolegjin dhe degën e tij në Shqipëri të mos ngarkojnë TVSH, kur faturojnë Kolegjin dhe degën e tij; pa kundërshtuar këtë, Këshilli i Ministrave siguron se rimbursimi i TVSH-së, nëse ka, do të bëhet me procedurë të përshpejtuar.

f) Këshilli i Ministrave merr përsipër të ofrojë mbështetje me çdo mjet ligjor të disponueshëm për lehtësimin e marrjes së lejes së punës dhe të lejes së qëndrimit ose përjashtimit nga puna dhe/ose lejes së qëndrimit, siç zbatohet për punonjësit e huaj të Kolegjit dhe degës së tij në Shqipëri. Gjithashtu, Këshilli i Ministrave siguron që këta punonjës të huaj, nëse ka nga Kolegji dhe dega e tij në Shqipëri, nuk janë të detyruar të paguajnë tatimin mbi të ardhurat personale të krijuara nga punësimi (TAP) dhe se Kolegji dhe dega e tij në Shqipëri nuk kanë asnjë detyrim të mbajnë në burim dhe/ose të paguajnë këtë taksë dhe ndonjë kontribut të sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore për punonjësit e huaj të degës së Kolegjit në Shqipëri.

g) Kolegji, i mbështetur nga një kuadër financiar i Komisionit Evropian, do të mbulojë të gjitha kostot që lidhen me funksionimin e personelit akademik, administrativ dhe operacional të degës së Kolegjit në Tiranë, Shqipëri.

Secila nga palët e kësaj Marrëveshjeje do të bëjë përpjekjet më të mira për të mbështetur Palën tjetër në mirëbesim dhe për të ruajtur efektivisht të padëmtuar Palën tjetër nga çdo përgjegjësi që nuk është rezultat i veprimeve dhe/ose i neglizhencës së asaj Pale tjetër.

Neni 3 Aktiviteti Akademik

Programi/et e studimit që do të ofrohet/n nga Kolegji në Tiranë do të kenë të njëjtat standarde si ato të ofruara në departamentet e tjera të Kolegjit (në Bryzhit dhe Natolin/Varshavë), nën mbikëqyrjen e Këshillit Akademik të Kolegjit dhe të

² Edhe në rast të ndryshimit apo të zëvendësimit të tij nga ndonjë ligj i ri zëvendësues.

³ Ligji nr. 9840, datë 10.12.2007, “Për ratifikimin e marrëveshjes kuadër ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Komisionit të Komunitetit

Evropian për rregullat e bashkëpunimit për ndihmën për Shqipërinë, në kuadër të zbatimit të Instrumentit për Asistencën e Paraaderimit (IPA)”.

⁴ Ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë me ligjin nr. 9051, datë 14.4.2003, në fuqi nga data 1.1.2005 (Fletorja Zyrtare nr. 38, datë 23.5.2003, faqe 1279).

akredituar nga Organizata e Akreditimit e Holandës dhe Flanders (NVAO).

Rregullat dhe procedurat për hapjen, riorganizimin, gjuhën e studimit, kohëzgjatjen e programit/eve, si dhe mbylljen e tyre, përcaktohen në aktet e brendshme rregullatore të Kolegjit.

Nga viti akademik 2024–2025 e në vazhdim, Kolegji, nëpërmjet degës së tij në Tiranë, angazhohet të ofrojë një program studimi pasuniversitar (cikli i dytë i studimeve, zbatohen kërkesat e pranimit të Kolegjit) për studentët dhe profesionistët nga:

i. Ballkani Perëndimor, të interesuar për specializim në studimet evropiane, me fokus në integrimin e rajonit në BE;

ii. Shtetet anëtare të BE-së, si dhe çdo shtet tjetër, i interesuar për studimet evropiane dhe Evropën Juglindore, me fokus në transformimet e ndryshme në kontekstin e zgjerimit të BE-së.

Neni 4

Standardet e organizimit dhe të kontrollit të veprimtarisë së degës së Kolegjit

Standardet e organizimit institucional, struktura akademike, standardet e personelit akademik dhe statusi i tyre, procedurat për garantimin e brendshëm dhe të jashtëm të cilësisë, verifikimi i ligjshmërisë dhe auditimi i veprimtarisë së degës së Kolegjit në Shqipëri, bëhen sipas rregullave në fuqi dhe nga autoritetet përgjegjëse të vendit të origjinës (Belgjikë).

Neni 5

Kriteret për pranimin dhe regjistrimin e studentëve

Rregullat dhe procedurat e parashikuara në aktet e brendshme rregullatore të Kolegjit zbatohen për pranimin e studentëve në programin/et e studimit që do të ofrohen nga dega e Kolegjit në Tiranë. Kjo përfshin regjistrimin, matrikullimin, si dhe të drejtat dhe detyrimet e studentëve.

Neni 6

Diplomimi dhe diplomat

Për procedurën e diplomimit të studentëve dhe formën e diplomave të lëshuara nga Kolegji,

zbatohen rregullat e parashikuara në aktet e brendshme rregullatore të Kolegjit.

Diplomat që lëshohen në fund të programit/eve të studimit të ofruara nga Kolegji njihen automatikisht në Republikën e Shqipërisë, sikur të jenë lëshuar nga ndonjë institucion tjetër universitar i krijuar dhe që vepron në Republikën e Shqipërisë.

Neni 7

Akreditimi institucional dhe i programit të studimit

Akreditimi institucional dhe programet e studimit të ofruara nga Kolegji, si dhe periudha e vlefshmërisë së tyre, të kryera nga organizatat akredituese të vendit të origjinës (Flanders, Belgjikë), njihen automatikisht nga institucionet në Republikën e Shqipërisë.

Neni 8

Logoja dhe vula e degës

Dega e Kolegjit në Tiranë ka logon e saj zyrtare të miratuar nga Kolegji.

Vula e Kolegjit ka formën dhe elementet e përcaktuara nga legjislacioni në fuqi i vendit të origjinës (Belgjikë) dhe prodhohet, administrohet dhe ruhet në përputhje me legjislacionin në fuqi të atij vendi.

Neni 9

Emërimi i përfaqësuesve

Këshilli i Ministrave dhe Kolegji bien dakord që të gjitha aktivitetet akademike dhe rregullatore për hapjen dhe funksionimin e degës në Shqipëri, do të koordinohen ngushtë ndërmjet Palëve.

Ministria e Arsimit dhe Sportit e Republikës së Shqipërisë autorizohet nëpërmjet kësaj Marrëveshjeje t'i zbatojë ato në emër të Këshillit të Ministrave.

Për Kolegjin, rektori i tij është i autorizuar si koordinator për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje.

Neni 10

Shkëmbimi i informacionit

1. Për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje, Palët shkëmbejnë informacion të ndërsjellë përkatës ndërmjet tyre.

2. Secila nga Palët e kësaj Marrëveshjeje do të përdorë informacionin e marrë, në rastet e ushtrimit të funksioneve të saj ligjore, vetëm për qëllimet e përcaktuara në këtë Marrëveshje.

3. Veprimet nga Palët sipas kësaj Marrëveshjeje dhe, në veçanti, shkëmbimi i informacionit duhet të kryhen në përputhje me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale.

4. Palët do të trajtojnë informacionin e marrë në përputhje me këtë Marrëveshje, sipas legjislacionit në fuqi.

Neni 11

Dispozita përfundimtare

Të dyja palët bien dakord të ruajnë konfidenciale të gjitha informacionet jopublike të marra nga Pala tjetër, në lidhje me këtë Marrëveshje, përveç rasteve kur kërkohet me ligj ose dakordësohet reciprokisht paraprakisht me shkrim.

Kjo Marrëveshje hyn në fuqi me përfundimin e procedurave të ratifikimit dhe është në fuqi për një periudhë të pacaktuar, por mund të ndryshohet vetëm me pëlqimin e ndërsjellë të të dyja palëve, të dhënë me shkrim.

Marrëveshja mund të ndërpritet në çdo kohë nga njëra nga Palët, duke informuar palën tjetër me shkrim. Pala që dëshiron të ndërpresë këtë Marrëveshje, duhet të njoftojë me shkrim palën tjetër të paktën 24 (njëzet e katër) muaj përpara mbi

synimin e saj për të ndërprerë bashkëpunimin dhe këtë Marrëveshje.

Në rast të ndonjë mosmarrëveshjeje që lind nga ose në lidhje me këtë Marrëveshje, Kolegji dhe Këshilli i Ministrave do të përpiqen ta zgjidhin çështjen me mirëkuptim, nëpërmjet konsultimit të ndërsjellë.

Përfundimi i kësaj Marrëveshjeje nuk ndikon në detyrimet e ndërsjella të Palëve, të cilat vijojnë dhe duhet të përmbushen pavarësisht nga përfundimi i kësaj Marrëveshjeje, duke përfshirë por pa u kufizuar në detyrimet që lidhen me aktivitetet akademike, pagesat ose kompensimet e papaguara, rimbursimin e taksave etj., siç mund të jetë e zbatueshme.

Kjo Marrëveshje është nënshkruar më _____, në _____, në 4 (katër) kopje origjinale, me vlerë të njëjtë, 2 (dy) në gjuhën shqipe dhe 2 (dy) në gjuhën angleze. Në rast mospërputhjeje, në interpretim teksti në gjuhën angleze do të ketë përparësi.

PËR KËSHILLIN E
MINISTRAVE TË
REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË

Ministër i Arsimit
dhe Sportit
Znj. Ogerta Manastirliu

PËR KOLEGJIN E
EVROPËS

Raktori
Znj. Federica Mogherini

AGREEMENT

BETWEEN

COUNCIL OF MINISTERS OF THE REPUBLIC OF ALBANIA

AND

COLLEGE OF EUROPE

"FOR THE OPENING OF A BRANCH OF THE COLLEGE OF EUROPE IN TIRANA"

This Agreement is entered into between:

The Council of Ministers of the Republic of Albania, represented by Mrs. Ogerta Manastirliu, Minister of Education and Sports, hereinafter referred to as the "Council of Ministers",
and

The College of Europe, a non-profit, public utility organization, registered and licensed in Belgium,¹ represented by the Rector, Mrs. Federica Mogherini, hereinafter referred to as the "College".

In this Agreement, the Council of Ministers and the College are referred jointly to as the "Parties".

WHEREAS:

The College, the oldest postgraduate institute of European studies known for its academic excellence and commitment to contributing to the European integration, aspires to extend its academic activities to the Republic of Albania and the Western Balkans region;

The Republic of Albania is represented in the Administrative Council of the College, with a member appointed by the Ministry of Education and Sport, as defined in the Memorandum of Understanding dated June 7, 2023;

On October 2, 2023, and pursuant to Articles 4 and 10 of the Statutes of the College, the Administrative Council of the College approved the extension of the College to the Republic of

¹ Europacollege / Le Collège d'Europe | Dijver 11 – 8000 Bruges, Belgium | Public utility foundation |
Corporate number: 0409.518.855 | VAT number: BE 0409.518.855 | Register of Legal Entities, court of Ghent,
Bruges Division.

study department based in Tirana and the conclusion of agreements with the Albanian Government and other cooperation partners for the establishment of the branch of the College in Albania;

On October 6, 2023, a Memorandum of Understanding between the College, the Ministry of Education and Sports of the Republic of Albania and the Municipality of Tirana was signed with the aim to increase the effectiveness and efficiency of the cooperation between these three parties as regards the provision of facilities and the operation of the College of Europe in Tirana;

The Council of Ministers and the College, recognizing the value of higher education for the progress of the integration of the Western Balkans into the European Union (EU), express the joint will to open and maintain a branch of the College in Tirana;

The Parties in this Agreement agree herein on the following:

Article 1 – Common objectives

The Council of Ministers and the College hereby agree that the opening of a branch of the College in Tirana will achieve the following joint objectives of the Parties:

- a) The development of the higher education sector and expertise in the field of European studies in the Republic of Albania and the Western Balkans region;
- b) Providing a unique academic offer to students and professionals from the Western Balkans region, the EU and beyond;
- c) Cultivating an environment of intellectual exchange, international and multicultural understanding and reconciliation, in line with the outstanding academic tradition of the College and its residential formula to study and live Europe together.

Article 2 – Obligations of the Parties

For the purpose provided for in Article 1 of this Agreement, the general division of responsibilities is defined as follows:

- a) The Council of Ministers, hereby approves the opening, establishment, operation and development of the academic activity of a branch of the College in Albania.
- b) The Council of Ministers undertakes to provide support with any available legal means for the establishment, licensing, recognition of foreign accreditation, operation and activity of the branch of the College in Albania. In this regard, the Council of Ministers hereby agrees to address any higher university education regulatory matters regarding the operation of higher education activities (Master's level) in Albania as provided by Law 80/2015 "On the higher education and

the scientific research in the higher education institutions in the Republic of Albania¹”, and any other applicable sublegal acts.

c) The Council of Ministers approves the support with scholarships up to 5 (five) scholarships per academic year for Albanian citizens who will be accepted in the academic programmes of the College with a total value up to 150 000 (one hundred and fifty thousand) euro per academic year;

d) The Council of Ministers provides the facilities and the necessary infrastructure and the building insurance for the normal functioning of the academic activity of the College. The properties and assets, placed at the College's possession for operating its branch in Tirana, are property of the Albanian state. They are provided for use to the College through specific (long-term) loan-for-use contracts, without compensation, and adequately set-up and equipped for the intended academic purposes. The agreements will be signed between the College and the responsible entities that administer the properties.

e) The Council of Ministers ensures through the relevant public authorities the effective implementation of the provisions of the Albanian legislation in force, including but not limited to the Law on Non-Profit Organizations, as amended, Tax Procedures Law, Law on University Education, the Bilateral Agreement between the Commission of the European Community and the Republic of Albania², the double taxation avoidance agreements between the Republic of Albania and the Republic of Belgium³ and any other applicable legal provisions existing or that can be approved in the future, regarding the establishment and operation of the College branch in Albania, any regulatory matter by which it is affected, its other rights and benefits, tax reliefs and exemptions, etc. The Council of Ministers hereby agrees to provide a tax exemption regime for the College and its branch in Albania from any tax or customs duty, of any type or nature. In addition, given that the College and its branch in Albania will have a total tax exemption status, the Council of Ministers undertakes that the suppliers providing goods and services to the College and its branch in Albania will not charge VAT when invoicing to the College and its branch; without contradicting this, the Council of Ministers hereby guarantees that the reimbursement of the VAT, if any, will be made through accelerated procedure.

f) The Council of Ministers undertakes to provide support with any available legal means to the facilitation of the receipt of work permit and residence permit or exemption from the work and/or residence permit, as applicable for the foreign employees of the College and its branch in Albania. In addition, the Council of Ministers hereby guarantees that these foreign employees, if any employees by the College and its branch in Albania, are not obliged to pay the personal tax

¹ Even in case of its amendment or substitution by another substitutive new law.

² Law No. 9840, dated 10.12.2007 “On the ratification of the “Framework Agreement between the Council of Ministers of the Republic of Albania and the Commission of the European Community on the rules of cooperation on the assistance to Albania, in the framework of the implementation of the Instrument for Pre -accession Assistance (IPA)”.

³ Ratified by Albanian Parliament with Law no. 9051 dated 14.04.2003, effective as of 1.1.2005 (Official Gazette no. 38 dated 23.05.2003, page 1279).

have any obligation to withhold and/or pay such tax and any social and health security contributions for the foreign employees of the College branch in Albania.

g) The College, provided the support by a financial framework from the European Commission, will cover all costs related to personnel, academic, administrative, and operational functioning at the College branch in Tirana, Albania.

Each of the Parties herein will make their best efforts to support the other Party in good faith and effectively keep harmless the other Party from any liability which is not a result of the actions and/or negligence of that other Party.

Article 3 – Academic activity

The study programme(s) to be offered by the College in Tirana will have the same standards as those offered by other departments of the College (in Bruges and Natolin/Warsaw), under the supervision of the Academic Council of the College and accredited by the Accreditation Organization of the Netherlands and Flanders (NVAO).

The rules and procedures for the opening, reorganization, language of study, duration of the study programme(s), as well as for their closure, are defined in the internal regulatory acts of the College.

From the 2024-2025 academic year onwards, the College, through its branch in Tirana, is committed to offering a post-graduate study programme (second cycle of studies, the admission requirements of the College apply) for students and professionals from:

- i) the Western Balkans interested in specializing in European studies, with a focus on the integration of the region in the EU;
- ii) EU member states, as well as any other state, interested in European studies and Southeastern Europe, with a focus on the various transformations in the context of EU enlargement.

Article 4 - Standards of organization and control of the activity of the College branch

Institutional organization standards, academic structure, academic staff standards and their status, procedures for internal and external quality assurance, verification of legality and audit of the activity of the College branch in Albania, is done according to the applicable rules and by the responsible authorities of the country of origin (Belgium).

Article 5 - Admission and registration criteria of students

The rules and procedures provided for in the internal regulatory acts of the College apply to the admission of students to the study programme(s) that will be offered by the College branch in

Article 6 - Graduation and diplomas

The rules provided for in the internal regulatory acts of the College apply to the graduation procedure of students and the form of the diplomas issued by the College.

Diplomas that are issued at the end of the study programme(s) provided by the College are automatically recognized in the Republic of Albania as if issued by any other university institution duly established and operating in the Republic of Albania.

Article 7 - Institutional and study programme accreditation

Institutional accreditation and study programmes provided by the College, as well as their validity period, carried out by the accrediting organizations of the country of origin (Flanders, Belgium), are automatically recognized by the institutions in the Republic of Albania.

Article 8- Logo and seal of the branch

The College branch in Tirana has its own official logo as approved by the College.

The seal of the College has the form and elements as defined by the applicable legislation of the country of origin (Belgium) and is produced, administered and maintained in accordance with the applicable legislation of that country.

Article 9 - Appointment of representatives

The Council of Ministers and the College agree that all academic and regulatory activities for the opening and operation of the branch in Albania will be closely coordinated between the Parties.

The Ministry of Education and Sports of the Republic of Albania is authorized through this Agreement to implement it on behalf of the Council of Ministers.

For the College, its Rector is authorized as coordinator for the implementation of this Agreement.

Article 10 - Exchange of information

1. For the implementation of this Agreement, the Parties exchange mutual relevant information between them.
2. Each of the Parties to this Agreement will use the information received, in cases of exercising its legal functions, only for the purposes defined in this Agreement.
3. Actions by the Parties under this Agreement, and in particular the exchange of information, must be carried out in accordance with the legislation in force for the protection of personal data.
4. The Parties will treat the information received pursuant to this Agreement in accordance with the applicable legislation.

Article 11 – Final provisions

Both Parties agree to keep confidential all non-public information received by the other Party in connection with this Agreement, except as required by law or mutually agreed in advance in writing.

This Agreement shall enter into force upon the completion of the ratification procedures and shall remain in force for an indefinite period, but may be amended only by the mutual written consent of both parties.

The Agreement can be terminated at any time, by one of the Parties, by informing the other party in writing. The party willing to terminate this Agreement must notify the other party in writing at least 24 (twenty-four) months in advance of its intention to terminate the cooperation and this Agreement

In the event of any dispute arising out of or in connection with this Agreement, the College and the Council of Ministers shall endeavor to resolve the matter amicably through mutual consultation.

Termination of this Agreement does not affect the mutual obligations of the Parties, which survive and have to be fulfilled regardless of the termination of this Agreement, including but not limited to obligations related to the academic activities, outstanding payments or compensations, tax reimbursement, etc., as may be applicable.

This Agreement is signed on _____, in _____, in 4 (four) original, equivalent copies, 2 (two) in the Albanian and 2 (two) in the English language. In case of any inconsistency, the English text shall prevail in interpretation.

For the Council of Ministers of the
Republic of Albania:
Minister of Education and Sport
Mrs.Ogerta Manastirliu

For the College of Europe:

Rector
Mrs.Federica Mogherini

DEKRET**Nr. 166, datë 26.4.2024****PËR SHPALLJE LIGJI**

Në mbështetje të nenit 84, pika 1, dhe nenit 93 të Kushtetutës,

DEKRETOJ:

Shpalljen e ligjit nr. 39/2024, “Për ratifikimin e marrëveshjes ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Kolegjit të Evropës për hapjen e degës së Kolegjit të Evropës në Tiranë”.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj**

DEKRET**Nr. 160, datë 25.4.2024****PËR DHËNIE TË SHTETËSISË
SHQIPTARE**

Në mbështetje të nenit 92, shkronjës “c”, nenit 93 të Kushtetutës, neneve 6 dhe 20 e në vijim të ligjit nr. 113/2020, “Për shtetësinë”, me propozim të ministrit të Brendshëm,

DEKRETOJ:**Neni 1**

Dhënien e shtetësisë shqiptare, me kërkesë të tyre, shtetasve:

1. Bashkim Sali Gërmizaj
2. Vezir Hysen Bushati
3. Kymete Sahit Krasniqi (Buqa)
4. Kushtrim Kelmend Spahiu
5. Shend Luan Nagavci

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj**

DEKRET**Nr. 161, datë 25.4.2024****PËR DHËNIE TË SHTETËSISË
SHQIPTARE**

Në mbështetje të nenit 92, shkronjës “c”, nenit 93 të Kushtetutës; të neneve 6 dhe 20 e në vijim të ligjit nr. 113/2020, “Për shtetësinë”, me propozim të ministrit të Brendshëm,

DEKRETOJ:**Neni 1**

Dhënien e shtetësisë shqiptare, me kërkesë të tyre, shtetasve:

1. Rukije Baftjar Emini (Lala)
2. Shaban Naser Hashani
3. Zeynep Deniz Ayhan Çalışkan
4. Sadri Baftjar Lala
5. Ilijas Sali Gërmizaj
6. Valon Mazllum Mejzini

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj**

DEKRET**Nr. 162, datë 25.4.2024****PËR LEJIMIN E LËNIES SË
SHTETËSISË SHQIPTARE**

Në mbështetje të nenit 92, shkronjës “c”, nenit 93 të Kushtetutës; të neneve 13, 20 e në vijim të ligjit nr. 113/2020, “Për shtetësinë”, me propozim të Ministrisë së Brendshme,

DEKRETOJ:**Neni 1**

I lejohet lënia e shtetësisë shqiptare, me kërkesë të saj, shtetases:

1. Drenica Qazim Berisha (Gurina)

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj

DEKRET
Nr. 163, datë 25.4.2024

**PËR LEJIMIN E LËNIES SË
SHTETËSISË SHQIPTARE**

Në mbështetje të nenit 92, shkronjës “c”, nenit 93 të Kushtetutës; të neneve 13, 20 e në vijim të ligjit nr. 113/2020, “Për shtetësinë”, me propozim të Ministrisë së Brendshme,

DEKRETOJ:

Neni 1

U lejohet lënia e shtetësisë shqiptare, me kërkesë të tyre, shtetasve:

1. Franko Anton Nika
2. Gledion Gëzim Sala
3. Kristi Hektor Kapllani
4. Mario Anton Nika
5. Mentor Liman Huqi
6. Mirjeta Isa Muldakaj (Brahaj)

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj

DEKRET
Nr. 164, datë 25.4.2024

**PËR LEJIMIN E LËNIES SË
SHTETËSISË SHQIPTARE**

Në mbështetje të nenit 92, shkronjës “c”, nenit 93 të Kushtetutës; të neneve 13, 14, 20 e në vijim të

ligjit nr. 113/2020, “Për shtetësinë”, me propozim të Ministrisë së Brendshme,

DEKRETOJ:

Neni 1

U lejohet lënia e shtetësisë shqiptare, me kërkesë të tyre, shtetasve:

1. Çlirim Qamil Dumi
2. Stelina-Riola Çlirim Dumi
3. Argi-Xho Gëzim Naku
4. Gerard Ismet Demishaj
5. Fabiola Ferik Dumi (Balla)
6. Xhojel Çlirim Dumi
7. Hamid Çlirim Dumi

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË
Bajram Begaj

UDHËZIM
Nr. 3, datë 22.4.2024

**PËR SHFUQIZIMIN E UDHËZIMIT NR.
20, DATË 5.10.2010, “PËR PËRCAKTIMIN
E KËRKESAVE MBI PROCEDURAT PËR
PLANET E FLUTURIMIT NË FAZËN E
PARAFLUTURIMIT PËR QIELLIN E
VETËM EVROPIAN”**

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës; të nenit 113 dhe të nenit 117, të ligjit nr. 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”,

UDHËZOJ:

1. Udhëzimi i ministrit të Punëve Publike dhe Transportit nr. 20, datë 5.10.2010, “Për përcaktimin e kërkesave mbi procedurat për planet e fluturimit në fazën e parafluturimit për Qiellin e Vetëm Evropian”, shfuqizohet.

2. Ngarkohet Autoriteti i Aviacionit Civil për zbatimin e këtij udhëzimi.

Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
DHE MINISTËR I INFRASTRUKTURËS
DHE ENERGJISË
Belinda Balluku

UDHËZIM
Nr. 6, datë 24.4.2024

**PËR NJË SHITESË NË UDHËZIMIN NR.
10, DATË 3.4.2015, “PËR PËRMBAJTJEN
DHE FORMËN E LICENCËS QË FITON
KANDIDATI NË PËRFUNDIM TË
PROVIMIT TË SHTETIT PËR
USHTRIMIN E PROFESIONIT TË
RREGULLUAR TË MËSUESIT”, I
NDRYSHUAR**

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102, të Kushtetutës; të pikës 3, të nenit 9, të ligjit nr. 10171, datë 22.10.2009, “Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar; të ligjit nr. 69/2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe të shkronjës “d”, të pikës 8, të vendimit nr. 1013, datë 10.12.2010, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin e Qendrës së Shërbimeve Arsimore”, të ndryshuar,

UDHËZOJ:

1. Në shtojcën nr. 1, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse të udhëzimit nr. 10, datë 3.4.2015, “Për përmbajtjen dhe formën e licencës që fiton kandidati në përfundim të provimit të shtetit për ushtrimin e profesionit të rregulluar të mësuesit”, të ndryshuar, pas profilit me numër rendor 26, të shtohet profili me numër rendor 27 si më poshtë:

“27. Ekonomi, kodi 27”.

2. Ngarkohen për zbatimin e këtij udhëzimi Sekretari i Përgjithshëm i Ministrisë së Arsimit dhe Sportit, Qendra e Shërbimeve Arsimore, Agjencia Kombëtare për Arsimin Parauniversitar, njësitë arsimore vendore, përgjegjëse për arsimin parauniversitar.

Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I ARSIMIT DHE SPORTIT
Ogerta Manastirliu

URDHËR
Nr. 78, datë 15.4.2024

**PËR MIRATIMIN E RREGULLORES
PËR TRANSPORTIN AJROR TË
MALLRAVE TË RREZIKSHME NË
REPUBLIKËN E SHQIPËRISË⁵**

Në zbatim të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës, të nenit 126, pika 2, të ligjit nr. 96/2020, “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”, si dhe në zbatim të Konventës për Aviacionin Civil Ndërkombëtar, nënshkruar më 7 dhjetor 1944, në Çikago, miratuar me dekret të Presidentit nr. 7438, datë 1.12.1990, “Për aderimin në Konventën për Aviacionin Civil Ndërkombëtar (ICAO) dhe në protokollin për tekstin autentik tregjuhësh të kësaj Konvente”,

URDHËROJ:

1. Miratimin e rregullores “Për transportin ajror të mallrave të rrezikshme në Republikën e Shqipërisë”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij urdhri dhe është pjesë përbërëse e tij.

2. Urdhri i ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë nr. 197, datë 10.5.2021, “Për miratimin e rregullores për transportin ajror të mallrave të rrezikshme në Republikën e Shqipërisë”, shfuqizohet.

3. Ngarkohet Autoriteti i Aviacionit Civil për ndjekjen dhe zbatimin e këtij urdhri.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
DHE MINISTËR I INFRASTRUKTURËS
DHE ENERGJISË
Belinda Balluku

⁵ Ky urdhër është në përputhje me aneksin 18, edicioni i 4-t, të Konventës për Aviacionin Civil Ndërkombëtar (ICAO).

RREGULLORE
PËR TRANSPORTIN AJROR TË
MALLRAVE TË RREZIKSHME NË
REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

KAPITULLI 1
KUSHTET E PËRGJITHSHME

Neni 1
Qëllimi

Kjo rregullore përcakton rregullat për transportin e sigurt ajror të mallrave të rrezikshme.

Neni 2
Përkufizime

Termat e përdorur në këtë rregullore kanë kuptimin e mëposhtëm:

a) “Avion mallrash” nënkupton çdo avion, i cili transporton mallra ose pronë, por jo pasagjerë;

b) “Mallra të rrezikshme” nënkupton sende ose substanca të cilat kanë cilësitë që të rrezikojnë shëndetin, sigurinë, pronën ose mjedisin dhe që janë treguar në listën e mallrave të rrezikshme në udhëzimet teknike ose të cilat janë klasifikuar sipas këtyre udhëzimeve;

c) “Aksident me mallra të rrezikshme” nënkupton një ngjarje e shoqëruar dhe e lidhur me transportin ajror të mallrave të rrezikshme, e cila rezulton me plagosje fatale ose të rëndë të një personi ose në një dëmtim të madh të pronës ose mjedisit;

ç) “Incident me mallra të rrezikshme” nënkupton një ngjarje, ndryshe nga aksidenti me mallra të rrezikshme, e cila:

i. është e shoqëruar dhe e lidhur me transportin ajror të mallrave të rrezikshme, e cila jo domosdoshmërisht ndodh në bord të avionit dhe që rezulton me plagosje të një personi, dëmtim të pronës ose mjedisit, zjarr, thyerje, derdhje apo pikime të lëngjeve ose rrezatim, ose ndonjë evidencë tjetër që tregon se nuk është ruajtur integriteti i paketimit; ose

ii. lidhet me transportin e mallrave të rrezikshme dhe e cila rrezikon avionin ose personat që janë në të.

d) “Dokument i mallrave të rrezikshme” nënkupton një dokument, i cili është i specifikuar

nga udhëzimet teknike dhe përmban informacion rreth mallrave të rrezikshme;

dh) “Kontejner mallrash” nënkupton një mjet për transportin e materialeve radioaktive, i projektuar për të lehtësuar transportin e këtyre materialeve, qoftë të paketuara apo jo dhe nëpërmjet një ose më shumë mënyrash transporti, por që nuk përfshin pajisjen unike të ngarkimit;

e) “Agjent i përpunimit të mallrave” nënkupton një agjent i cili kryen për llogari të operatorit disa apo të gjitha funksionet e këtij të fundit përfshirë pritjen, ngarkimin, shkarkimin, transferimin ose përpunime të tjera të pasagjerëve ose mallrave;

ë) “Numri ID” nënkupton një numër identifikimi i specifikuar në udhëzimet teknike për një artikull të mallrave të rrezikshme për të cilin nuk është caktuar një numër UN;

f) “Pako e sipërme” (*overpack*) nënkupton një mbështjellëse, e përdorur nga një dërgues i vetëm, për të mbajtur një ose më shumë pako dhe për të formuar një njësi përpunimi, për të lehtësuar përpunimin dhe ruajtjen, por që nuk përfshin një pajisje të ngarkimit të njësisë;

g) “Pako” nënkupton produkti i plotë përfundimtar i operacionit të paketimit që konsiston në paketimin dhe përgatitjen e përmbajtjes së saj për transport;

gj) “Paketim” nënkupton kutitë dhe përbërësit ose materialet e tjera të nevojshme për kutinë për të kryer funksionet e saj mbajtëse;

h) “Emri vetjak i ngarkimit” nënkupton emri që duhet të përdoret për të përshkruar një artikull ose substancë në të gjitha dokumentet e ngarkimit dhe njoftimet dhe, kur është e përshtatshme, në paketimet;

i) “Plagosje e rëndë” nënkupton një plagosje që i ka ndodhur një personi në një aksident, e cila:

i. kërkon shtrimin në spital për më shumë se 48 orë, duke filluar brenda shtatë ditësh nga data kur është marrë plaga; ose

ii. rezulton në thyerjen e ndonjë kocke (me përjashtim të frakturave të thjeshta të gishtërinjve ose hundës); ose

iii. përfshin çarje të cilat shkaktojnë hemorragji të rënda, dëmtim të nervave, muskujve ose tendinëve; ose

iv. përfshin dëmtime të organeve të brendshme; ose

v. përfshin djegie të shkallës së dytë ose të tretë, ose çdo djegie që përfshin më shumë se 5% të sipërfaqes së trupit; ose

vi. përfshin ekspozim të vërtetuar kundrejt substancave infektive ose dëmtime rrezatimi;

j) “Udhëzimet teknike” nënkupton udhëzimet teknike për transportin ajror të sigurt të mallrave të rrezikshme, dokumenti nr. 9284, i hartuar dhe publikuar periodikisht në përputhje me procedurën e përcaktuar, nga Këshilli i ICAO-s.

Shënim 1. Çdo botim i udhëzimeve teknike përcakton në hyrjen e tij datat ndërmjet të cilave ai është i vlefshëm.

Shënim 2. Praktika e përgjithshme e industrisë është që të ndiqen rregullat e mallrave të rrezikshme të LATA-s, të cilat janë botuar në mënyrë më të shpeshtë se udhëzimet teknike. Kërkesat e rregullave të LATA-s janë ose të njëjta ose më të forta se kërkesat e udhëzimeve teknike. Në këtë rast, përputhja me rregullat e LATA-s do të rezultojë automatikisht në përputhjen me udhëzimet teknike.

k) “Numri i UN-së” nënkupton numri me katër shifra i caktuar nga Komiteti i Ekspertëve të Kombeve të Bashkuara për Mallrat e Rrezikshme, për të identifikuar një substancë ose një grup të veçantë substancash;

l) “Pajisja e ngarkimit të njësisë” nënkupton çdo tip kontejneri mallrash, avioni, paletë e projektuar për ngarkimin në një avion, por nuk përfshin një kontejner mallrash për materiale radioaktive ose një pako të sipërme;

ll) “Operator shqiptar” nënkupton një operator avioni, i cili zotëron një certifikatë të operatorit ajror të lëshuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil Shqiptar.

m) “Miratimi” nënkupton një autorizim i dhënë nga Autoriteti i Aviacionit Civil, për:

i. transportin e mallrave të rrezikshme të ndaluara në avionë pasagjerësh dhe/ose mallrash, ku udhëzimet teknike përcaktojnë se mallra të tilla mund të transportohen me miratim; ose

ii. qëllime të tjera të parashikuara në udhëzimet teknike.

Shënim. Në mungesë të një referimi specifik në udhëzimet teknike që lejon dhënien e një miratimi, mund të kërket një përjashtim.

n) “Dërgesa” nënkupton një ose më shumë pako mallrash të rrezikshme të pranuar nga një operator nga një dërgues në të njëjtën kohë dhe në një adresë, të marra në një lot dhe duke lëvizur në një marrës në një adresë destinacioni;

nj) “Operator i postës i përcaktuar” nënkupton çdo entitet qeveritar ose jo qeveritar zyrtarisht i

përcaktuar nga një vend anëtar të Unionit Universal Postar (UPU), për të operuar shërbime postare dhe për të përmbushur detyrimet që lindin nga aktet e Konventës së UPU në territorin e tyre;

o) “Anëtar i ekuipazhit” nënkupton një person i caktuar nga një operator në detyrë në një avion gjatë një periudhe shërbimi fluturimi;

p) “Përjashtim” (*exception*) nënkupton një dispozitë në këtë rregullore e cila përjashton një artikull specifik të mallrave të rrezikshme nga kërkesat normalisht të zbatueshme për atë artikull;

q) “Përjashtim” (*exemption*) nënkupton një autorizim, i ndryshëm nga një miratim, i dhënë nga Autoriteti i Aviacionit Civil përkatës që ofron shmangien e detyrimit të përcaktuar nga parashikimet e udhëzimeve teknike;

r) “Anëtar i ekuipazhit të fluturimit” nënkupton një anëtar i licencuar i ekuipazhit i ngarkuar me detyra thelbësore për funksionimin e një avioni gjatë një periudhe shërbimi fluturimi;

rr) “Operatori” nënkupton një person, organizatë ose ndërmarrje e angazhuar ose që ofron të angazhohet në një operim avioni;

s) “Avion pasagjerësh” nënkupton një avion që transporton çdo person përveç një anëtari të ekuipazhit, punonjës të një operatori në cilësinë zyrtare, një përfaqësues të autorizuar të një autoriteti kombëtar përkatës ose një person që shoqëron një ngarkesë ose ngarkesë tjetër;

sh) “Piloti në komandë” nënkupton pilotin e caktuar nga operatori, ose në rastin e aviacionit të përgjithshëm, pronari, si komandues dhe i ngarkuar për kryerjen e sigurt të një fluturimi;

t) “Shteti i origjinës” nënkupton shtetin në territorin e të cilit ngarkesa u ngarkua për herë të parë në një avion;

th) “Shteti i operatorit” nënkupton shtetin në të cilin ndodhet vendi kryesor i biznesit të operatorit ose, nëse nuk ka një vend të tillë biznesi, vendbanimi i përhershëm i operatorit.

KAPITULLI 2 ZBATUESHMËRIA

Neni 3

Udhëzimet teknike të mallrave të rrezikshme

1. Autoriteti i Aviacionit Civil është autoriteti përgjegjës për sigurimin e zbatimit të kësaj

rregulloreje. Autoriteti i Aviacionit Civil njofton ICAO-n për përcaktimin e autoritetit përgjegjës.

2. Autoriteti i Aviacionit Civil merr masat e nevojshme për të siguruar se parashikimet e detajuara të përfshira në udhëzimet teknike zbatohen. Autoriteti i Aviacionit Civil, gjithashtu, merr masat e nevojshme për të siguruar përputhshmërinë me çdo ndryshim të udhëzimeve teknike që mund të publikohet gjatë periudhës së specifikuar të zbatueshmërisë së një botimi të udhëzimeve teknike.

3. Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të informojë ICAO-n për vështirësitë e hasura në zbatimin e udhëzimeve teknike dhe për çdo ndryshim që do të ishte e nevojshme të kryhej.

4. Edhe pse një ndryshim i udhëzimeve teknike me një zbatueshmëri të menjëhershme për arsye sigurie, ende nuk është zbatuar në Republikën e Shqipërisë, Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të lehtësojë lëvizjen e mallrave të rrezikshme, të dërguara nga një shtet tjetër, në territorin e Republikës së Shqipërisë, në përputhje me atë ndryshim, nëse mallrat janë në përputhje të plotë me kërkesat e rishikuara.

5. Në interes të sigurisë dhe të minimizimit të ndërprerjeve në transportin ndërkombëtar të mallrave të rrezikshme, Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të marrë gjithashtu, masat e nevojshme për të arritur përputhshmërinë me këtë rregullore dhe udhëzimet teknike për operimet e avionëve civilë vendës.

6. Nëse miratohen parashikime të ndryshme nga ato të specifikuara në udhëzimet teknike, Autoriteti i Aviacionit Civil njofton menjëherë ICAO-n për këto ndryshime shtetërore për botim në udhëzimet teknike.

Shënim. Autoriteti i Aviacionit Civil pritet të njoftojë një ndryshim në parashikimet e lartpërmendura sipas nenit 38 të Konventës vetëm nëse nuk është në gjendje të pranojë natyrën detyruese të udhëzimeve teknike. Kur janë miratuar parashikime të ndryshme nga udhëzimet teknike, ato do të raportohen sipas pikës 5 të këtij neni.

7. Kur Shqipëria është shteti i operatorit, i cili ka zbatuar kërkesa më kufizuese sesa ato të specifikuara në udhëzimet teknike, Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të marrë masat e nevojshme për të siguruar njoftimin e këtyre ndryshimeve të operatorit, tek ICAO-ja për botim në udhëzimet teknike.

Neni 4

Zbatueshmëria

1. Kërkesat e kësaj rregulloreje zbatohen për të gjitha operimet ndërkombëtare dhe kombëtare të avionëve civilë.

2. Në rastet që parashikohen në mënyrë specifike në udhëzimet teknike, Autoriteti i Aviacionit Civil mund të japë një miratim, me kusht që në raste të tilla, një nivel i përgjithshëm sigurie në transport i barabartë me nivelin e sigurisë të parashikuar në udhëzimet teknike është arritur.

3. Në rastet:

a) me urgjencë ekstreme; ose

b) kur format e tjera të transportit janë të papërshtatshme; ose

c) kur respektimi i plotë i kërkesave të përcaktuara është në kundërshtim me interesin publik, Autoriteti i Aviacionit Civil mund të japë një përjashtim nga parashikimet e udhëzimeve teknike me kusht që në raste të tilla të bëhet çdo përpjekje për të arritur një nivel të përgjithshëm sigurie në transport, i cili është i barabartë me nivelin e sigurisë të parashikuar në udhëzimet teknike.

4. Për shtetin e mbikalimit, nëse asnjë nga kriteret për dhënien e një përjashtimi nuk është relevant, mund të jepet një përjashtim bazuar vetëm nëse besohet se është arritur një nivel ekuivalent sigurie në transportin ajror.

Shënim 1. Për qëllimet e miratimeve, "Shtetet e interesuara" janë shteti i origjinës dhe i operatorit, përveç rasteve kur specifikohet ndryshe në udhëzimet teknike.

Shënim 2. Për qëllime të përjashtimeve, "Shtetet e interesuara" janë shtetet e origjinës, operatorit, tranzitit, fluturimit dhe destinacionit.

Shënim 3. Udhëzimet për procesimin e përjashtimeve, duke përfshirë shembuj të urgjencës ekstreme, mund të gjenden në Shtojcën e udhëzimeve teknike (pjesa S-1, kapitulli 1, 1.2 dhe 1.3).

Shënim 4. Referojuni nenit 9 për mallrat e rrezikshme të ndaluar për transport ajror në çdo rrethanë.

Shënim 5. Nuk synohet që kjo rregullore të interpretohet se i kërkon një operatori të transportojë një artikull ose substancë të caktuar ose si pengim i një operatori nga zbatimi i kërkesave të veçanta për transportin e një artikulli ose lënde të caktuar.

Neni 5

Përfjashtimet (exceptions)

1. Artikujt dhe substancat që përndryshe do të klasifikoheshin si mallra të rrezikshme, por që kërkohen të jenë në bordin e avionit në përputhje me kërkesat përkatëse të vlefshmërisë ajrore dhe rregulloret e funksionimit të operimit, ose për ato qëllime të specializuara të identifikuar në udhëzimet teknike, përjashtohen nga parashikimet e kësaj rregulloreje.

2. Kur artikujt dhe substancat e destinuar si zëvendësues për ato të përshkruara në pikën 1 ose që janë hequr për zëvendësim, transportohen në një avion, ato transportohen në përputhje me parashikimet e kësaj rregulloreje, përveçse siç lejohet në udhëzimet teknike.

3. Artikujt dhe substancat specifike të transportuara nga pasagjerët ose anëtarët e ekuipazhit përjashtohen nga parashikimet e kësaj rregulloreje në masën e specifikuar në udhëzimet teknike.

KAPITULLI 3

IDENTIFIKIMI DHE KLASIFIKIMI I
MALLRAVE TË RREZIKSHME

Neni 6

Klasifikimi

Klasifikimi i një artikulli ose substance duhet të jetë në përputhje me parashikimet e udhëzimeve teknike.

Shënim. Përkufizimet e detajuara të klasave të mallrave të rrezikshme janë të përfshira në udhëzimet teknike. Këto klasa identifikojnë rreziqet e mundshme që lidhen me transportin e mallrave të rrezikshme nga ajri dhe janë ato të rekomanduara nga Komiteti i Ekspertëve të Kombeve të Bashkuara për Transportin e Mallrave të Rrezikshme.

KAPITULLI 4

KUFIZIMET NË TRANSPORTIN AJROR
TË MALLRAVE TË RREZIKSHME

Neni 7

**Mallrat e rrezikshme të lejuara për transport
nga ajri**

Transporti i mallrave të rrezikshme nga ajri ndalohet përveç rasteve sipas përcaktimeve të kësaj

rregulloreje dhe specifikimet dhe procedurat e detajuara në udhëzimet teknike.

Neni 8

**Mallrat e rrezikshme të ndaluara për
transport nga ajri, përveçse kur janë të
përfjashtuara**

Mallrat e rrezikshme të përshkruara në këtë nen, ndalohen të transportohen në avion, përveçse kur përjashtohen nga Autoriteti i Aviacionit Civil, sipas kushteve të nenit 4, pika 3, ose kur parashikimet e udhëzimeve teknike tregojnë se ato mund të transportohen nën një miratim të lëshuar nga shteti i origjinës:

a) mallrat e rrezikshme, të cilat janë identifikuar nga udhëzimet teknike si të ndaluara për transport ajror në rrethana normale; si dhe

b) kafshët e gjalla të infektuara.

Neni 9

**Mallrat e rrezikshme të ndaluara për
transport nga ajri nën çdo rrethanë**

Artikujt dhe substancat që janë identifikuar në mënyrë specifike me emër ose me përshkrim të përgjithshëm në udhëzimet teknike si të ndaluar për transport ajror në çdo rrethanë nuk transportohen në asnjë avion.

KAPITULLI 5
PAKETIMI

Neni 10

Kërkesa të përgjithshme

Mallrat e rrezikshme paketohen në përputhje me parashikimet e këtij kapitulli dhe për sa përcaktohet në udhëzimet teknike.

Neni 11

Paketimet

1. Mallrat e rrezikshme paketohen me paketim të cilësisë së mirë dhe të pacenueshëm, të projektuar dhe të mbyllur, në mënyrë të tillë që të ndalojë rrjedhjet apo derdhjet që mund të ndodhin në kushte normale të transportit, lagështirës, presionit apo vibrimeve.

2. Paketimi duhet të jetë i përshtatshëm për përmbajtjen. Paketimi, i cili është në kontakt direkt me substancat e rrezikshme duhet të jetë rezistent kundrejt çdo kimikati apo nga ndonjë efekt tjetër i këtyre substancave.

3. Paketimi duhet të plotësojë kërkesat e specifikimeve të udhëzimeve teknike për materiale dhe konstruksione.

4. Paketimi testohet në përputhje me parashikimet e udhëzimeve teknike.

5. Paketimi, funksioni bazë i të cilit është mbajtja e lëngjeve, duhet të jetë në gjendje t'i rezistojë, pa rrjedhur, presionit të përcaktuar në udhëzimet teknike.

6. Paketimet e brendshme do të jenë aq të paketuara, mbështjellë, të siguruar për të parandaluar thyerjet, rrjedhjet dhe për të kontrolluar lëvizjen e tyre brenda paketimit të jashtëm gjatë kushteve normale të transportit. Materialet e veshjes së brendshme dhe materialet thithëse nuk duhet të reagojnë në mënyrë të rrezikshme me përmbajtjen e pakos.

7. Asnjë paketim nuk ripërdoret deri sa ai të jetë inspektuar dhe të jetë gjetur pa korrozion apo dëmtime të tjera. Kur një paketim ripërdoret, duhet të merren të gjitha masat për të ndaluar ndotjen e përmbajtjes së ngarkesës pasardhëse.

8. Nëse për shkak të natyrës së përmbajtjes së tyre të mëparshme, pako të ndotura bosh mund të përbëjnë rrezik, ato duhet të mbyllen fortë dhe të trajtohen sipas rrezikut që paraqesin.

9. Asnjë sasi e dëmshme e substancave të rrezikshme nuk duhet të gjendet në pjesën e jashtme të paketimit.

KAPITULLI 6 SHËNIMI DHE ETIKETIMI

Neni 12 Etiketimi

Përveçse kur është specifikuar ndryshe në udhëzimet teknike, çdo paketim i mallrave të rrezikshme etiketohet me etiketën e saktë dhe në përputhje me parashikimet e përcaktuara në këto udhëzime.

Neni 13 Shënimi

1. Përveçse kur është specifikuar ndryshe në udhëzimet teknike, çdo pako me mallra të rrezikshme shënohet me emrin ekzakt të dërguesit të mallit, të përmbajtjes së tij, dhe kur i është caktuar, numrin e përcaktuar UN, si dhe me shënime të tjera sipas përcaktimeve në udhëzimet teknike.

2. *Shenjat e specifikimeve në paketim.* Përveç nëse parashikohet ndryshe në udhëzimet teknike, çdo paketim i prodhuar sipas një specifikimi të përmbajtur në ato udhëzime shënohet në përputhje me parashikimet e duhura të atyre udhëzimeve dhe asnjë paketim nuk shënohet me një shenjë të specifikimit të paketimit, përveç nëse plotëson specifikimet e përshtatshme të paketimit të përfshira në ato udhëzime.

Neni 14 Gjuhët për t'u përdorur për shënimin

Krahas gjuhës që mund të kërkohet nga vendi i dërgimit të mallit, për mbishkrimet lidhur me mallrat e rrezikshme përdoret dhe gjuha angleze, për sa kohë nuk është gjetur një mënyrë më e përshtatshme për përdorim universal.

KAPITULLI 7 PËRGJEGJËSITË E DËRGUESIT TË MALLIT

Neni 15 Kërkesat e përgjithshme

Përpara se një person të ofrojë një pako ose pako të përbërë të mallrave të rrezikshëm për transport ajror, ai person duhet të garantojë, se mallrat nuk janë të ndaluara për t'u transportuar me ajër dhe ato janë klasifikuar siç duhet, paketuara, shënuara, etiketuara dhe shoqëruara me një dokument të lëshuar siç duhet për transportin e mallrave të rrezikshme, siç përcaktohet në këtë rregullore dhe udhëzimet teknike.

Neni 16 Dokumenti i transportit të mallrave të rrezikshme

1. Përveçse kur përcaktohet ndryshe në udhëzimet teknike, personi që ofron mallra të

rrezikshme për transport nga ajri, plotëson, nënshkruan dhe siguron për operatorin, dokumentin e transportit të mallrave të rrezikshme, i cili përmban informacionin e kërkuar nga ato udhëzime.

2. Dokumenti i transportit përmban një deklaratë të nënshkruar nga personi që ofron mallra të rrezikshme për transport nga ajri, që tregon se mallrat e rrezikshme janë përshkruar plotësisht dhe me kujdes, nëpërmjet emrave të tyre të dërgimit dhe që ato janë klasifikuar siç duhet, paketuar, shënuar dhe etiketuar në kushtet e duhura për transport nga ajri në përputhje me rregulloret përkatëse.

Neni 17

Gjuhët për t'u përdorur

Krahas gjuhës që mund të kërkohej nga vendi i dërgimit të mallit, për plotësimin e deklaratës së dërguesit të mallrave që shoqëron mallrat e rrezikshme, përdoret dhe gjuha angleze, për sa kohë nuk është gjetur një mënyrë më e përshtatshme për përdorim universal.

KAPITULLI 8 PËRGJEGJËSITË E OPERATORIT (TRANSPORTUESIT)

Neni 18

Pranimi për transport

1. Një operator nuk do të pranojë mallra të rrezikshëm për transport nga ajri, përveçse, kur:

a) mallrat e rrezikshme shoqërohen nga një dokument transporti i kompletuar i mallrave të rrezikshme, përveç rastit kur udhëzimet teknike tregojnë se një dokument i tillë nuk kërkohej; dhe

b) deri sa pako, pako e sipërme ose kontejneri i mallrave që përmban mallrat e rrezikshme është kontrolluar në përputhje me procedurat e pranimi të përfshira në udhëzimet teknike.

Shënim 1. Shih kapitullin 12 në lidhje me raportimin e aksidenteve dhe incidenteve të mallrave të rrezikshme.

Shënim 2. Parashikimet e veçanta në lidhje me pranimin e pakove të sipërme përmbahen në udhëzimet teknike.

2. Një operator zhvillon dhe përdor një listë kontrolli pranimi si një ndihmë për pajtueshmërinë me pikën 1.

Neni 19

Ngarkimi dhe vendosja

Pakot dhe pakot e sipërme që përmbajnë mallra të rrezikshme dhe kontejnerët e mallrave që përmbajnë materiale radioaktive ngarkohen dhe vendosen në një avion në përputhje me parashikimet e udhëzimeve teknike.

Neni 20

Inspektimi për dëme ose rrjedhje

1. Pakot dhe pakot e sipërme që përmbajnë mallra të rrezikshme dhe kontejnerët e mallrave që përmbajnë materiale radioaktive duhet të inspektohen për dëshmi të rrjedhjeve ose dëmtimeve përpara se të ngarkohen në një avion ose në një pajisje të ngarkesës së njësisë. Pakot, pakot e sipërme ose kontejnerët e mallrave me rrjedhje ose të dëmtuara nuk duhet të ngarkohen në një avion.

2. Një pajisje e ngarkesës së njësisë nuk duhet të ngarkohet në një avion përveç se nëse pajisja është inspektuar dhe është gjetur e lirë nga çdo dëshmi e rrjedhjes ose dëmtimit të ndonjë malli të rrezikshëm që përmban.

3. Kur ndonjë pako mallrash të rrezikshme e ngarkuar në një avion duket se është e dëmtuar ose rrjedh, operatori duhet ta largojë atë nga avioni, ose të organizojë heqjen e saj nga një autoritet ose organizatë përkatëse, dhe më pas të sigurojë që pjesa e mbetur e ngarkesës të jetë në gjendjen e duhur për transport ajror dhe që asnjë pako tjetër të mos jetë kontaminuar.

4. Pakot ose pako e sipërme që përmbajnë mallra të rrezikshme dhe kontejnerët e mallrave që përmbajnë materiale radioaktive duhet të inspektohen për shenja dëmtimi ose rrjedhjeje gjatë shkarkimit nga avioni ose pajisja e ngarkesës së njësisë. Nëse ka dëshmi të dëmtimit ose rrjedhjes, zona ku mallrat e rrezikshme ose pajisja e ngarkesës së njësisë është vendosur në avion inspektohet për dëmtime ose ndotje.

Neni 21

Kufizimet e ngarkesës në kabinën e pasagjerëve ose kuvertën e fluturimit

Operatori i një avioni, në të cilin transportohen mallra të rrezikshme si ngarkesë, garanton që mallrat e rrezikshme nuk janë transportuar në kabinën e

pasagjerëve apo në kuvertën e fluturimit, me përjashtim të rrethanave të lejuara nga kushtet e përcaktuara në udhëzimet teknike.

Neni 22

Heqja e ndotjes

1. Operatori i një avioni në të cilin transportohen mallra të rrezikshme garanton se çdo ndotje e gjetur, si rrjedhojë e rrjedhjes apo e dëmtimit të pakove, pakove të sipërme apo kontejnerëve të mallrave të rrezikshme është hequr pa vonesë.

2. Një avion i ndotur me materiale radioaktive ndalohet menjëherë nga operimi dhe nuk kthehet në shërbim deri sa nivelet e rrezatimit në çdo sipërfaqeje të arritshme të tij, si dhe ndotja e lirë nuk janë më shumë se vlerat e treguara në udhëzimet teknike.

Neni 23

Ndarja dhe izolimi

1. Pakot që përmbajnë mallra të rrezikshme të cilat mund të reagojnë në mënyrë të rrezikshme njëra me tjetrën nuk duhet të vendosen në avionë pranë njëri-tjetrit ose në një pozicion që do të lejonte ndërveprimin midis tyre në rast rrjedhjeje.

2. Pakot e substancave toksike dhe infektive vendosen në një avion në përputhje me parashikimet e udhëzimeve teknike.

3. Pakot e materialeve radioaktive vendosen në një avion në mënyrë që ato të jenë të ndara nga njerëzit, kafshët e gjallë dhe filmit të pazhvilluar, në përputhje me parashikimet në udhëzimet teknike.

Neni 24

Sigurimi i ngarkesave të mallrave të rrezikshme

Kur mallrat e rrezikshme që i nënshtrohen parashikimeve të përfshira këtu ngarkohen në një avion, operatori duhet të mbrojë mallrat e rrezikshme që të mos dëmtohen dhe do t'i sigurojë këto mallra në avion në atë mënyrë që të parandalojë ndonjë lëvizje në fluturim e cila do të ndryshonte orientimin e pakove. Për pakot që përmbajnë materiale radioaktive, sigurimi duhet të jetë adekuat për të siguruar që kërkesat e nenit 23 të përmbushen në çdo kohë.

Neni 25

Ngarkimi në avion mallrash

Pakot e mallrave të rrezikshme që mbajnë etiketën “*Vetëm avion mallrash*” ngarkohen në përputhje me parashikimet në udhëzime teknike.

KAPITULLI 9

OFRIMI I INFORMACIONIT

Neni 26

1. Operatori i një avioni në të cilin transportohen mallra të rrezikshme duhet t'i sigurojë pilotit në komandë sa më shpejt që të jetë e mundur, përpara nisjes së avionit informacion me shkrim siç specifikohet në udhëzimet teknike.

2. Operatori duhet të sigurojë një informacion të tillë në Manualin e Operimeve, i cili do t'i mundësojë ekuipazhit të fluturimit të kryejë përgjegjësitë e tij në lidhje me transportin e mallrave të rrezikshme dhe do të japë udhëzime për veprimet që duhet të ndërmerren në rastet e emergjencave që përfshijnë mallra të rrezikshme.

3. Autoriteti i Aviacionit Civil siguron që informacioni të publikohet në atë mënyrë që pasagjerët të paralajmërohen për llojet e mallrave të rrezikshme që u ndalohet të transportojnë në bordin e një avioni siç parashikohet në udhëzimet teknike.

4. Operatorët, dërguesit ose organizatat e tjera të përfshira në transportin e mallrave të rrezikshme nga ajri, duhet t'i japin personelit të tyre informacion të tillë, që do t'i mundësojë të kryejnë përgjegjësitë e tyre, në lidhje me transportin e mallrave të rrezikshme dhe do të japin udhëzime për veprimet që duhet të ndërmerren, në rast të emergjencave që përfshijnë mallra të rrezikshme.

5. Nëse ndodh një emergjencë gjatë fluturimit, piloti në komandë, sapo ta lejojë situata, informon njësinë përkatëse të shërbimeve të trafikut ajror, mbi informimin e operatorit të aerodromit, për çdo mall të rrezikshëm në bordin e avionit, siç parashikohet në udhëzimet teknike.

6. Në rast të:

a) një aksidenti avioni; ose

b) një incident i rëndë ku mund të përfshihen mallra të rrezikshme të transportuara si ngarkesë, operatori i avionit që transporton mallra të rrezikshme si ngarkesë duhet t'u japë informacion, pa vonesë, shërbimeve të urgjencës që i përgjigjen

aksidentit ose incidentit të rëndë në lidhje me mallrat e rrezikshme në bord, siç tregohet në informacionin me shkrim për pilotin në komandë. Sa më shpejt të jetë e mundur, operatori ua jep këtë informacion edhe autoriteteve përkatëse të shtetit të operatorit dhe shtetit në të cilin ka ndodhur aksidenti ose incidenti i rëndë.

Në rast të një incidenti avioni, operatori i një avioni që transporton mallra të rrezikshme si ngarkesë, nëse kërkohet ta bëjë këtë, u jep informacion pa vonesë shërbimeve të urgjencës që i përgjigjen incidentit dhe autoritetit përkatës të shtetit në të cilin incidenti ka ndodhur, për mallrat e rrezikshme në bord, siç tregohet në informacionin me shkrim drejtuar pilotit në komandë.

KAPITULLI 10 PROGRAMET E TRAJNIMIT

Neni 27

Krijimi i programeve të trajnimit

Programet fillestare dhe të vazhdueshme të trajnimit për mallrat e rrezikshme krijohen dhe mbahen në përputhje me udhëzime teknike.

Neni 28

Miratimi i programeve të trajnimit

1. Programet e trajnimit për mallrat e rrezikshme për operatorët miratohen nga autoriteti përkatës i shtetit të operatorit. Për operatorët shqiptarë, miratimi kryhet nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

Shënim. Programet e trajnimit për mallrat e rrezikshme kërkohen për të gjithë operatorët, pavarësisht nëse janë apo jo të miratuar për transportin e mallrave të rrezikshme.

2. Programet e trajnimit për mallra të rrezikshme për operatorët e caktuar postar miratohen nga Autoriteti i Aviacionit Civil, kur Shqipëria është shteti ku posta pranohet nga operatori postar i caktuar.

3. Programet e trajnimit për mallrat e rrezikshme që kërkohen për subjekte, të ndryshme nga operatorët dhe operatorët e caktuar postar, duhet të miratohen siç përcaktohet nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

Neni 29

Trajnimi

1. Dërguesi i mallrave dhe çdo agjent i tij garanton që përpara se të ofrohet nga ai një dërgesë mallrash të rrezikshme për transport ajror, të gjithë personat e përfshirë në përgatitjen e saj të jenë trajnuar sipas specifikimeve të përcaktuara në udhëzimet teknike, për të mundësuar ata që të kryejnë detyrat e tyre lidhur me transportin ajror të mallrave të rrezikshme.

2. Një operator shqiptar dhe çdo agjent i tij garanton se i gjithë stafi përkatës i përfshirë në transportin ajror të pasagjerëve ose të mallrave:

a) ka kryer trajnimin që përputhet me shkronjat “c” dhe “d” të kësaj pike;

b) operatori i një avioni garanton se stafi i agjentëve të tij të shërbimeve në tokë ka kryer këtë trajnim;

c) trajnimi specifikohet në udhëzimet teknike;

d) trajnimi është miratuar sipas pikës 5 të këtij neni.

3. Agjenti i një operatori joshqiptar garanton, se:

a) i gjithë stafi i përfshirë në transportin ajror të pasagjerëve dhe të mallrave të ketë marrë trajnimin, i cili përputhet me shkronjat “b” dhe “c” të kësaj pike;

b) trajnimi është sipas specifikimeve në pjesët përkatëse të udhëzimeve teknike;

c) trajnimi është miratuar sipas pikës 5 të këtij neni.

4. Asnjë person nuk ofron apo kryen trajnimet e kërkuara sipas kësaj pjese të rregullores, përveçse kur:

a) ai ka:

i. marrë një miratim si instruktor trajnimi sipas pikës 6 të këtij neni; dhe

ii. trajnimi është miratuar sipas pikës 5 të këtij neni.

5. Miratimi i trajnimit, sipas kësaj rregulloreje, do të:

a) jepet me shkrim nga Autoriteti i Aviacionit Civil, në rast se ai është i bindur se forma dhe përmbajtja e metodologjisë së trajnimit është e përshtatshme për qëllimin e tij; dhe

b) i kushtëzuar nga kushte të tilla që Autoriteti i Aviacionit Civil i konsideron si të përshtatshme dhe, në veçanti, mund të përfshijë një kusht që trajnimi të kryhet nga një person i cili mban miratimin e

instruktorit të trajnimit të dhënë apo të njohur nga Autoriteti i Aviacionit Civil, sipas pikës 6;

c) instruktori i kurseve të trajnimit të mallrave të rrezikshme duhet të ketë minimumi kualifikimet e mëposhtme:

i. instruktorët duhet të demonstrojnë nivelin e aftësive “të përparuar”, në lidhje me funksionet me të cilat merren;

ii. një instruktor duhet të ketë njohuri aktuale të rregulloreve kombëtare të aviacionit civil të mallrave të rrezikshme dhe prova të miratimit si instruktor i mallrave të rrezikshme nga shteti i operatorit nëse kërkohet;

iii. instruktorët të kenë njohuri dhe përvojë pune 3-vjeçare (trevjeçare) në mallra të rrezikshme dhe operime në sigurinë në operim ose përvojë në operime të ngarkesave, përfshirë kryerjen e funksionit në të cilin po trajnohen;

iv. instruktorët, gjithashtu, duhet të ndërmarrin një program të përvojës “praktikë”/“në punë” në një shumëllojshmëri funksionesh që kërkojnë trajnim për mallra të rrezikshme.

6. Miratimi i instruktorit të trajnimit, sipas kësaj rregulloreje, jepet me shkrim nga Autoriteti i Aviacionit Civil kur personi ka kryer trajnimin përkatës të instruktorit për mallrat e rrezikshme nga një organizatë trajnimi e miratuar ose e pranuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, dhe kur ajo është e bindur që personi është kompetent për të kryer trajnimin e specifikuar në miratimin e dhënë, sipas pikës 5.

KAPITULLI 11 PAJTUESHMËRIA

Neni 30 Sistemi i inspektimit

Autoriteti i Aviacionit Civil zhvillon procedurat e inspektimit, mbikëqyrjes dhe zbatueshmërisë për të gjitha subjektet (përfshirë individët) që kryejnë ndonjë nga funksionet e përcaktuara për transportin ajror të mallrave të rrezikshme me qëllim arritjen e pajtueshmërisë me to.

Shënim 1. Është parashikuar që këto procedura të përfshijnë parashikime, për:

- inspektimin e ngarkesave të mallrave të rrezikshme të përgatitura, të ofruara, të pranuar ose të transportuara nga subjektet e referuara në këtë nen;

- inspektimin e praktikave të subjekteve të përmendura në këtë nen; dhe

- hetimin e shkeljeve të supozuara.

Neni 31 Penalitetet

Për të siguruar përputhshmërinë me këto rregulla, Autoriteti i Aviacionit Civil zbaton masat shtrënguese të përcaktuara në Kodin Ajror të RSH-së.

Neni 32 Mallra të rrezikshme me postë

Procedurat e operatorëve postarë të caktuar për kontrollin e futjes së mallrave të rrezikshme me postë në transportin ajror miratohen nga Autoriteti i Aviacionit Civil, kur Shqipëria është shteti ku pranohet posta.

Shënim 1. Në përputhje me Konventën e Unionit Universal Postar (UPU), mallrat e rrezikshme nuk lejohen me postë, përveç siç parashikohet në udhëzimet teknike.

Shënim 2. Unioni Universal Postar ka vendosur procedura për të kontrolluar futjen e mallrave të rrezikshme në transportin ajror përmes shërbimeve postare (shih rregulloret e UPU-së të Postës së Pakove dhe rregulloren e Postës së Letrës).

Shënim 3. Udhëzues për miratimin e procedurave të vendosura nga operatorët postarë të caktuar për të kontrolluar futjen e mallrat e rrezikshme në transportin ajror mund të gjenden në shtojcën e udhëzimeve teknike.

KAPITULLI 12 RAPORTIMI I AKSIDENTEVE DHE INCIDENTEVE TË MALLRAVE TË RREZIKSHME

Neni 33

1. Me qëllim të parandalimit të përsëritjes së aksidenteve dhe incidenteve të mallrave të rrezikshme, procedurat në fuqi të parashikuara në VKM nr. 739, datë 3.12.2021, “Për organizimin dhe funksionimin e Autoritetit të Investigimit për Sigurinë e Operimit në Aviacionin Civil” dhe urdhrin e ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë nr. 89, datë 5.5.2022, “Për miratimin e rregullores për raportimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil në Republikën e Shqipërisë” zbatohen për investigimin dhe mbledhjen e

informacionit në lidhje me aksidentet dhe incidentet e tilla që ndodhin në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe të cilat përfshijnë transportin e mallrave të rrezikshme me origjinë në ose të destinuara për një shtet tjetër, por jo vetëm. Raportet për të tilla aksidente dhe incidente bëhen në përputhje me parashikimet e detajuara në udhëzimet teknike.

2. Me qëllim të parandalimit të përsëritjes së rasteve të mallrave të rrezikshme të padeklaruara ose të keqdeklaruar në ngarkesë, procedurat në fuqi të parashikuara në urdhrin e ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë nr. 89, datë 5.5.2022, “Për miratimin e rregullores për raportimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil në Republikën e Shqipërisë” zbatohen për hetimin dhe përpilimin e informacionit në lidhje me ngjarje të tilla të cilat ndodhin në territorin e tij dhe që përfshijnë transportin e mallrave të rrezikshme me origjinë ose të destinuara për një shtet tjetër, por jo vetëm. Raportet mbi raste të tilla bëhen në përputhje me parashikimet e detajuara të udhëzimeve teknike.

KAPITULLI 13 PARASHIKIMET E SIGURISË (*SECURITY*) PËR MALLRAT E RREZIKSHME

Neni 34 Siguria për mallrat e rrezikshme

Autoriteti i Aviacionit Civil koordinon propozimin e masave të sigurisë që duhet të zbatohen nga dërguesit, operatorët dhe individë të tjerë të angazhuar në transportin nga ajri të mallrave të rrezikshme, për të minimizuar vjedhjen ose keqpërdorimin e mallrave të rrezikshme që mund të rrezikojë personat, pronën ose mjedisin. Këto masa duhet të jenë në përputhje me parashikimet për sigurinë të specifikuar në anekset e tjera të ICAO-s dhe udhëzimet teknike.

URDHËR

Nr. 152, datë 15.4.2024

PËR DELEGIMIN E KOMPETENCAVE PËR NËNSHKRIMIN E MARRËVESHJES SË ZHVILLIMIT MIDIS MINISTRISË SË TURIZMIT DHE MJEDISIT DHE SUBJEKTIT “KLAIS” SHPK

Në mbështetje të nenit 102 të Kushtetutës, të nenit 28, të ligjit nr. 44, datë 30.4.2015, “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”, të nenit 11, pika 2, të ligjit nr. 90/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore”,

URDHËROJ:

1. Delegimin e kompetencave znj. Ledina Beqiraj Agalliu, Sekretar i Përgjithshëm, për nënshkrimin e Marrëveshjes së Zhvillimit, midis Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit dhe subjektit “KLAIS” sh.p.k., në zbatim të vendimit nr. 131, datë 6.3.2024, “Për dhënien e statusit të veçantë ‘Investitor në strukturë akomoduese me 5 yje, status special’ aplikuesit ‘KLAIS’ sh.p.k.”.

2. Ngarkohet znj. Ledina Beqiraj Agalliu, Sekretar i Përgjithshëm, për zbatimin e këtij urdhri.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I TURIZMIT DHE MJEDISIT
Mirela Kumbaro Furxhi

URDHËR

Nr. 183, datë 23.4.2024

PËR NJË SHITESË NË URDHRIN NR. 113, DATË 26.3.2024, “PËR DELEGIMIN E KOMPETENCAVE DHE CAKTIMIN E DETYRAVE TË ZËVENDËSMINISTRIT TË ARSIMIT DHE SPORTIT, ZNJ. ANA KAPAJ”

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; të neneve 22 dhe 29, të ligjit nr. 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”; të pikës 2, të nenit 6, të ligjit nr. 9000, datë 30.1.2003, “Për

organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave” dhe të pikës 2, të nenit 11, të ligjit nr. 90/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore”,

URDHËROJ:

1. Në urdhrin nr. 113, datë 26.3.2024, të ministrit të Arsimit dhe Sportit, pas shkronjës “s”, të pikës 2, shtohet shkronja “sh” me përmbajtje si më poshtë:

“sh) Ndjek dhe nënshkruan njohjen dhe njësimin e titujve akademikë dhe gradave shkencore të fituara jashtë vendit, duke përfshirë kryesimin dhe ngritjen e Komisionit të Njohjes dhe Njësimit të Gradave Shkencore (KNJG) dhe komisioneve ad-hoc për njohjen e titujve akademikë për secilin aplikim, për njohje titulli akademik të fituar jashtë vendit, me pedagogë ekspertë të fushës përkatëse të kategorisë “Profesor”.”.

2. Ngarkohet zëvendësministri, znj. Ana Kapaj, dhe Sekretari i Përgjithshëm i Ministrisë së Arsimit dhe Sportit për zbatimin e këtij urdhri.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë.

MINISTËR I ARSIMIT DHE SPORTIT
Ogerta Manastirliu

VENDIM
Nr. 18, datë 19.3.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë,
e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 13.3.2024, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 24 (Sh) 2023 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUESE: SHOQËRIA “Kosturr Kromi” sh.p.k., përfaqësuar nga avokate Antoneta Sevdari, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme, përfaqësuar nga prokurori Arqilea Koça, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 740, datë 23.8.2022, të Gjykatës së Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm; nr. 00-2023-413, datë 7.3.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 17, 27, pikat 1 dhe 2, 41, 42, 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*) dhe neni 1, i Protokollit nr. 1 të saj; nenet 27 dhe 71/a, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Sonila Bejtja, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuases, shoqërisë “Kosturr Kromi” sh.p.k., e cila ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I **Rrethanat e çështjes**

1. Shoqëria “Blerimi Kosturr 2010” sh.p.k., me administrator dhe ortak të vetëm shtetasin H.Sh., zotëron një “leje minerare”, të miratuar me aktin nr. 1721, datë 19.6.2014, për të kryer veprimtari minerare në një zonë të lejuar për nxjerrjen e mineralit të kromit, me vendndodhje në Gzhime, Has, Kukës, me një periudhë vlefshmërie 25 vjet. Në datën 18.4.2017, është bërë regjistrimi i shoqërisë tregtare “Kosturr Kromi” sh.p.k. (*kërkuesja*), ku sipas ekstraktit të kësaj shoqërie administrator është shtetasi kinez L.J. zotërues i 51% të kuotave, shtetasi H. Sh., administrator i shoqërisë “Blerimi Kosturr

2010”, është ortak me 25% të kapitalit, shtetasja M. M., me cilësinë e ortakes, zotëron 18% të aksioneve dhe shtetasi I.S., me cilësinë e ortakut, zotëron 6% të aksioneve.

2. Me aktmarrëveshjen e nënkontraktimit nr. 75 rep., nr. 30 kol., datë 24.4.2017, shoqëria “Blerimi Kosturr 2010” sh.p.k. i ka dhënë me nënkontraktim shoqërisë “Kosturr Kromi” sh.p.k. të drejtën e lejes minerare të shfrytëzimit, e cila është miratuar me shkresën e datës 14.6.2017, të ministrit të Energjisë dhe Industrisë. Kjo aktmarrëveshje është zbatuar përgjatë viteve 2017–2018 dhe kërkesja ka kryer investime për hapjen e minierës dhe, më pas, ka filluar shfrytëzimin e mineralit të kromit, nxjerrjen dhe shitjen e tij në tregun ndërkombëtar.

3. Në datën 27.10.2020, shtetasi H.Sh. ka paraqitur kallëzim penal ndaj administratorit të shoqërisë “Kosturr Kromi” sh.p.k., shtetasit kinez L. J., duke pretenduar se regjistrimi i shoqërisë së tij “Blerimi Kosturr 2010” sh.p.k., në cilësinë e ortakut dhe zotëruesit të 25% të kapitalit, është bërë përmes mashtrimit nga ai shtetas dhe dy ortakët e tjerë. Kallëzuesi ka pretenduar se asnjëherë nuk është biseduar apo rënë dakord që nga marrëveshja e bashkëpunimit shoqëria “Blerimi Kosturr 2010” sh.p.k. do të përfitonte 25% të kuotave të shoqërisë nënkontraktore “Kostur kromi” sh.p.k., por se do të përfitonte 25% të sasisë së kromit të nxjerrë në sipërfaqe, ndërsa 75% do t’i mbetej shoqërisë nënkontraktore.

4. Mbi bazën e këtij kallëzimi, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë në datën 16.3.2021, ka regjistruar procedimin penal nr. 1868 për veprat penale “Mashtrimi”, “Falsifikimi i dokumenteve” dhe “Shpërdorimi i detyrës”, të parashikuara nga nenet 143, 186 dhe 248 të Kodit Penal (KP). Gjatë kryerjes së veprimeve hetimore prokurori ka arritur në përfundimin se ekzistojnë dyshime të arsyeshme se shtetasi L. J., në cilësinë e administratorit, ka kryer veprën penale “Mashtrimi” dhe shoqëria që përfaqëson (*kërkesja*) ka kryer veprime juridike që përbëjnë përgjegjësi penale për këtë subjekt sipas nenit 3, të ligjit nr. 9754, datë 14.6.2007, “Për përgjegjësinë penale të subjekteve juridike”. Për këtë arsye në datën 19.5.2021, ai i ka kërkuar gjykatës vendosjen e masës së sigurimit pasuror të sekuestros preventive, të parashikuar nga neni 274 i Kodit të Procedurës Penale (KPP), për të gjithë pasurinë krom të pashitur dhe makineritë për nxjerrjen e tij në ngarkim të kërkeses. Gjithashtu,

nga aktet bashkëlidhur ankimit kushtetues, rezulton se shtetasi L. J. ka qenë në detyrën e administratorit të shoqërisë “Kosturr Kromi” sh.p.k. deri në datën 21.4.2022, kur me vendim të asamblesë së shoqërisë është zëvendësuar me një administrator tjetër.

5. Me vendimin nr. 1241 akti, datë 5.6.2021, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e kërkesës dhe caktimin e masës së sigurimit të sekuestros preventive për të gjithë pasurinë krom të pashitur dhe makineritë e pajisjet e ndodhura/instaluara për nxjerrjen e kromit, që gjenden në hapësirën brenda koordinatave të lejes minerare dhe për pasurinë krom stok të ndodhur në vendin e grumbullimit të kromit, të cilat janë në ngarkim të shoqërisë “Kosturr Kromi” sh.p.k. Mbi ankimin e kërkeses, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 592, datë 14.7.2021, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe rrëzimin e kërkesës së prokurorit për caktimin e masës së sigurimit pasuror të sekuestros preventive.

6. Në vijim, prokurori i është drejtuar sërish Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për caktimin e masës së sigurimit të sekuestros preventive. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, ka vendosur: “*Pranimin e kërkesës. Caktimin e masës së sigurimit pasuror “Sekuestro Preventive”, mbi të gjithë pasurinë krom stok (të pashitur) dhe makineri e pajisje të ndodhura/instaluara për nxjerrjen e kromit në hapësirën brenda koordinatave të lejes minerare nr. 1721, datë 19.6.2014, të ndodhur në vendin e quajtur “Gzhhime”, fshati Helshan të rrethit Has, qarku Kukës. Vendosjen e sekuestros preventive të kromit stok (të pa shitur) në vendin e grumbullimit të kromit në adresën: lagja nr. 15, rruga “Miqësia”, Spitalë të rrethit Durrës, të cilat janë në ngarkim të shoqërisë “Kosturr kromi” sh.p.k., me administrator personin nën betim L. J.*”. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim kërkesja.

7. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 740, datë 23.8.2022, ka vendosur të miratojë vendimin nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Kundër këtij vendimi kërkesja ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë.

8. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-413, datë 7.3.2023, ka vendosur mospranimin e rekursit, për shkak se nuk përmbante shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 432 i KPP-së.

9. Pas dhënies së vendimit nr. 740, datë 23.8.2022, të Gjykatës së Apelit Tiranë, kërkesja i është drejtuar sërish gjykatës me kërkesë për

revokimin/heqjen e masës së sekuestros preventive, për arsye se ndalimi i punës në minierë ka shkaktuar pasoja të rënda jo vetëm ekonomike, jo vetëm për shoqërinë, por edhe për sigurinë në minierë. Për këtë qëllim ajo ka paraqitur në gjykatë shkresën nr. 3377 prot., datë 18.8.2022 të Agjencisë Kombëtare të Burimeve Natyrore. Për këtë shkak, me vendimin nr. 1985, datë 23.12.2022, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e pjeshëm të kërkesës, heqjen e masës së sekuestros preventive të caktuar me vendimin nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për sa u përket makinerive dhe pajisjeve të ndodhura/instaluar që duhen për: ç'uëzimin e punimeve nëntokësore; ajrimin e punimeve nëntokësore (përfshirë edhe depon e ruajtjes së lëndëve plasëse që ndodhet nëntokë); mirëmbajtjen e armatimit për punimet kapitale; monitorimin e vazhdueshëm të hapësirave të shfrytëzuara dhe ndikimin e tyre në minierë; mirëmbajtjen e oxhakut, rrugëdalja e dytë nga hz.+425 m deri në sipërfaqe. Ky vendim është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm me vendimin nr. 142, datë 27.2.2023.

10. Në përfundim të hetimeve, në lidhje me procedimin penal nr. 1868 të vitit 2021, prokurori i është drejtuar gjykatës me kërkesë për dërgimin në gjyq të çështjes penale. Në seancën paraprake të datës 9.11.2023, para gjyqtarit të seancës paraprake, kërkesja ka përsëritur kërkesën për heqjen e sekuestros preventive të vendosur me vendimin nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Me vendimin nr. 2681, datë 9.11.2023, Gjykata e Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm ka vendosur dërgimin në gjyq të çështjes penale nr. 1868 të vitit 2021 që i përket shtetasit kinez L. J. dhe subjektit tregtar shoqërisë “Kosturr Kromi” sh.p.k., si dhe, ndër të tjera, rrëzimin e kërkesës për revokimin/heqjen e sekuestros preventive.

11. Në datën 14.9.2023, përmes shërbimit postar, kërkesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me ankim kushtetues individual sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar sipas kërkesave të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në këtë Gjykatë në datën 18.9.2023. Kolegji i Gjykatës, me vendimin e datës 19.10.2023, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

12. Kërkesja, shoqëria “Kostur Krom” sh.p.k., në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar si vijon:

12.1 Kërkesa plotëson kriterin paraprak të shterimit të mjeteve juridike efektive. Vendimet gjyqësore të kundërshtuara mund të bëhen objekt i ankimit kushtetues individual, pasi ato kanë prodhuar pasoja të cilat nuk mund të riparohen nga vendimi përfundimtar i përcaktimit të fajësisë, pasi masa e sekuestros preventive ka sjellë si pasojë shkatërrimin e minierës. Kërkesja e ka pasur të pamundur të revokojë masën e sigurimit pasuror, megjithëse e ka kundërshtuar disa herë atë në gjykatat e zakonshme. Në vendimin e saj të datës 23.12.2022, gjykata e shkallës së parë ka pranuar pjesërisht kërkesën, duke vendosur heqjen e masës së sekuestros preventive për sa u përket makinerive dhe pajisjeve për të garantuar sigurinë në minierë, por nuk e ka lejuar atë të kryejë aktivitet ekonomik, vendim i cili është lënë në fuqi nga gjykata e apelit. Ndërsa me vendimin e datës 9.11.2023, gjykata e shkallës së parë, në seancë paraprake, ka vendosur rrëzimin e kërkesës për heqjen e masës së sekuestros dhe dërgimin në gjykim të çështjes penale në ngarkim të shtetasit L. J. dhe shoqërisë (kërkeses).

12.2 Është cenuar *e drejta për një proces të rregullt ligjor*, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, në drejtim të *standardit të arsyetimit të vendimit* të lidhur me *të drejtën e aksesit dhe asaj për t'u dëgjuar*, pasi gjykatat në vendimet objekt kundërshtimi nuk u kanë kthyer përgjigje të argumentuar pretendimeve të paraqitura nga kërkesja, për më tepër ato as nuk janë pasqyruar në vendimet e gjykatës së apelit dhe Gjykatës së Lartë. Vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë është kontradiktor dhe jologjik, pasi megjithëse ajo është shprehur se akoma nuk është identifikuar dëmi që i është shkaktuar paditësit në gjykim dhe nuk është identifikuar autori i falsifikimit, në përfundim ka vlerësuar se ekzistojnë dyshime të arsyeshme për kryerjen e veprës penale. Kjo gjykatë ka paraqitur fakte të pavërteta, të cilat nuk janë të pasqyruara në aktin e ekspertimit kontabël (si p.sh. shitja e kromit pa faturë, fakti se huaja e kthyer u është fshehur deklarimeve dhe detyrimeve tatimore ose përcaktimi i çmimit të kromit). Këto fakte të pavërteta janë pranuar edhe nga gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë. Po kështu, Gjykata e Lartë nuk u ka kthyer

përgjigje pretendimeve me natyrë kushtetuese të paraqitura në rekurs, por është mjaftuar me një arsyetim të shkurtër.

12.3 Është cenuar *e drejta e pronës private*, pasi vendimi i sekuestrimit të pasurisë është vënë menjëherë në zbatim, duke ndaluar punën në minierë. Kjo situatë zgjat prej një viti e katër muajsh dhe kufizimi i së drejtës së gëzimit paqësor të pronës nuk është bërë në përputhje me parimin e proporcionalitetit. Ndalimi i punës në minierë ka sjellë dëme ekonomike, por, gjithashtu, rrezikon jetën e banorëve të zonës nga shpërthimet e mundshme.

12.4 Është cenuar parimi i shtetit të së drejtës të lidhur me atë të ligshmërisë dhe sigurisë juridike, si dhe të drejtën për të mos u gjykuar dy herë, parimin e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, ankimit efektiv dhe barazisë para ligjit.

13. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

13.1 Kërkesja nuk ka shteruar mjetet juridike efektive, pasi objekt i ankimit kushtetues individual janë vendimet gjyqësore të cilat kanë pranuar kërkesën e prokurorit për vendosjen e masës së sekuestrës preventive ndaj pasurisë së shoqërisë në kuadër të një procedimi penal. Ky procedim është duke u gjykuar në Gjykatën e Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm. Në kushtet kur procedimi penal në ngarkim të shtetasit L. J. dhe kërkesës ende nuk ka përfunduar, vendimi gjyqësor është jopërfundimtar dhe nuk bën pjesë në juridiksionin kushtetues. Në përfundim të gjykimit gjykatat do të shprehen edhe për shfuqizimin e masës së sekuestrës ose konfiskimin e pasurisë në varësi të deklaramit në lidhje me fajësinë.

13.2 Pretendimi për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit është i pabazuar, pasi vendimet gjyqësore nuk rezultojnë të jenë alogjike ose të kenë kundërthënie, ndërsa pjesa arsyetuese lidhet me përfundimin e arritur në dispozitiv. Gjithashtu, ato pasqyrojnë në mënyrë të plotë rrethanat e çështjes, shkaqet e ankimit/rekursit dhe vlerësimin e gjykatave. Kërkesja nuk ka arritur të argumentojë se si vendimet gjyqësore i kanë cenuar të drejtën për gjykim të drejtë, duke mos e ngritur pretendimin e saj në nivel kushtetues.

13.3 Edhe pretendimi për cenimin e së drejtës së pronës nuk qëndron, pasi sekuestro preventive është një masë e përkohshme, e marrë në kushtet e një

dysimi të arsyeshëm të bazuar në prova, në kushtet e urgjencës dhe ka për qëllim parandalimin dhe kryerjen e mëtejshme të veprave penale.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkesës

14. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me iniciimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71, të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a, të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, si dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

15. Gjykata vlerëson se kërkesja legjitimohet *ratione personae*, si bartëse e të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në ankimin kushtetues dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

16. Në lidhje me kriterin paraprak të *shterimit të mjeteve juridike efektive*, kërkesja ka pretenduar se vendimet gjyqësore të kundërshtuara mund të bëhen objekt i ankimit kushtetues individual pasi ato kanë prodhuar pasoja të cilat nuk mund të riparohen nga vendimi i themelit të çështjes penale, pasi masa e sekuestrës preventive ka sjellë si pasojë shkatërrimin e pronës së saj (minierës) dhe ajo e ka pasur të pamundur të revokojë masën e sigurimit pasuror, megjithëse e ka kundërshtuar disa herë në gjykatat e zakonshme. Sipas kërkesës, edhe pse me vendimin e datës 23.12.2022, gjykata e shkallës së parë ka vendosur heqjen e masës së sekuestrës preventive për sa u përket makinerive dhe pajisjeve, me qëllimin për të garantuar sigurinë në minierë, nuk e ka lejuar atë të kryejë aktivitet ekonomik, ndërkohë që edhe me vendimin e datës 9.11.2023, në seancë

paraprake, është vendosur rrëzimi i kërkesës për heqjen e masës së sekuestros.

17. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se kërkesja nuk ka shteruar mjetet juridike efektive, pasi objekt i ankimit kushtetues individual janë vendimet gjyqësore që kanë vendosur masën e sekuestros preventive ndaj pasurisë së shoqërisë në kuadër të një procedimi penal, ndërkohë që çështja penale është duke u gjykuar në Gjykatën e Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm dhe në kushtet kur ajo nuk ka përfunduar ende, vendimet gjyqësore të kundërshtuara janë jopërfundimtare dhe nuk bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues. Sipas këtij subjekti, në përfundim të gjykimit gjykatat do të shprehin edhe për shfuqizimin e masës së sekuestros ose konfiskimin e pasurisë në varësi të deklaramit në lidhje me fajësinë.

18. Gjykata ka pohuar se, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, mbrojtja kushtetuese ka funksion përfundimtar dhe, si e tillë, mund të aplikohet vetëm në lidhje me vendime për të cilat kanë përfunduar procedurat gjyqësore. Kontrolli kushtetues ka natyrë subsidiare, që do të thotë se individit duhet t’i ketë shteruar mjetet dhe rrugët e tjera ligjore. Cenimi i të drejtave themelore, përfshirë atë për një proces të rregullt ligjor, mund të pretendohet në këtë Gjykatë vetëm pasi të shterohen të gjitha mundësitë e ofruara nga sistemi i apelineve dhe kjo vlen edhe në rastet kur procedurat gjyqësore paraprake çojnë në një rëndim të mëtejshëm ose në tejzgjatjen e cenimit të kësaj të drejte (*shih vendimet nr. 25, datë 13.10.2022; nr. 14, datë 11.3.2021; nr. 75, datë 22.12.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Gjykata thekson se, në thelb, ky rregull synon t’u japë organeve publike dhe në veçanti gjykatave të juridiksionit të zakonshëm mundësinë të parandalojnë ose korrigjojnë në substancë shkeljet e pretenduara të të drejtave kushtetuese të individit. Për këtë arsye, mjetet juridike në dispozicion nuk përfshijnë vetëm ankimin kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, por çdo ankim ose kundërshtim, duke u ofruar mundësi organeve publike dhe gjykatave të juridiksionit të zakonshëm të luajnë rolin e tyre subsidiar për t’i garantuar individit mbrojtjen e të drejtave kushtetuese para se ai t’i drejtohet Gjykatës (*shih vendimin nr. 25, datë 13.10.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Gjykata vëren se në rastin konkret objekt i kërkesës në shqyrtim janë vendimet gjyqësore të të tria shkallëve të gjykimit me të cilat është vendosur masa e sekuestros preventive për të gjithë pasurinë krom stok dhe makineritë e pajisjet e ndodhura/instaluara për nxjerrjen e kromit. Këto vendime për nga natyra e tyre janë të ndërmjetme për sa kohë që ato merren gjatë procesit penal të gjykimit të fajësisë të të pandehurit me qëllimin për të parandaluar rëndimin ose zgjatjen e pasojës së veprës penale. Për sa i takon kontrollit kushtetues të vendimeve të ndërmjetme, Gjykata ka zhvilluar ndër vite qëndrimin e saj, duke përfshirë në juridiksionin kushtetues, në mënyrë përjashtimore, edhe vendime gjyqësore të ndërmjetme në rast se, në kuptim të standardeve të zhvilluara për sa i përket konceptit të vendimit përfundimtar sipas nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, plotësohen këto kritere: i. vendimi duhet të ketë vendosur mbi të drejtën e individit të pretenduar të cenuar, pra shkelja e pretenduar të jetë pasojë e drejtpërdrejtë e vendimit të ndërmjetëm të kundërshtuar ose, e thënë ndryshe, kërkuksi duhet të provojë se është viktimë e shkeljes të së drejtës kushtetuese; ii. vendimi të jetë bërë objekt i ankimit të veçantë dhe të jetë shqyrtuar edhe nga gjykatat më të larta, të cilat të jenë shprehur, qoftë edhe tërthorazi, për të drejtën që pretendohet të jetë cenuar; iii. vendimi duhet të ketë një masë autonomie nga procesi i themelit, në kuptimin që pavarësisht se shqyrtimi gjyqësor i mosmarrëveshjes së themelit vazhdon, vendimi përfundimtar që do të jepet në themel nuk është i aftë të ndryshojë vendimin e ndërmjetëm dhe as të riparojë në masën e duhur efektet që ai ka sjellë (*shih vendimin nr. 14, datë 11.3.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Bazuar në këtë qasje Gjykata ka marrë në shqyrtim në seancë dy vendime për caktimin e masës së sekuestros, njëra konservative dhe tjetra preventive, të cilat i ka konsideruar si jopërfundimtare, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës. Më konkretisht, në vendimin në të cilin kundërshtohet caktimi i sekuestros konservative në kuadër të lejitimit të ekzekutimit të një letërporosie të dërguar nga autoritetet e huaja të ndjekjes penale, bazuar në nenin 270 të KPP-së, Gjykata ka vlerësuar se kjo masë sigurimi pasuror është në funksion të procesit penal që zhvillohet ndaj të pandehurit dhe vendosja e saj mund të ankimohet bashkë me vendimin përfundimtar të këtij procesi (*shih vendimin nr. 48, datë*

6.7.2015, të Gjykatës Kushtetuese). Në rastin tjetër që ka të bëjë me sekuestron preventive, të vendosur në kuadër të ligjit nr. 10192, datë 3.12.2009, “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar, trafikimit, korrupsionit dhe krimeve të tjera nëpërmjet masave parandaluese kundër pasurisë”, të ndryshuar (ligji nr. 10192/2009), Gjykata, po kështu, ka vlerësuar se ky vendim nuk ka natyrë përfundimtare dhe nuk ka masën e duhur të autonomisë nga procesi i konfiskimit të pasurisë, pasi vendimi përfundimtar i konfiskimit ka aftësinë të ndryshojë dhe riparojë efektet që sjell sekuestrimi (shih vendimin nr. 25, datë 13.10.2022, të Gjykatës Kushtetuese).

22. Gjykata, duke mos dashur të vërë në dyshim karakterin e ndërmjetëm të këtyre lloj vendimesh, të cilat jepen gjatë një procesi gjyqësor të themelit dhe në funksion të tij, vlerëson të rëndësishme të rishikojë qasjen e saj ndaj tyre, duke pasur parasysh, *së pari*, ndryshimet kushtetuese që përfshinë në juridiksionin kushtetues edhe ankimin individual për kundërshtimin e çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat substanciale të individit dhe jo vetëm të drejtën për proces të rregullt dhe, *së dyti*, detyrimin që buron nga Kushtetuta, në kuptim të nenit 17 të saj, për garantimin e standardit minimal të mbrojtjes së të drejtave substanciale të ofruar nga KEDNJ-ja dhe praktika e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ). Gjykata, në interpretim të neneve 5, 116, 122 dhe 17/2 të Kushtetutës, duke vënë theksin në statusin e veçantë që ka KEDNJ-ja në rendin e brendshëm ligjor, ka njohur kompetencën ekskluzive të GJEDNJ-së në sistemin tonë juridik dhe efektin e drejtpërdrejtë të vendimeve të saj në interpretimin e standardeve kushtetuese të të drejtave të njeriut (shih vendimet nr. 14, datë 11.3.2021; nr. 18, datë 6.3.2017, të Gjykatës Kushtetuese). Katalogu i të drejtave të parashikuara në KEDNJ ka statusin e standardit minimal për sa u takon kufizimeve të të drejtave dhe lirive të shprehura në Kushtetutë. Për këtë arsye, Gjykata ka pranuar efektin e drejtpërdrejtë të vendimeve të GJEDNJ-së në interpretimin e standardeve kushtetuese për të drejtat e njeriut, duke iu referuar në mënyrë të vazhdueshme atyre në jurisprudencën e saj.

23. Për qëllime të çështjes konkrete, pra për të arritur në përfundimin nëse të tilla vendime, pavarësisht karakterit të tyre, janë, së pari, të afta të

prekin të drejta themelore të individit dhe, së dyti, cenimi është në atë masë dhe formë që pasojat e ardhura është e vështirë ose e pamundur të riparohen gjatë procesit të themelit, Gjykata vlerëson të sjellë në vëmendje qëndrimin e GJEDNJ-së, e cila për përkufizimin e sekuestrimit u është referuar përcaktimeve të Konventës së Këshillit të Evropës “Për pastrimin, kërkimin, kapjen dhe konfiskimin e produkteve të krimit dhe për financimin e terrorizmit”, të datës 16.5.2005, sipas së cilës ai (sekuestrimi) konsiderohet një masë e përkohshme dhe që zakonisht i paraprin konfiskimit. Kështu, GJEDNJ-ja është shprehur se fakti që kërkuesja kishte kërkuar heqjen e masës së sekuestrimit të vendosur nga prokurori, është i mjaftueshëm për GJEDNJ-në për të konstatuar përmbushjen e kriterit të shterimit të mjeteve juridike (shih *Čačić kundër Rumanisë*, datë 28.2.2023, § 32).

24. Gjithashtu, GJEDNJ-ja ka marrë në shqyrtim vendimet e caktimit të masës së sekuestros pavarësisht se procesi i gjykimit të çështjes në themel ende nuk kishte përfunduar, duke i trajtuar ato në këndvështrim të së drejtës së pronës (shih *Lysak kundër Polonisë*, datë 7.10.2021, § 65). Edhe kur ekzistojnë disa mjete juridike në sistemin kombëtar, GJEDNJ-ja ka vlerësuar se fakti që kërkuesi kishte paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë dhe ankim kushtetues, si dhe kishte kërkuar disa herë gjatë procesit heqjen e masës së sekuestros, është i mjaftueshëm për të përmbushur kriterin e shterimit të mjeteve juridike (shih *Džinić kundër Kroacisë*, datë 17.5.2016, § 48). Në një rast tjetër, GJEDNJ-ja ka konstatuar se kërkuesi nuk kishte shteruar mjetet juridike në dispozicion, pasi nuk kishte paraqitur kërkesë në Gjykatën Kushtetuese për të kundërshtuar vendimin e sekuestros së dokumenteve dhe parave të shoqërisë së tij, në ndryshim nga vendimi për sekuestron e llogarive bankare, të cilin e kishte kundërshtuar deri në Gjykatën Kushtetuese (shih *Benet Praha, Spol. S R.O. kundër Republikës së Çekisë*, datë 24.2.2011, §§ 77, 81).

25. Gjykata çmon të theksojë se të dyja rastet e referuara më sipër, në të cilat ajo ka shqyrtuar kërkesa që lidhen me vendimet që kanë caktuar masa të sekuestros (preventive ose konservative), ajo i ka trajtuar kryesisht në drejtëm të së drejtës për proces të rregullt, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës. Ndërkohë që pas ndryshimeve kushtetuese dhe ligjore të vitit 2016 që zgjeruan

juridiksionin e saj, e lidhur kjo edhe me detyrimin e nenit 17 të Kushtetutës, Gjykata u referohet praktikës dhe standardeve të vendosura nga GJEDNJ-ja për garantimin e të drejtave substanciale, standarde që konsiderohen si mbrojtje minimale e tyre. Thënë kjo, Gjykata vlerëson se përjashtimi i vendimeve të caktimit të masës së sekuestros nga kontrolli kushtetues do të binte ndesh me qëndrimin dhe praktikën e GJEDNJ-së, për rrjedhojë do të sillte mohim të mbrojtjes së të drejtave substanciale të individit. Gjithashtu, Gjykata thekson se në të tilla raste ajo mund të ndalet rast pas rasti edhe në aspekte të veçanta të së drejtës për proces të rregullt ligjor, për sa ky proces mund të ndikojë të drejtën substanciale në vetvete.

26. Bazuar në sa më sipër, duke synuar që ankimi kushtetues individual të shërbejë si një mjet efektiv brenda sistemit të brendshëm, me qëllim garantimin dhe mbrojtjen sa më të përshtatshme të të drejtave dhe lirive themelore të individit, Gjykata vlerëson se ka vend për zhvillimin e qasjes së saj edhe në drejtim të vlerësimit të natyrës së vendimeve të ndërmjetme për caktimin e sekuestros. Në këtë këndvështrim, ky zhvillim nuk bëhet mbi bazën e faktorëve të rastit, por në zbatim të detyrimeve që burojnë nga standardet e GJEDNJ-së, pasi e kundërta do të konsiderohej shkelje prej vetë asaj (*shih vendimet nr. 21, datë 29.4.2010; nr. 30, datë 17.6.2010, të Gjykatës Kushtetuese*). Edhe GJEDNJ-ja në praktikën e saj ka theksuar se KEDNJ-ja duhet të interpretohet në dritën e kushteve të ditëve të sotme dhe në përputhje me zhvillimet në të drejtën ndërkombëtare për të reflektuar standardet e larta në fushën e mbrojtjes së të drejtave të njeriut (*shih Demir dhe Baykara kundër Turqisë [DhM], datë 12.11.2008, § 146*).

27. Në rastin konkret, duke shqyrtuar çështjen nën këndvështrimin e së drejtës substanciale të pronës, Gjykata vlerëson se vendimi i caktimit të sekuestros, ndonëse me karakter të përkohshëm dhe që nuk vendos për themelin e çështjes, ndërhyr në të drejtat kushtetuese individuale, siç është ajo e pronës dhe kjo ndërhyrje vazhdon deri në dhënien e një vendimi të mundshëm për konfiskimin e pasurisë. Gjithashtu, ky vendim ka një masë të caktuar autonomie dhe ndonëse i shërben procesit penal, qëndron i pavarur prej tij, në kuptim të efekteve që sjell për shkak të ekzekutimit të menjëhershëm, duke kufizuar të drejtën e pronës, pavarësisht faktit nëse masa e konfiskimit do të legjitimohet ose jo në përfundim të procesit penal.

Në këtë kuptim, Gjykata mban parasysh edhe faktin se perioda kohore nga vendosja e saj deri në marrjen e vendimit përfundimtar është relativisht e konsiderueshme, duke mbajtur në konsideratë se vetëm faza e hetimit të çështjes sipas parashikimeve të KPP-së mund të shkojë deri në dy vjet, shtuar edhe kohën e duhur për përfundimin e procesit gjyqësor në themel, e cila së bashku me ankimet në gjykatat më të larta mund të shkojë deri në katër vjet sipas parashikimeve të KPC-së.

28. Në konkluzion të analizës së saj, Gjykata çmon ta konsiderojë vendimin e caktimit të masës së sekuestros me natyrë përfundimtare për qëllime të kontrollit kushtetues, për sa kohë pretendimet ndaj tij kanë të bëjnë me cenimin e të drejtave substanciale kushtetuese. Në këtë kuptim, në rastin konkret, kërkesja i ka shteruar pretendimet e saj në formë dhe substancë përpara gjykatave të zakonshme, si dhe ka kundërshtuar dy herë të tjera heqjen e masës së sekuestros, kërkesa të cilat nuk kanë qenë të favorshme për të deri në shqyrtimin e ankimit kushtetues individual. Për rrjedhojë, ajo e ka përmbushur edhe këtë kriter legjitimitimi për vënien në lëvizje të gjykit kushtetues.

29. Në lidhje me legjitimitimin *ratione temporis*, bazuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, afati për paraqitjen e ankimit kushtetues individual është 4-muaj nga konstatimi i cenimit të së drejtës. Në rastin konkret, Gjykata vëren se vendimi më i fundit në kohë i kundërshtuar nga kërkesja mban datën 7.3.2023, ndërsa kërkesa është paraqitur në këtë Gjykatë, fillimisht, në datën 14.9.2023. Sipas akteve bashkëlidhur ankimit kushtetues individual rezulton se vendimi i Gjykatës së Lartë i është komunikuar përfaqësueses së kërkuarës nëpërmjet postës elektronike në datën 15.5.2023, për rrjedhojë Gjykata konstaton se ankimi kushtetues është paraqitur brenda afatit ligjor.

30. Për sa i takon legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata vëren se kërkesja ka pretenduar cenimin e parimit të shtetit të së drejtës të lidhur me atë të ligjshmërisë dhe sigurisë juridike, si dhe të së drejtës për të mos u gjykuar dy herë dhe parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, ankimit efektiv dhe barazisë para ligjit. Në lidhje me këto pretendime, Gjykata konstaton se kërkesja nuk ka paraqitur asnjë argument kushtetues për të vërtetuar se në ç’ mënyrë i janë cenuar këto parime dhe të drejta, për

rrjedhojë ato nuk mund të merren në shqyrtim prej saj.

31. Gjithashtu, kërkuesja ka pretenduar edhe se vendimet objekt kundërshtimi i kanë cenuar të drejtën për proces të rregullt ligjor në drejtim të standardit të arsyetimit të vendimit të lidhur me të drejtën e aksesit dhe asaj për t'u dëgjuar, si dhe të drejtën e pronës. Bazuar në analizën e mësipërme, Gjykata do të marrë në shqyrtim këto pretendime vetëm në drejtim të cenimit të së drejtës së pronës, të parashikuar nga neni 41 i Kushtetutës dhe neni 1 i Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e së drejtës së pronës

32. Kërkuesja ka pretenduar se vendimi i caktimit të masës së sekuestros së pasurisë është vënë menjëherë në zbatim, duke ndaluar punën në minierë, situatë e cila zgjat prej një viti e katër muajsh dhe kufizimi i së drejtës së gëzimit paqësor të pronës nuk është bërë në përputhje me parimin e proporcionalitetit. Sipas kërkueses, ndalimi i punës në minierë ka sjellë dëme ekonomike, por rrezikon edhe jetën e banorëve të zonës nga shpërthimet e mundshme. Gjithashtu, ajo ka pretenduar se gjykatat në vendimet objekt kundërshtimi nuk i kanë kthyer përgjigje të argumentuar pretendimeve të paraqitura, për më tepër ato as nuk janë pasqyruar në vendimet e gjykatës së apelit dhe Gjykatës së Lartë.

33. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se ky pretendim është i pabazuar, pasi sekuestro preventive është një masë e përkohshme e marrë në kushtet e një dyshimi të arsyeshëm të bazuar në prova, në kushtet e urgjencës dhe ka për qëllim parandalimin dhe kryerjen e mëtejshme të veprave penale.

34. Gjykata ka theksuar se garantimi i së drejtës së pronës përbën një ndër aspektet më thelbësore të shoqërisë demokratike. E drejta e pronës private është e garantuar si një e drejtë universale e njeriut, e cila përfshin çdo posedim të sendeve ose të të drejtave të tjera materiale pasurore dhe në një shtet demokratik individit duhet t'i garantohet gëzimi i qetë dhe pa pengesa të paarsyeshme ose joproporcionale i kësaj të drejte. Në çdo rast, kjo e drejtë shtrihet ndaj sendeve, pronësia e të cilave është fituar në përputhje me ligjin (*shih vendimet nr. 53, datë 31.10.2023; nr. 36, datë 21.4.2017; nr. 25, datë 28.4.2014, të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, me gjithë mbrojtjen që ajo gëzon, e drejta e pronës mund t'u nënshtrohet kufizimeve, të cilat duhen

bërë sipas disa kriterëve të përcaktuara në mënyrë shteruese në nenin 17 të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 53, datë 31.10.2023; nr. 15, datë 22.6.2022; nr. 25, datë 28.4.2014, të Gjykatës Kushtetuese*). Edhe sipas nenit 41 të Kushtetutës e drejta e pronës mund të kufizohet, duke parashikuar si kriter garantues të këtij kufizimi interesin publik.

35. Në rastin konkret, Gjykata vëren se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, ka vendosur caktimin e masës së sekuestros preventive, duke u bazuar në këto argumente: administratori i shoqërisë (shtetasi kinez L. J.), në mashtrim të ligjit, i është fshehur detyrimin që kishte si ortak që të paguante 15% të të ardhurave nga shitja e kuotave të tij një shoqërie kineze; transferata bankare e administratorit ndaj një ortaku të shoqërisë është bërë pa e kapitalizuar në bilancin e shoqërisë si shumë të marrë dhe të kthyer; shoqëria ka kryer një sërë punimesh të paspecifikuara dhe është lëshuar një faturë për një person i cili nuk rezulton i punësuar; janë realizuar pagesa të cilat nuk pasqyrohen si detyrim për përmbushjen e disa kontratave shërbimi, por si detyrim nga faturat e shërbimit të projektimit të kryer nga një shoqëri tjetër, gjë që krijon mundësinë që dy shoqëritë të përfitojnë nga rimbursimi i TVSH-së; administratori ka kredituar shoqërinë duke mos pasur një vendim të asamblesë së ortakëve; sasia e kromit të shitur është deklaruar si krom i varfër; huaja e paguar ortakut, shoqërisë kineze, i është fshehur deklarimit dhe detyrimin tatimor; kësaj shoqërie, gjithashtu, i është transferuar e gjithë sasia e kromit pa faturë shitjeje; ortakët nuk kanë marrë asnjëherë dividendë; origjina e parave të investuara në minierë nuk provohet. Gjithashtu, kjo gjykatë është shprehur se nuk është identifikuar dëmi që realisht u është shkaktuar ortakëve dhe buxhetit të shtetit. Për të gjitha këto arsye, gjykata ka krijuar dyshimin e arsyeshëm se shtetasi L. J. ka kryer veprën penale "Mashtrimi" dhe shoqëria (kërkuesja) ka përgjegjësi penale si person juridik, duke vendosur masën e sekuestros preventive për makineritë e nxjerrjes së kromit dhe kromin i cili dyshohet të jetë produkt i asaj veprë penale.

36. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 740, datë 23.8.2022, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, duke arsyetuar se veprimet e administratorit dyshohet të jenë kryer me qëllim që të mos ndajë fitimin për ortakët e shoqërisë dhe për realizimin e përfitimeve

të padrejta dhe shmangien e detyrimeve. Gjykata e apelit, gjithashtu, ka evidentuar se nga ana e shoqërisë janë kryer falsifikime të dokumenteve të institucioneve shtetërore. Në mbështetje të argumentit për vendosjen e sekuestros preventive, gjykata e apelit ka arsyetuar se sendet objekt sekuestrimi preventiv mund të bëhen shkak rëndues, zgjatës, për veprën penale, nëse nuk vendoset sekuestro preventive. Në këtë rast produktet e veprës penale janë të tilla që mbartin lidhjen e drejtpërdrejtë dhe rrezikshmërinë e rëndimit të pasojave të veprës penale. Gjithashtu, ajo ka theksuar se vendosja e masës nuk pengon kryerjen e veprimeve për mirëmbajtjen e sendeve dhe objekteve, si dhe veprimeve të tjera të nevojshme për shmangien e disa prej pasojave të evidentuara; masa e sigurimit pasuror kufizon vetëm tjetërsimin dhe disponimin e lirë të sendeve; kjo është masë e përkohshme dhe organit të akuzës i lind detyrimi që brenda një afati sa më të shpejtë të përfundojë hetimet, me qëllim zbardhjen e të vërtetës, në mënyrë që kjo masë të mos kthehet në një masë joproporcionale.

37. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-413, datë 7.3.2023, nuk ka pranuar rekursin e kërkuarës, duke arsyetuar se gjykata e apelit ka dhënë mjaftueshëm argumente në mbështetje të ekzistencës së dyshimit të arsyeshëm për kryerjen nga shtetasi L.J., si administrator i shoqërisë, dhe i kësaj të fundit të veprës penale “Mashtrimi” në dëm të ortakëve të tjerë. Në vijim, Gjykata e Lartë ka arsyetuar në lidhje me kushtin tjetër të kërkuar për vendosjen e sekuestrit, rrezikun për dëm nga vonesa, duke vlerësuar të bazuar konkluzionin e gjykatës së apelit që ka të bëjë me ekzistencën e rrezikut që vjen nga disponimi i lirë i mineralit krom dhe makinerive e pajisjeve, duke qenë se vepra penale dyshohet se kryhet pikërisht nëpërmjet shitjes nën kosto të kësaj pasurie, për rrjedhojë disponimi i lirë i tyre mund të ndikojë në rëndimin ose zgjatjen e pasojave të veprës penale ose në lehtësimin e kryerjes së veprave penale të tjera (shih paragrafët 68 deri 70, të vendimit të Gjykatës së Lartë). Në këtë mënyrë, Gjykata e Lartë ka vlerësuar se vendimarrja e gjykatës së apelit është e arsyetuar si në aspektin formal, ashtu edhe substancial.

38. Gjykata vëren se sipas GJEDNJ-së neni 1, i protokollit nr. 1 të KEDNJ-së përfshin tri garanci që duhet të zbatohen në shqyrtimin e pretendimeve për cenimin e së drejtës së pronës: *garancia e parë*

lidhet me parimin e gëzimit të qetë të pronës; *garancia e dytë* lidhet me kufizimet e lejueshme mbi të drejtën e pronës; *garancia e tretë* lidhet me faktin se kufizimi bëhet vetëm për interesin e përgjithshëm, duke u lejuar shteteve të drejtën për të kontrolluar përdorimin e pronës (shih vendimin nr. 53, datë 31.10.2023, të Gjykatës Kushtetuese). Në rastin kur ka marrë në shqyrtim masën e sekuestros, GJEDNJ-ja ka vlerësuar se sekuestrimi i pasurisë në kuadër të procedurave ligjore zakonisht lidhet me kontrollin e përdorimit të pronës sipas kuptimit të paragrafit të dytë të nenit 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës dhe jo me privimin e saj (shih *Stolkowski kundër Polonisë*, datë 21.12.2021, § 53).

39. GJEDNJ-ja ka përcaktuar, gjithashtu, se kontrolli i përdorimit të pasurisë nga autoritetet publike duhet të jetë i ligjshëm dhe të ndjekë një qëllim të ligjshëm. Po kështu, ndërhyrja duhet të vendosë një “ekuilibër të drejtë” midis kërkesave të interesit të përgjithshëm dhe kërkesave për mbrojtjen e të drejtave themelore të individit. Midis mjeteve të përdorura dhe qëllimit të ndjekur duhet të ketë një marrëdhënie të arsyeshme proporcionaliteti. Sipas kësaj gjykate, për të përcaktuar këtë kriter shtetet gëzojnë një hapësirë të gjerë vlerësimi për sa i përket zgjedhjes së mjeteve dhe ajo respekton vlerësimin e shteteve për të përcaktuar çfarë konsiderohet në interes të përgjithshëm, me përjashtim të rasteve kur vendimi është haptazi i paarsyeshëm ose nuk ka baza të arsyetuara. Ndërsa GJEDNJ-ja pranon dyshimin e arsyeshëm në fillim të hetimeve penale si bazë për ndërhyrje në të drejtën e pronës, hetimet duhet të jenë të shpejta në mënyrë që ndërhyrja të zgjasë për një kohë të kufizuar (shih *Benet Czech, Spol. S.R.O. kundër Republikës Çeke*, datë 21.10.2010, § 33, 35–36, 39, 42). Gjithashtu, ajo ka theksuar se masat e përkohshme të vendosura në kuadër të procedurave gjyqësore, të cilat i paraprijnë një konfiskimi të mundshëm, mund të shkaktojnë dëmim të pronës, por në mënyrë që dëmi të jetë në përputhje me kriteret e nenit 1 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së, ai nuk duhet të jetë përtej asaj që është e pashmangshme (shih *Stolkowski kundër Polonisë*, datë 21.12.2021, § 56).

40. Në të njëjtën linjë me sa më sipër, Gjykata, edhe gjatë kontrollit abstrakt të parashikimeve të ligjit nr. 10192/2009, është shprehur se masa e sekuestros ka si tipare të saj urgjencën e ndërhyrjes,

si dhe përkohshmërinë e zbatimit të masës (*shih vendimin nr. 4, datë 23.2.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

41. Në këndvështrim të standardeve të sipërpërmendura, Gjykata vëren se në rastin konkret vendimet të cilat kanë pranuar kërkesën e prokurorit për caktimin e masës së sekuestros preventive kanë vendosur jo vetëm kufizimin e disponimit të lirë, pra të shitjes së sasisë së kromit dhe makinerive/pajisjeve të minierës, por edhe të përdorimit dhe posedimit të këtyre të fundit, çka nënkupton se kërkuueses i është kufizuar e drejta e pronës në të gjitha tagrat e saj, pasi ajo nuk mund të vijojë aktivitetin e saj prodhues dhe tregtar, pra të gjithë veprimtarinë ekonomike. Gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë arsyetuar, bazuar në provat e shqyrtuara brenda kompetencës së tyre, se ekziston rreziku, bazuar në dyshime të arsyeshme, që veprimtaria kriminale e mashtrimit të vazhdojë, duke sjellë dëm ndaj buxhetit të shtetit dhe ortakëve të shoqërisë. Në këto kushte, për të vlerësuar nëse ky kufizim respekton kriteret kushtetuese dhe konventore të ndërhyrjes, Gjykata do të vlerësojë nëse ajo është bërë vetëm me ligj, për interes publik dhe nëse respekton kriterin e proporcionalitetit.

42. Gjykata konstaton se vendimi i kundërshtuar nga kërkuuesja është nxjerrë bazuar në nenin 274 të KPP-së, i cili lejon që gjatë një procedimi penal të caktohet sekuestro preventive për sendet që lidhen me veprën penale kur disponimi i lirë i tyre rrezikon të rëndojë ose të zgjasë pasojat e saj ose të lehtësojë kryerjen e veprave penale të tjera. Në këtë mënyrë, Gjykata vëren se ndërhyrja në të drejtën e pronës është bërë me ligj dhe i përgjigjet një interesi publik. Lidhur me këtë të fundit, Gjykata sjell në vëmendje se rregullat procedurale penale që lejojnë sekuestrimin e pasurisë i shërbejnë mbarëvajtjes së procedimit penal, në kuptimin e ruajtjes së rendit dhe sigurisë publike nga veprimtaria kriminale, ndaj interesi publik është i prezumuar.

43. Për sa i përket kriterit të proporcionalitetit të ndërhyrjes, Gjykata çmon të marrë në analizë disa elemente që lidhen drejtpërdrejt me natyrën e pasojave që prodhon vendimi për vendosjen e masës së sekuestros, duke u ndalur për këtë qëllim në vlerësimin e nevojës, përshtatshmërisë dhe ashpërsisë së masës së sekuestros.

44. Lidhur me nevojën, Gjykata do të analizojë nëse masa e marrë është e aftë të realizojë pasojën që ajo synon, pra, në rastin konkret, të sigurojë mbarëvajtjen e procedimit penal në kuadër të të cilit

është marrë. Gjykata vëren se vepra penale e mashtrimit e parashikuar nga neni 143 i KP-së e përkufizon atë si marrja ose hedhja në dorë me anë të gënjeshtërsisë ose të shpërdorimit të besimit të pasurisë të kryera me qëllim të përfitimit material për vete apo për të tjerë. Në rastin konkret, për shkak të natyrës së kësaj vepre penale, konsiderohet se masa e sekuestros ndaj sasisë së kromit të pashitur dhe makinerive/pajisjeve të shoqërisë kërkuuese është e nevojshme, pasi është e aftë të sigurojë ndalimin e shitjes së kromit dhe transferimin e përfitimeve të persona të tretë, deri në përfundimin e procesit penal.

45. Lidhur me përshtatshmërinë, në vlerësimin e Gjykatës masa e sekuestros duhet të jetë e arsyeshme, duke balancuar qëllimin e procedimit penal me interesat e individit të përfshirë, në kuptimin që ajo nuk duhet të caktohet përtej asaj që është e pashmangshme. Në rastin konkret, edhe pse masa e sekuestros kufizon të drejtën e pronës, ajo është e përshtatshme dhe jo përtej asaj që është e pashmangshme në këndvështrim të qëllimit të procedimit penal në ngarkim të kërkuueses, duke pasur parasysh veprën penale për të cilën akuzohet, për rrjedhojë konsiderohet se është e arsyeshme.

46. Lidhur me ashpërsinë e masës së sekuestros, Gjykata vlerëson se ajo duhet të analizohet në raport me të tre tagrat e së drejtës së pronës, përkatësisht: posedimin, gëzimin (ku përfshihet edhe gëzimi i fryteve të pronës ose zhvillimi i saj) dhe disponimin. Në këtë drejtim, Gjykata thekson se në çdo rast vendimet për caktimin e masës së sekuestros duhet të përcaktojnë se cilin tagër të së drejtës së pronësisë do të prekin përtej disponimit të lirë të sendit, rreziku për ndodhinë e të cilit duket të jetë synimi kryesor dhe i shprehur i nenit 274 të KPP-së. Në rastin konkret, për sa i takon ashpërsinë, në përfundim të diskutimeve, në zbatim të nenit 72, pika 1, të ligjit nr. 8577/2000, Gjykata nuk arriti numrin e kërkuar të votave për vendimmarrje, sipas parashikimeve të nenit 133, pika 2, të Kushtetutës, të detajuar edhe në nenin 72, pika 2, të ligjit nr. 8577/2000.

47. Kështu, sipas njërit qëndrim u vlerësua se masa e sekuestros preventive tejkalon kriterin e ashpërsisë, pasi duke u vendosur mbi të gjithë sasinë e kromit dhe makineritë e pajisjet në pronësi të kërkuueses përbën në thelb ndalim tërësor të veprimtarisë ekonomike të saj, duke passjellë kufizimin e të gjitha tagrave të pronësisë. Edhe pse

neni 274 i KPP-së e lidh vendosjen e masës së sekuestros vetëm me disponimin e lirë të sendit, në rastin konkret kjo masë rezulton të ketë kufizuar *de facto* të gjitha tagrat e pronësisë për sa kohë që përmes saj është ndaluar ushtrimi tërësor i veprimtarisë së kërkueses. Nga ana tjetër, edhe pse gjykatat kanë vendosur heqjen pjesërisht të masës së sekuestros, me qëllim mirëmbajtjen e minierës, kjo masë duket se nuk ka sjellë asnjë pasojë konkrete për sa kohë që mungesa e veprimtarisë ekonomike bën të vështirë, deri të pamundur mirëmbajtjen e saj. Për më tepër, nga arsyetimi i gjykatave nuk rezulton se si masa në vetvete i ka shërbyer ose do i shërbente qëllimit për të cilin është caktuar, edhe pas ndryshimit të pjesshëm të saj, dhe, po kështu, nuk është arsyetuar përse në raport me interesat/ të drejtat që janë në lojë duhet të mbizotërojnë interesi për mbarrëvajtjen e procesit penal. Nën dritën e këtyre argumenteve, kërkesa është e bazuar dhe si e tillë duhej pranuar.⁶

48. Sipas qëndrimit tjetër u vlerësua se edhe pse gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk kanë arsyetuar në lidhje me proporcionalitetin e masës së sekuestros së vendosur ndaj kërkueses, e cila ka barrën e provës të provojë pse masa e vendosur është e ashpër, kjo e fundit, në kontekstin e rrethanave të çështjes dhe të argumenteve të paraqitura nga kërkuesja, duket se nuk e tejkalon kriterin e ashpërsisë në lidhje me natyrën e veprës penale, në kushtet kur masa e sekuestros është hequr pjesërisht me vendim gjyqësor dhe kërkuesja ka mundësinë e mirëmbajtjes së minierës. Gjithashtu, në rast se kjo masë nuk do të ishte vendosur atëherë nuk do të arriheshin të mbroheshin të drejtat e ortakëve të kësaj shoqërie ose edhe interesat shtetërore që lidhen me buxhetin e shtetit.⁷

49. Për sa më lart, Gjykata vëren se në kushtet kur nuk u formua shumica prej 5 gjyqtarësh, në kuptim të nenit 73, pika 4, të ligjit nr. 8577/2000, kërkesa e kërkueses konsiderohet e rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “a” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 dhe 73, pika 4, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për

organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 19.3.2024.

Shpallur më 22.4.2024.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Ilir Toska, Marjana Semini, Elsa Toska

Anëtarë kundër: Sandër Beci, Sonila Bejtja, Genti Ibrahim, Marsida Xhaferllari,

MENDIM PARALEL

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes nr. 24 (Sh) 2023 të Regjistrat Themeltar, që i përket kërkueses shoqëria “Kosturr Kromi” sh.p.k. me objekt: “*Shfuqizimi i vendimeve nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 740, datë 23.8.2022, të Gjykatës së Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm; nr. 00-2023-413, datë 7.3.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.*”, ndajmë të njëjtin qëndrim për rrëzimin e kërkesës, por mbi argumentin se kërkuesja nuk legjitimohet për vënien në lëvizje të Gjykatës, sepse vendimet objekt kundërshtimi janë jopërfundimtare dhe nuk mund t’i nënshtrohen gjykimit kushtetues. Për këtë shkak çmujmë të shprehemi me mendim paralel.

2. Në mënyrë të përmbledhur, nga rrethanat e çështjes rezulton se në datën 16.3.2021, prokuroria ka regjistruar procedimin penal për kryerjen e disa veprave penale ndaj shtetasit kinez L. J., në cilësinë e administratorit të shoqërisë “Kosturr Kromi” sh.p.k. (kërkuesja), e cila ka për objekt të veprimtarisë nxjerrjen dhe shfrytëzimin e mineralit të kromit. Pasi ka arritur në përfundimin se ekzistojnë dyshime të arsyeshme për kryerjen e veprave penale, prokuroria i ka kërkuar gjykatës caktimin e masës së sigurimit pasuror të sekuestros preventive për të gjithë

⁶ Votuan për pranimin e kërkesës gjyqtarët Marsida Xhaferllari, Sonila Bejtja, Sandër Beci dhe Genti Ibrahim. Faqe | 8192

⁷ Votuan për rrëzimin e kërkesës gjyqtarët Holta Zaçaj dhe Fiona Papajorgji.

pasurinë krom të pashitur dhe makineritë për nxjerrjen e tij në ngarkim të kërkueses, e cila ka përgjegjësi penale si subjekt juridik. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e kërkesës dhe caktimin e masës së sigurimit të sekuestros preventive, vendim i cili është lënë në fuqi nga gjykata e apelit. Në vijim, Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkueses. Në këto kushte, kjo e fundit i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual me pretendimin se vendimet e kundërshtuara kanë prodhuar pasoja të cilat nuk mund të riparohen me vendimin përfundimtar të përcaktimit të fajësisë, si dhe kanë cenuar të drejtën për proces të rregullt ligjor në drejtim të standardit të arsyetimit të vendimit të lidhur me të drejtën e aksesit dhe asaj për t'u dëgjuar, si edhe të drejtën e pronës.

3. Referuar nenit 131, shkronja “F”, të Kushtetutës, Gjykata vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e këtyre të drejtave, përveçse kur parashikohet ndryshe në Kushtetutë.

4. Gjykata e ka elaboruar në jurisprudencën e saj këtë parashikim, duke theksuar se në kuptim të këtij neni, mbrojtja kushtetuese ka një funksion *subsidiar*, që do të thotë se ajo mund të kërkohet vetëm për një vendim përfundimtar, të çfarëdolloj forme që përmbyll procesin gjyqësor, pasi individ i ka shteruar mjetet dhe rrugët e tjera ligjore. Cenimi i të drejtave themelore, përfshirë atë për proces të rregullt ligjor, mund të pretendohet në këtë Gjykatë vetëm pasi të shterohen të gjitha mundësitë e ofruara nga sistemi i apeliteve dhe kjo vlen edhe në rastet kur procedurat gjyqësore paraprake çojnë në një rëndim të mëtejshëm ose në tejzgjatjen e cenimit të kësaj të drejte (*shih vendimet nr. 25, datë 13.10.2022; nr. 5, datë 22.2.2022; nr. 14, datë 11.3.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Në lidhje me vendimet gjyqësore të ndërmjetme, në raste përjashtimore, Gjykata i ka përfshirë në juridiksionin kushtetues nëse plotësohen njëherazi tre kushte: i. kur shkelja e pretenduar është pasojë e drejtpërdrejtë e vendimit të ndërmjetëm; ii. vendimi i ndërmjetëm të jetë bërë objekt i ankimit të veçantë dhe gjykatat më të larta të jenë shprehur, qoftë edhe tërthorazi, për të drejtën

që pretendohet të jetë cenuar; iii. vendimi i ndërmjetëm duhet të ketë një masë autonomie nga procesi i themelit, në kuptimin që pavarësisht se shqyrtimi gjyqësor i mosmarrëveshjes së themelit vazhdon, vendimi përfundimtar që do të jepet në themel nuk është i aftë të ndryshojë vendimin e ndërmjetëm dhe as të riparojë në masën e duhur efektet që ai ka sjellë (*shih vendimin nr. 14, datë 11.3.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Për sa i përket natyrës së vendimeve të caktimit të sekuestros, Gjykata, për herë të parë, gjatë kontrollit abstrakt të ligjit nr. 10192, datë 3.12.2009, “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar dhe trafikimit, nëpërmjet masave parandaluese kundër pasurisë” (*ligji 10192/2009*), ka bërë dallimin midis konfiskimit dhe sekuestrimit, duke përcaktuar se ky i fundit ka si tipare të tij urgjencën e ndërhyrjes dhe përkohshmërinë e zbatimit të masës, pra heqjen e së drejtës së administrimit të pronës për një periudhë të caktuar kohore. Duke iu referuar jurisprudencës së GJEDNJ-së, Gjykata ka theksuar se sekuestrimi është qartazi një masë që ka për qëllim të sigurojë që pasuria, e cila duket se është fryt i veprimtarive të paligjshme të kryera në dëm të bashkësisë, të mund të konfiskohet më tej, nëse është e nevojshme; masa si e tillë është e justifikueshme nga interesi i përgjithshëm dhe nuk mund të thuhet se marrja e saj në këtë fazë të procedimit është disproporcionale me qëllimin që synohet të arrihet (*shih vendimin nr. 4, datë 23.2.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Në vijimësi, Gjykata e ka konsideruar vendimin e caktimit të sekuestros konservative, të caktuar në bazë të Kodit të Procedurës Penale (KPP), si jopërfundimtar për qëllimet e nenit 131, shkronja “F”, të Kushtetutës, pasi efektet e kësaj mase pushojnë kur vendimi i pafajësisë ose i pushimit të çështjes ka marrë formë të prerë (*shih vendimin nr. 48, datë 6.7.2015, të Gjykatës Kushtetuese*). Edhe në vendime të tjera, Mbledhja e Gjyqtarëve dhe Gjykata janë shprehur se vendimet që jepen për sekuestrimin e pasurive janë vendime të ndërmjetme, në ndryshim nga ato për konfiskimin e pasurisë (*shih vendimin e Mbledhjes së Gjyqtarëve nr. 135, datë 2.12.2021 dhe vendimin nr. 83, datë 26.12.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Këtë qëndrim Gjykata e ka përforcuar më tej gjatë shqyrtimit të ankimeve kushtetuese individuale, me objekt kundërshtimi vendimet gjyqësore për caktimin e masës së sekuestrimit

bazuar në ligjin nr. 10192/2009, në të cilat ajo ka vlerësuar se këto vendime të ndërmjetme janë të përkohshme, nuk cenojnë thelbin e së drejtës së pronës dhe nuk kanë natyrë përfundimtare, pasi në çdo kohë kërkuesi mund t'i drejtohet gjykatës së juridiksionit të zakonshëm për revokimin e masës. Gjithashtu, vendimmarrja për sekuestrimin nuk ka masën e duhur të autonomisë nga procesi i konfiskimit të pasurisë, vendimi i të cilit ka aftësinë të ndryshojë dhe të riparojë në masën e duhur efektet që sekuestrimi ka sjellë (*shih vendimin nr. 25, datë 13.10.2022, të Gjykatës Kushtetuese dhe vendimin nr. 26, datë 6.2.2023, të Kolegjit të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Duke iu kthyer rastit konkret, shumica, pasi ka pranuar karakterin e ndërmjetëm të këtyre vendimeve, ka vlerësuar të rishikojë qasjen e saj ndaj tyre, duke pasur parasysh zgjerimin e juridiksionit kushtetues pas reformës së vitit 2016 dhe detyrimin që buron nga neni 17 i Kushtetutës për garantimin e standardit minimal të mbrojtjes së të drejtave substanciale. Për të arritur në përfundimin nëse këto vendime prekin të drejta themelore të individit dhe se cenimi është në atë masë dhe formë që pasojat e ardhura është e vështirë ose e pamundur të riparohen gjatë procesit të themelit, shumica i është referuar jurisprudencës së GJEDNJ-së, e cila ka marrë në shqyrtim masat e sekuestros së pasurisë. Në analizë të kësaj vendimmarrjeje dhe faktit se më parë ajo i ka shqyrtuar masat e sekuestros në drejtim të së drejtës për proces të rregullt ligjor, shumica ka vlerësuar se përjashtimi i këtyre vendimeve nga kontrolli kushtetues do të binte ndesh me qëndrimin dhe praktikën e GJEDNJ-së, për rrjedhojë do të sillte mohim të mbrojtjes së të drejtave substanciale të individit. Gjithashtu, duke synuar që ankimi kushtetues individual të shërbejë si një mjet efektiv brenda sistemit të brendshëm, me qëllim garantimin dhe mbrojtjen sa më të përshtatshme të të drejtave dhe lirive themelore të individit, shumica ka vlerësuar se ka vend për zhvillimin e qasjes së saj edhe në drejtim të vlerësimit të natyrës së vendimeve të ndërmjetme për caktimin e sekuestros, duke i konsideruar përfundimtare në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës dhe kërkuesja ka shteruar mjetet juridike në dispozicion për t’iu drejtuar Gjykatës (*shih paragrafët 23–28 të vendimit*).

10. Përkundër vlerësimit të shumicës, ne mendojmë se ky ndryshim në qëndrimin e Gjykatës jo vetëm nuk është në harmoni me parashikimet

kushtetuese dhe juridiksionin e Gjykatës, por mund të krijojë një mjet joefektiv për të ardhmen.

11. Në lidhje me parimin e shtetit të së drejtës, të sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës, Gjykata është shprehur se ky parim nënkupton, midis të tjerave, edhe rregullin e vazhdimësisë së jurisprudencës, duke theksuar, nga ana tjetër, se është e pranueshme, në mënyrë të natyrshme, që jurisprudenca kushtetuese të evoluojë me qëllim rritjen e standardeve kushtetuese. Nga kjo pikëpamje ekziston përherë mundësia që jurisprudenca, duke u plotësuar përmes konkluzionesh të reja interpretuese, edhe të ndryshohet, por një ndryshim i praktikës mund të realizohet nëse ekzistojnë arsye të forta që do ta justifikojnë një ndërmarrje të tillë dhe vetëm në rastet kur kjo është e paevitueshme, objektivisht e domosdoshme, si dhe kushtetutshmërisht e bazuar dhe e arsyetuar. Çdo ndryshim i precedentëve të Gjykatës ose korrigjimi i doktrinės zyrtare kushtetuese mund të bëhet vetëm për arsye të rëndësishme, sidomos për ta harmonizuar atë me praktikën e GJEDNJ-së (*shih vendimet nr. 20, datë 1.6.2011; nr. 21, datë 29.4.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Në këtë kontekst jurisprudencial mendojmë se për sa i përket natyrës së vendimeve gjyqësore të sekuestrimit nuk evidentohet ndonjë arsye e rëndësishme për ndryshimin e qëndrimit të Gjykatës për sa kohë dhe jurisprudenca e GJEDNJ-së, mbi të cilën shumica është mbështetur, i përket vitit 2010, përveçse ajo ka qenë e aksesueshme dhe e njohur për Gjykatën e cila, gjithsesi, në ushtrim të kompetencave që i jep Kushtetuta, ka vlerësuar se këto lloj vendimesh nuk mund të përfshiheshin në juridiksionin e saj nisur nga natyra e tyre jopërfundimtare. Ndaj në këtë drejtim nuk pajtohemi me qëndrimin e shumicës se nga Gjykata “*ky zhvillim (i jurisprudencës) nuk bëhet mbi bazën e faktorëve të rastit, por në zbatim të detyrimeve që burojnë nga standardet e GJEDNJ-së, pasi e kundërta do të konsiderohej shkelje prej vetë asaj*” (*shih paragrafin 26 të vendimit*).

13. Megjithëse evidentohen raste kur GJEDNJ-ja i konsideron këto vendime *ratione materiae*, nga një analizë e përgjithshme, konstatohet se gjykatat kushtetuese evropiane nuk kanë një konsensus të përbashkët për sa i përket juridiksionit të tyre në këtë drejtim. Sjellim në vëmendje jurisprudencën e përdorur nga shumica në lidhje me rastin e Kroacisë, Gjykata Kushtetuese e së cilës i konsideron këto vendime si jashtë juridiksionit kushtetues (*shih Džinić*

kundër Kroacisë, datë 17.5.2016, § 25, 29). Pavarësisht trajtimit të vendimeve të sekuestrimit në këndvështrim të nenit 1, të protokollit nr. 1, të KEDNJ-së, jo vetëm në këtë vendim, por edhe në praktikën e gjerë të GJEDNJ-së, nuk gjenden raste në të cilat ajo të ketë konstatuar shkelje nga ana e gjykatave kushtetuese të shteteve anëtare në kuptim të neneve 6 ose 13 të KEDNJ-së apo të ketë përcaktuar detyrimin për zgjerimin e juridiksionit të tyre. GJEDNJ-ja është mjaft e qartë në rastet e konstatimit të cenimit të të drejtave themelore në gjykatën kombëtare më të lartë, kur ka deklaruar cenimin e së drejtës së aksesit të individit dhe mundësinë e rihapjes së procesit si një nga format e përshtatshme për dhënien fund të shkeljes dhe rregullimin e pasojave. Për më tepër, ajo që duhet mbajtur në konsideratë është edhe larmishmëria e sistemeve të ndryshme juridike, të cilat kanë specifikat dhe individualitetin e tyre për sa u përket masave të marra gjatë proceseve penale dhe rrjedhimisht edhe referimi në vendimet e GJEDNJ-së nuk mund të bëhet i shkëputur nga realiteti i secilit shtet anëtar. Për rrjedhojë, argumenti i shumicës së zhvillimi i qasjes së saj edhe në drejtim të vlerësimit të natyrës së vendimeve të ndërmjetme për caktimin e sekuestros bëhet me synim që ankimi kushtetues individual të shërbejë si një mjet efektiv brenda sistemit të brendshëm, me qëllim garantimin dhe mbrojtjen sa më të përshtatshme të të drejtave dhe lirive themelore të individit (*shih paragrafin 26 të vendimit*) nuk qëndron në vlerësimin tonë.

14. Gjithashtu, vlen të përmendim edhe nenin 13 të KEDNJ-së, i cili ka për qëllim ekzistencën e mjeteve juridike efektive në nivel kombëtar për shkeljet e të drejtave të KEDNJ-së përpara vënies në lëvizje të mekanizmit ndërkombëtar të GJEDNJ-së. Në parim, neni 13 përcakton detyrimin e shteteve për të mbrojtur të drejtat substanciale dhe liritë e individit, së pari, brenda sistemeve të brendshme juridike si një garanci shtesë për gëzimin e këtyre të drejtave dhe lirive. Në referim të këtij parashikimi, sistemi gjyqësor shqiptar ka parashikuar shqyrtimin e ankimeve të masave të sekuestrimit në të tria shkallët e gjyqësorit të zakonshëm, të cilat mund të analizojnë në thelb pretendimet e individëve për cenimin e të drejtave të tyre. Për sa kohë neni 13 i Konventës lejon për shtetet një marzh të gjerë vlerësimi në këtë drejtim, detyrimi i shtetit për të mbrojtur të drejtat gjatë procesit gjyqësor të sekuestrimit përmbushet me gjykimin e çështjes deri

në Gjykatën e Lartë, gjykim i cili e plotëson këtë standard dhe ofron garanci për mbrojtjen e të drejtave të individit. Në këtë drejtim, Gjykatës nuk i lind asnjë detyrim në nivel ndërkombëtar për të përfshirë në juridiksionin e saj këto vendime, për sa kohë është e mjaftueshme ekzistenca e një mjeti të vetëm efektiv.

15. Në këtë aspekt, i qëndrojmë vlerësimit të Gjykatës ndër vite se vendimet gjyqësore të caktimit të masës së sekuestrimit nuk mund t'i nënshtrohen gjykit kushtetues për sa kohë ato janë të përkohshme, nuk janë përfundimtare dhe nuk kanë masën e duhur të autonomisë nga procesi përfundimtar. Në këtë aspekt, nuk pajtohemi me shumicën sipas së cilës, me reformën kushtetuese dhe ligjore të vitit 2016 në juridiksionin e saj u përfshinë edhe të drejtat substanciale, përkundrajt atyre për cenimin e procesit të rregullt ligjor. Ajo vë në dukje se rastet e mëparshme të shqyrtimit të masës së sekuestros, sikurse u theksua më lart, Gjykata i ka vlerësuar në drejtim të elementeve të procesit të rregullt ligjor në aspekt të nenit 42 të Kushtetutës, veçanërisht duke mbajtur parasysh se rasti i parë i përket periudhës para ndryshimeve kushtetuese dhe ligjore. Nga ana tjetër, Gjykata çmon se në praktikën e saj nuk vërehet një qëndrim i konsoliduar për sa u përket këtyre vendimeve” (*shih paragrafin 27 të vendimit*). Në vlerësimin tonë, Gjykata, ndër vite, para dhe pas reformës kushtetuese të vitit 2016, ka analizuar këto lloj vendimesh dhe ka konsoliduar qëndrimin jurisprudencial për to në vendimmarrjet e shqyrtimit paraprak, pasi vendimet e sekuestros lidhen me juridiksionin dhe shterimin, kritere paraprake, përmes të cilave çështjet nuk kalojnë në seancë, por përfundojnë me moskalim në seancë nga kolegjet ose MGJ-ja sipas nenit 31/a të ligjit nr. 8577/2000.

16. Në referim të nenit 274 të Kodit të Procedurës Penale, masa e sekuestros preventive vendoset kur ka rrezik që disponimi i lirë i një sendi që lidhet me veprën penale mund të rëndojë ose të zgjasë pasojat e saj ose të lehtësojë kryerjen e veprave penale të tjera (*pika 1*) dhe mund të hiqet kur ndryshojnë kushtet e zbatimit të saj (*pika 3*). Kjo masë është një vendim i ndërmjetëm, i domosdoshëm për mbarëvajtjen e procesit penal në kuadër të të cilit krijohen dyshime të arsyeshme për kryerjen e një veprë penale. Ajo nuk përcakton themelin e çështjes dhe, si e tillë, nuk mund të ketë mbrojtje kushtetuese, pasi nuk bën pjesë në

kategorinë e rasteve përjashtimore të vendosura deri më tani nga jurisprudenca kushtetuese. Masa e sekuestros synon ndalimin e tjetërsimit ose edhe të përdorimit të një sendi që lidhet me një vepër penale, me qëllim parandalimin e rëndimit ose të zgjatjes së pasojave të kësaj veprë, ose të kryerjes së veprave të tjera penale për shkak edhe të disponimit të lirë të këtij sendi. Nën këtë analizë, në rastin konkret, nuk identifikohet ndonjë arsye e rëndësishme për të mos iu përmbajtur standardeve të vendosura në lidhje me juridiksionin e Gjykatës për shqyrtimin e vendimeve që caktojnë masën e sekuestros preventive në kuadër të një procesi penal.

17. Për më tepër, përfshirja në juridiksionin kushtetues të këtyre masave mund të kthehet në një mjet joefektiv, ndërsa mund të passjellë mbivendosje të juridiksionit kushtetues me atë të gjyqësorit të zakonshëm. Vlerësimi i përshtatshmërisë së vendosjes së masës së sekuestros preventive dhe i vijimit të zbatimit të saj i përket ekskluzivisht gjykatës së zakonshme, e cila, bazuar në provat dhe rrethanat e rasteve konkrete dhe debatit të zhvilluar ndërmjet palëve, disponon të gjitha mjetet për të krijuar bindjen se ekzistojnë dyshime të arsyeshme për kryerjen e veprës penale, për lidhjen e sendit që kërkohet sekuestrimi ose të sekuestruar me këtë vepër dhe për mundësinë e rëndimit ose zgjatjes së pasojave të saj nga disponimi i lirë i tij, ose lehtësimin e kryerjes së veprave të tjera penale për shkak të një disponimi të tillë të sendit. Nisur nga fakti se masa e sekuestros është e revokueshme qoftë edhe brenda një kohe të shkurtër, në varësi nga dinamika e procesit, ekziston mundësia e gjendjes përpara situatave kur Gjykata dhe gjykatat e zakonshme do të duhet të bëjnë, në të njëjtën kohë, vlerësime edhe të të njëjtave fakte, por duke arritur në përfundime të ndryshme, çka do të sillte rritjen e pasigurisë juridike. Natyra dinamike e masave të sekuestrimit, përkundrajt gjykimit kushtetues që në parim zhvillohet me ritme më të zgjatura në kohë, potencialisht mund të passjellë zhvillimin e dy gjykimeve paralele për të njëjtin qëllim, pra heqjen e sekuestros, por që mund të kenë rezultate të ndryshme.

18. Duke iu rikthyer rastit konkret, sikurse është pranuar edhe nga vetë kërkuesja, gjatë kohës që çështja kishte kaluar për shqyrtim në seancë plenare në Gjykatë, me vendimin nr. 1985, datë 23.12.2022, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e pjesëshëm të kërkesës për

revokimin/heqjen e pjesëshme të masës së sekuestros preventive të caktuar me vendimin e saj nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, për sa u përket disa makinerive dhe pajisjeve. Ky vendim është lënë në fuqi nga gjykata e apelit. Një fakt i tillë tregon për pasjen e mjeteve mbrojtëse ndaj masave të sekuestrimit dhe efektivitetin e tyre përpara gjyqësorit të zakonshëm.

19. Në analizë të legjislacionit procedural penal, mundësia e individit për të kërkuar heqjen e masës së sekuestrimit në varësi të kushteve dhe rrethanave konkrete, i garanton atij një mbrojtje kushtetuese në gjykatat e zakonshme, si në drejtëm të së drejtës substanciale të pronës, ashtu edhe për sa i përket kohëzgjatjes së procesit, i cili është i ndërruar nga procesi i themelit për përcaktimin e fajësisë ose pafajësisë. Në këtë drejtëm, ligji procedural civil (nenet 399/1 e vijues të KPC-së) ka parashikuar mjete ligjore efektive me qëllim që individit t'i garantohet mbrojtja efektive në lidhje me pretendimet për cenimin e së drejtës për hetimin e veprave penale dhe gjykimin e akuzave penale brenda një afati të arsyeshëm ose edhe për ekzekutimin e vendimit të formës së prerë brenda një afati të arsyeshëm, një mbrojtje e cila krijon garanci edhe për masat penale të sekuestrimit të pasurisë, të cilat, si rregull, prodhojnë efekte, sipas nenit 275 të KPP-së, deri në zgjidhjen e procesit të themelit, pasi gjykata ose prokurori të shprehet për to.

20. Për sa më lart, vlerësojmë se vendimmarrja për masën e sekuestros preventive nuk ka masën e duhur të autonomisë nga procesi i themelit, pjesë e të cilit është dhe konfiskimi i pasurisë, vendimi i të cilit ka aftësinë të ndryshojë dhe të riparojë në masën e duhur efektet që sekuestrimi ka sjellë. Për këtë shkak, Gjykata nuk duhet të ishte larguar nga jurisprudenca e deritanishme në lidhje me përcaktimin e këtyre vendimeve si jopërfundimtare, por duhet të ndalej në fazën paraprake të shqyrtimit të çështjes, pa vijuar më tej me bazueshmërinë në themel të pretendimeve të kërkueses.

21. Për sa më lart, jemi të qëndrimit se kërkesa duhet të rrëzohej për këtë shkak.

Anëtarë: Ilir Toska, Elsa Toska

MENDIM PARALEL

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes nr. 24 (Sh) 2023 të Regjistrat Themeltar, që i përket kërkuarës shoqëria “Kosturr Kromi” sh.p.k. me objekt: *“Shfuqizimi i vendimeve nr. 1529 akti, datë 28.7.2022, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 740, datë 23.8.2022, të Gjykatës së Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm; nr. 00-2023-413, datë 7.3.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtuashme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.”*, ndaj të njëjtit mendim për rrëzimin e kërkesës, duke u bashkuar me arsyetimin e pasqyruar në mendimin paralel të gjyqtarëve Elsa Toska dhe Ilir Toska, pra që vendimet objekt kundërshtimi janë jopërfundimtare dhe nuk mund t'i nënshtrohen gjykimit kushtetues. Megjithatë, vlerësoj të paraqes një argument shtesë në mbështetje të qëndrimit tim.

2. Po ashtu, i qëndroj të njëjtit vlerësim që ka bërë Gjykata për përfshirjen në juridiksionin kushtetues në raste përjashtimore të vendimeve të ndërmjetme, nëse plotësohen njëherazi tre kushte: i. kur shkella e pretenduar është pasojë e drejtpërdrejtë e vendimit të ndërmjetëm; ii. vendimi i ndërmjetëm të jetë bërë objekt i ankimit të veçantë dhe gjykatat më të larta të jenë shprehur, qoftë edhe tërthorazi, për të drejtën që pretendohet të jetë cenuar; dhe iii. vendimi i ndërmjetëm duhet të ketë një masë autonomie nga procesi i themelit, në kuptimin që pavarësisht se shqyrtimi gjyqësor i mosmarrëveshjes së themelit vazhdon, vendimi përfundimtar që do të jepet në themel nuk është i aftë të ndryshojë vendimin e ndërmjetëm dhe as të riparojë në masën e duhur efektet që ai ka sjellë (*shih vendimin nr. 14, datë 11.3.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Në këtë pikë vë në dukje se kriteri i tretë që vendimi i ndërmjetëm duhet të ketë një masë autonomie nga procesi i themelit paraqet një rëndësi të veçantë për përcaktimin e natyrës së vendimit të ndërmjetëm. Duke iu referuar rastit konkret, çmoj se ndonëse shqyrtimi gjyqësor i mosmarrëveshjes së themelit vazhdon, vendimi përfundimtar që do të jepet në themel është i aftë të ndryshojë vendimin e ndërmjetëm dhe të riparojë në masën e duhur efektet që ai ka sjellë. Për rrjedhojë, sikurse u theksua në mendimin paralel, në rastin konkret, nuk konstatohet ndonjë arsye e rëndësishme për ndryshimin e qëndrimit të Gjykatës për sa i përket natyrës përfundimtare të vendimeve të caktimit të sekuestros.

4. Pavarësisht sa më lart, një ndryshim i qasjes do të kishte qenë i justifikuar në rastin kur pasojat e masës së sekuestros do të kishin qenë aq rënduese për një subjekt tregtar, sa që të kombinuara edhe me tejzgjatjen e vazhdimësisë së masës do të sillnin si pasojë riskun e një falimentimi të mundshëm. Megjithatë në rastin konkret duke marrë në konsideratë: i. natyrën e veprës penale të lidhur me mashtrimin, (kryer nëpërmjet shitjes nën kosto të sasisë së kromit, fshehjes së deklarimit të pagimit të një huaje ortakut, shoqërisë kineze dhe kalimit të sasisë së kromit pa faturë shitje); si dhe, ii. faktin që administratori i shoqërisë “Kosturr Kromi” sh.p.k. është larguar nga vendi për t'iu shmangur procesi të hetimit dhe gjykimit, çmoj se ato nuk përbëjnë argument të mjaftueshëm për ndryshimin e qasjes së Gjykatës.

5. Për sa më lart qëndrimi im i referohet çështjes konkrete, ndërsa vlerësimi në të ardhmen do t'i nënshtrohet fakteve rast pas rasti, pasi përcaktimi i natyrës së tyre duhet të bëhet duke u bazuar në rrethanat konkrete, të drejtën substanciale të pretenduar si dhe pasojat konkrete që kanë ardhur nga kjo masë.

6. Në përfundim, vlerësoj se kërkesa duhet të ishte rrëzuar, pasi vendimet e kundërshtuara nga kërkuarësja nuk mund të konsideroheshin përfundimtare për gjykimin kushtetues.

Anëtar: Marjana Semini

VENDIM

Nr. 00-2024-1494 (154), datë 15.4.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS

Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, me trup gjykues të përbërë nga:

Sokol Sadushi	kryesues;
Sokol Ngresi	anëtar;
Arbena Ahmeti	anëtare;
Asim Vokshi	anëtar;
Gentian Medja	anëtar;

në datat 26.5.2023, 22.9.2023, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, me qëllim njësimin e praktikës gjyqësore, çështjen administrative me nr. 31003-00556-00-2020 dhe në datën 15.4.2024, në mungesë të palëve paditëse dhe palës së paditur shoqëria “Cobial” sh.p.k. shpall vendimin, që u përket:

PADITËSIT: Shoqëria “Agbes Konstruktion” sh.p.k., shoqëria “Arbëria” sh.a.

TË PADITUR: Autoriteti Rrugor Shqiptar, Komisioni i Prokurimit Publik, shoqëria “Cobial” sh.p.k.

OBJEKTI: Kundërshtimin e akteve administrative:

Vendimi nr. 118/2016, datë 4.3.2016 dhe vendimi nr. 423/2016, datë 7.6.2016, të Komisionit të Prokurimit Publik; vendimi datë 22.4.2016 dhe vendimi datë 11.7.2016, të Komisionit të Vlerësimit të Ofertave të Autoritetit Rrugor Shqiptar, si akte administrative në kundërshtim me ligjin.

Detyrimin e palëve të paditura solidarisht për shpërblimin e dëmit dhe fitimin e munguar në shumën 140.458.900,05 lekë, të shkaktuar nga nxjerrja dhe zbatimi i akteve administrative të kundërligjshme, vendim nr. 118/2016, datë 4.3.2016, vendim nr. 423/2016, datë 7.6.2016, të Komisionit të Prokurimit Publik; vendim datë 22.4.2016 dhe vendim datë 11.7.2016, të Komisionit të Vlerësimit të Ofertave të Autoritetit Rrugor Shqiptar, për shkak të kualifikimit të padrejtë të operatorit ekonomik “Cobial” sh.p.k.

Shpenzimet gjyqësore dhe ato të avokatit në ngarkim të palës së paditur.

BAZA LIGJORE: Ligji nr. 49/2012, datë 3.5.2012, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, nenet: 15/c, 17/1/g, 17/2; ligji nr. 8116, datë 29.3.1996, “Kodi i Procedurës Civile”, i ndryshuar, nenet: 31, 32/a, 106, 153 e vijues të tij; ligji nr. 8485, datë 12.5.1999, “Kodi i Procedurave Administrative”, i ndryshuar, nenet: 9, 10, 11, 13/1/a, 14, 18,56, 115–118; ligji nr. 9643 datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik”, i ndryshuar dhe VKM-ja nr. 914, datë 29.12.2014, “Për miratimin e rregullave të prokurimit publik”; Kodi Civil, nenet 665–671, nenet 608 e vijues dhe 640 të tij; Kushtetuta e Republikës, nenet 4, 42 dhe 44.

KOLEGJI ADMINISTRATIV I GJYKATËS SË LARTË,

zhvilloi seancën gjyqësore më datë 26.5.2023 dhe si dëgjoi relatimin e paraqitur nga gjyqtari Sokol Sadushi, përfaqësuesen e palës paditëse, shoqëria “Agbes Konstruktion” sh.p.k., avokaten Fatjola Halilaj e cila kërkoi lënien në fuqi të vendimit të

Faqe|8198

Gjykatës Administrative të Apelit, përfaqësuesen e Avokaturës së Shtetit, Drita Liço, e cila kërkoi prishjen e vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, në mungesë të palëve të tjera, dhe si e diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I. Rrethanat e çështjes

1. Në datën 11.12.2015, është publikuar në Sistemin e Prokurimeve Elektronike procedura e prokurimit “Procedurë e Hapur” me nr. ref. - 19283-12-11-2015 me objekt “Riveshje dhe sistemim, asfaltim, masa inxhinierike, Këlcyrë–Përmet, loti 3”, me fond limit 461,986,558 lekë pa TVSH.

2. Në datën 11.1.2016, Autoriteti Kontraktor, Autoriteti Rrugor Shqiptar, zhvilloi procedurën e prokurimit, ndërsa në datën 22.1.2016 ky autoritet ka njoftuar operatorët ekonomikë pjesëmarrës, me anë të sistemit të prokurimeve elektronike (SPE) mbi rezultatet e vlerësimit të Komisionit të Vlerësimit të Ofertave (në vijim KVO), sipas të cilit rezultoni: “1. “Cobial” sh.p.k., 294,347,892.3 lekë, skualifikuar; 2. “Alba Konstruktion” sh.p.k., 395,136,546 lekë, skualifikuar; 3. “Salillari” sh.p.k., 401,919,200 lekë, skualifikuar; 4. “Curri” sh.p.k., 407,848,091.7 lekë, skualifikuar; 5. “Arijaj” sh.p.k., 411,480,831 lekë, skualifikuar; 6. “Riviera” sh.p.k., 415,787,392.65 lekë, skualifikuar; 7. “Alko Impex General Construction”, 423,917,939 lekë, skualifikuar; 8. “Agbes Konstruktion” sh.p.k. & Arbëria sh.a., 434,806,792.35 lekë, kualifikuar; 9. “GPG Company” sh.p.k., 443,482,977.5 lekë, skualifikuar”.

3. Në datën 26.1.2016, operatori ekonomik “Cobial” sh.p.k., pasi është njoftuar për skualifikimin e ofertës së tij, ka paraqitur fillimisht ankim pranë autoritetit kontraktor, duke kundërshtuar vendimin e KVO-së. Me shkresën nr. 492/3 prot., datë 1.2.2016, Autoriteti Kontraktor i ka kthyer përgjigje palës ankimuese për mospranimin e ankimit. Në datën 4.2.2016, shoqëria Cobial sh.p.k., ka paraqitur ankimin me të njëjtin objekt pranë Komisionit të Prokurimit Publik.

4. Komisioni i Prokurimit Publik (në vijim KPP), me vendimin numër 118, datë 4.3.2016, ka vendosur: “Të pranohet ankesën e operatorit ekonomik “Cobial” sh.p.k., për procedurën e prokurimit “Procedurë e

Hapur” me nr. ref-19283-12-11- 2015 me objekt “Riveshje dhe sistemim, asfaltim, masa inxhinierike, Këlcyrë–Përmet, loti 3”, me fond limit 461,986,558 lekë pa TVSH... Të anulohet vendimin e KVO-së mbi skualifikimin e operatorit ekonomik “Cobial” sh.p.k. dhe të korrigojë shkeljet, duke e kualifikuar këtë operator ekonomik. Autoriteti kontraktor, brenda 10 ditëve të verë në dijeni Komisionin e Prokurimit Publik për zbatimin e vendimit, duke dokumentuar veprimet e kryera...”.

5. Pas vendimit të KPP-së nr. 118, datë 4.3.2016, pala paditëse ka depozituar kërkesë për sigurimin e padisë, në datën 16.3.2016, për të cilën është vendosur refuzimi i saj nga gjykata administrative e shkallës së parë. Nuk rezulton që pala paditëse, pas kërkesës për sigurimin e padisë, të ketë paraqitur padi në gjykatë.

6. Në datën 22.4.2016, Autoriteti Kontraktor ka njoftuar operatorët, me anë të sistemit të prokurimeve elektronike mbi rezultatet e KVO-së. Në datën 27.4.2016, shoqëria “Agbes Konstruktion” sh.p.k., si përfaqësuese e Bashkimit të Operatorëve Ekonomik “Agbes Konstruktion” sh.p.k. dhe “Arbëria” sh.p.k. ka paraqitur ankim pranë Autoritetit Kontraktor kundër rikualifikimit të shoqërisë “Cobial” sh.p.k. Në datën 3.5.2016, Komisioni i Shqyrtimit të Ankesave pranë Autoritetit Kontraktor ka pranuar ankesën e Bashkimit të Operatorëve, shoqëria “Agbes Konstruktion” sh.p.k. dhe “Arbëria” sh.p.k., për procedurën e prokurimit, objekt gjykimi, duke vendosur kualifikimin e tij, si dhe skualifikimin e shoqërisë “Cobial” sh.p.k. dhe të gjitha shoqërive të tjera. Në këtë datë, Autoriteti Kontraktor ka njoftuar operatorët ekonomik pjesëmarrës, mbi rezultatet, në të cilat arriti Komisioni i Shqyrtimit të Ankesave pranë Autoritetit Kontraktor.

7. Në datën 9.5.2016, operatori ekonomik “Cobial” sh.p.k. ka paraqitur ankim pranë Autoritetit Kontraktor, duke kundërshtuar këtë vendim të KVO-së. Me shkresën nr. 3509/1 prot., datë 13.5.2016, autoriteti kontraktor ka njoftuar për mospranimin e ankimit. Në datën 17.5.2016, operatori ekonomik “Cobial” sh.a. ka paraqitur ankim pranë KPP-së, me të njëjtin objekt si në ankimin drejtuar Autoritetit Kontraktor.

8. Në datën 7.6.2016, KPP-ja, pasi ka shqyrtuar ankimin, me vendimin nr. 423, ka vendosur: “Të pranohet ankesën e operatorit ekonomik “Cobial” sh.p.k., për procedurën e prokurimit “Procedurë e hapur” me nr. ref-19283-12-11- 2015 me objekt “Riveshje dhe sistemim,

asfaltim, masa inxhinierike, Këlcyrë–Përmet, loti 3”, me fond limit 461,986,558 lekë pa TVSH, procedurë e zhvilluar në datën 11.1.2016 nga Autoriteti Kontraktor, Autoriteti Rrugor Shqiptar. Të anulohet vendimin e KVO-së mbi skualifikimin e operatorit ekonomik “Cobial” sh.a. dhe të korrigojë shkeljet, duke e kualifikuar këtë operator ekonomik...”.

9. Pas vendimit të KPP-së 423, datë 7.6.2016, pala paditëse ka depozituar në datën 13.6.2016 kërkesë për sigurimin e padisë, për të cilën është vendosur refuzimi i saj. Nuk rezulton që pala paditëse, pas kërkesës për sigurimin e padisë të ketë paraqitur padi në gjykatë.

10. Në datën 11.7.2016, pala e paditur, Autoriteti Rrugor Shqiptar, ka njoftuar operatorët nëpërmjet sistemit *online* mbi rezultatet e rivlerësimit ku në vend të parë është renditur shoqëria “Cobial” sh.p.k. me ofertë ekonomike më të ulët.

11. Në vijim, në përfundim të procedurës, Autoriteti Rrugor Shqiptar dhe operatori ekonomik “Cobial” sh.p.k. kanë lidhur kontratën me nr. 10065/10, datë 28.7.2016, me objekt “Riveshje dhe sistemim, asfaltim, masa inxhinierike Këlcyrë–Përmet”.

12. Duke pretenduar se nëpërmjet vendimeve të mësipërme janë cenuar interesat ekonomike, më datë 29.7.2016, pala paditëse i është drejtuar gjykatës me padinë objekt gjykimi.

13. **Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë**, me vendimin nr. 343, datë 7.2.2017, ka vendosur: “Mospranimin e padisë nr. 5363/189 akti, me palë paditëse: Shoqëria ‘Agbes Konstruktion’ sh.p.k. dhe ‘Arbëria’ sh.p.k.”.

13.1 Gjykata ka arsyetuar [...] se, nëpërmjet padisë të depozituar në gjykatë në datën 29.7.2016, pala paditëse ka bërë objekt konflikti gjyqësor vendimin nr. 118, datë 4.3.2016 dhe vendimin nr. 423, datë 7.6.2016, të KPP-së. Ndryshe nga sa ka pretenduar pala paditëse për marrjen dijeni të këtyre vendimeve (duke iu referuar datës 11.7.2016), rezulton se ka qenë në dijeni të tyre dhe, për rrjedhojë, padia në gjykatë nuk është paraqitur brenda 45 ditëve, ashtu siç e parashikon ligji nr. 49/2012.

14. Kundër vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë ka ushtruar **ankim** pala paditëse, e cila ka kërkuar prishjen e vendimit dhe kthimin e çështjes për rigjykim.

15. **Gjykata Administrative e Apelit** me vendimin nr. 43 (86-2020-47), datë 21.1.2020, ka

vendosur: “Prishjen e vendimit nr. 343, datë 7.2.2017, të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë dhe kthimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë me tjetër trup gjyqësor.”.

15.1 Gjykata ka arsyetuar se, vendimi i Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë është marrë në shkellje të parashikimeve procedurale, duke cenuar në thelb të drejtën e paditësit për akses në gjykatë dhe për një proces të rregullt ligjor. Sikurse rezulton nga përmbajtja e procesverbaleve, Gjykata e Shkallës së Parë ka vendosur kalimin e çështjes në seancë gjyqësore në datën 23.11.2016. Vendimi i mospranimit, në kundërshtim me nenin 39/2, të ligjit nr. 49/2012, duhej dhënë para se të jepej vendimi datë 7.11.2016, për kalimin e çështjes, për shqyrtimin e provave në seancë gjyqësore. Ky vendim i mospranimit të padisë është marrë në shkellje të parashikimeve ligjore dhe për pasojë çështja duhet të priset dhe të kthehet për rigjykim. Gjithashtu, gjykata ka vendosur apriori mospranimin e padisë, ndërkohë që objekt shqyrtimi përpara saj ishte edhe kërkimi i dytë i objektit të padisë, që ka të bëjë me shpërblimin e dëmit, kërkim ky i pavarur nga kërkimi i parë. Sikurse rezulton në objektin e padisë, pala paditëse ka kërkuar shfuqizimin e vendimeve nr. 118, datë 4.3.2016 dhe nr. 423, datë 7.6.2016, të KPP-së, vendimit datë 22.4.2016 dhe vendimit datë 11.7.2016, të KVO-së të Autoritetit Rrugor Shqiptar, si dhe shpërblimin e dëmit, kërkim për të cilin, në respektim të nenit 18/4, të ligjit nr. 49/2012, duhet të paraqitet në gjykatë brenda afatit 3-vjeçar, të parashikuar në ligjin e posaçëm, konkretisht në nenin 115 të KC-së, ku përcaktohet se parashkruhen brenda: “(dh) tre vjetëve paditë për shpërblimin e dëmit jokontraktor dhe paditë për kthimin e përfitimit pasuror pa të drejtë”, si dhe në nenin 17, të ligjit nr. 8510, datë 15.7.1999, ku thuhet se “kërkimi i shpërblimit për dëmet e shkaktuara nga organet e administratës shtetërore parashkruhet brenda 3 vjetësh nga çasti kur i dëmtuari merr dijeni për dëmin dhe organin që e ka shkaktuar atë.”.

15.2 Gjykata e apelit arsyeton se në thelb të padisë, pavarësisht mënyrës si është formuluar, realisht kërkohet shfuqizimi i vendimit të KPP-së dhe vendimit të KVO-së që ka dalë në zbatim të tij, si dhe shpërblimin e dëmit, për arsye se me daljen e vendimit nr. 423, datë 7.6.2016, të KPP-së, vendimi nr. 118, datë 4.3.2016 ka rënë dhe nuk ka sjellë pasojë. Lidhur me vendimin datë 11.7.2016, të KVO-së, rezulton se brenda 45 ditëve nga marrja

dijeni, pala paditëse, në datën 29.7.2016, ka paraqitur padinë në gjykatë.

16. Kundër vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit ka ushtruar **rekurs** më datë 28.2.2020 Autoriteti Rrugor Shqiptar, i cili ka kërkuar prishjen e vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë. Në rekurs ka pretenduar ndër të tjera:

- Arsyetimi i vendimit është dhënë në zbatim jo korrekt të ligjit nr. 49/2012;

- Gjykata ka cituar momentin procedural, kur është dhënë vendimi për mospranimin e padisë, por ka gabuar, pasi nuk ka shqyrtuar nëse vërtet afati i paraqitjes së padisë është respektuar apo jo nga pala paditëse;

- Për çështjen në tërësi nuk ka rëndësi momenti procedural i dhënies së vendimit të mospranimit, pasi arsyetimi i vendimit të shkallës së parë është i saktë dhe i bazuar në prova dhe në ligj;

- Qëndrimi i Gjykatës është i pabazuar pasi nuk ka verifikuar faktin dhe bazën ligjore, në të cilën është referuar gjykata e shkallës së parë. Sipas logjikës së Gjykatës Administrative të Apelit, kjo çështje duhet të kthehet për rigjykim dhe në seancë përgatitore të vendoset mospranimi i padisë, ndërkohë që një gjë e tillë ishte e verifikueshme nga vetë gjykata;

- Konstatimi i dytë i Gjykatës Administrative të Apelit është vendosja apriori nga Gjykata e Shkallës së Parë e mospranimit të padisë, ndërkohë që objekt shqyrtimi përpara saj ishte edhe kërkimi i dytë, që ka të bëjë me shpërblimin e dëmit, kërkim ky i pavarur nga kërkimi i parë. Edhe ky qëndrim i kësaj gjykate është i pambështetur në prova dhe në ligj, pasi nëse aktet administrative, të cilat janë objekt shqyrtimi gjyqësor, nuk shqyrtohen në themel, atëherë edhe kërkimi i shpërblimit të dëmit nuk qëndron, pasi në këtë mënyrë nuk provohet as shkaktimi i dëmit, as faji i palëve të paditura, as kundërligjshmëria e veprimeve/mosveprimeve dhe, si rrjedhojë, nuk formohet as lidhja shkakësore.

17. Kundër vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit ka ushtruar **rekurs** më datë 28.2.2020, KPP-ja, e cila ka kërkuar prishjen e vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë. Në rekurs ka pretenduar ndër të tjera:

- Në mbështetje të nenit 18, pika 1, të ligjit nr. 49/2012, datë 3.5.2012, “Për organizimin dhe

funksionimin e Gjykatës Administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, pala paditëse nuk legjitimohet *ratione temporis* për të kundërshtuar vendimin e KPP-së, duke qenë se padia është paraqitur në gjykatë tej afatit 45-ditor të parashikuar në këtë dispozitë;

- Ndryshe nga sa interpreton Gjykata Administrative e Apelit, palët kanë të drejtë të parashtrijnë pretendime, lidhur me arsyet që mund të çojnë në pushimin e gjykimit apo mospranimin e padisë, të tilla si juridiksioni, kompetenca, afati i ngritjes së padisë, si kërkesa procedurale, të cilat mund të ngrihen për sa kohë nuk është marrë vendimi për shqyrtimin e provave;

- Në rastin objekt shqyrtimi, gjykata, gjatë seancës gjyqësore, por para marrjes së vendimit për shqyrtimit e provave ka konstatuar se pala paditëse ka marrë dijeni për vendimet e kundërshtuara që me paraqitjen e kërkesës për marrjen e sigurimit të padisë, duke u ndodhur para fakteve të pakundërshtueshme se padia është ngritur jashtë afatit 45-ditor;

- Asnjë palë nuk mund të pretendojë një të drejtë, e cila tashmë është parashkruar. E drejta e një individi për të pasur akses në gjykatë rregullohet sipas disa rregullave procedurale, të cilat nuk mund të anashkalohen, për më tepër nga gjykatat më të larta, të cilat duhet të garantojnë respektimin e normave procedurale. Pala paditëse ka ngritur dhe kërkimin për shpërblimin e dëmit, e cila është e lidhur pazgjidhshmërisht me vërtetimin e paligjshmërisë së aktit administrativ. Një nga kushtet kumulative të shpërblimit të dëmit është faj. Në rast se nuk mund të vërtetohet paligjshmëria e aktit administrativ, kërkitimi për shpërblim dëmi nuk mund të vazhdojë, pasi është një kërkitim i varur nga fati i aktit administrativ, pasi konsiderohet si rregullim pasojash prej aktit të paligjshëm;

- Sa më sipër, përderisa e drejta e kundërshtimit të dy akteve administrative është parashkruar edhe rregullimi i pasojës për shpërblimin e dëmit nuk mund të vazhdojë të gjykohet;

- Gjykata Administrative e Apelit ka krijuar një precedent të rrezikshëm, duke legjitimuar ngritjen e një padie të parashkruar, duke bërë një interpretim të gabuar të normave procedurale. Për të gjitha argumentet e dhëna më sipër, vendimi i Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë, është i drejtë, i bazuar në ligj dhe në prova.

18. Kundër vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit ka ushtruar **rekurs**, më datë 28.2.2020, Avokatura e Shtetit, e cila ka kërkuar prishjen e vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë. Në **rekurs** ka pretenduar ndër të tjera:

- Gjykata ka gabuar në dhënien e vendimit, duke mos marrë në shqyrtim provat shkresore të depozituara në dosjen gjyqësore, duke mos konstatuar në mënyrë të plotë dhe të saktë gjendjen faktike të çështjes, duke keqinterpretuar dispozitat e ligjit procedural me pasojë pavlefshmërinë e vendimit të gjykatës;

- Gjatë gjykimit në shkallë të parë është provuar me prova (pjesë e dosjes gjyqësore) se padia e paraqitur për kundërshtimin e vendimeve të palës së paditur KPP-ja është e parashkruar, duke bërë kështu që Gjykata e Shkallës së Parë, në përfundim, të konkludonte se padia nuk plotëson kushtet formale të saj duke disponuar me mospranimin e padisë;

- Arsyetimi i përdorur nga gjykata është në kundërshtim me ligjin pasi, referuar kërkitimit të paditësit, padia është e parashkruar. Paditësi nuk legjitimohet *ratione temporis* për të kundërshtuar vendimin nr. 118/2016, datë 4.3.2016 dhe nr. 423/2016, datë 7.6.2016, të KPP--ë, duke qenë se është paraqitur tej afatit 45-ditor, siç parashikohet në nenin 18, pika 1, të ligjit nr. 49/2012, datë 3.5.2012, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”;

- Lidhur me vendimin e KPP-së nr. 118/2016, datë 4.3.2016, pala paditëse ka depozituar kërkesë për sigurimin e padisë, në datën 16.3.2016, për të cilën është vendosur refuzimi i saj nga Gjykata Administrative e Shkallës së Parë; Edhe për vendimin e KPP-së 423/2016, datë 7.6.2016, pala paditëse ka depozituar kërkesë për sigurimin e padisë, në datën 13.6.2016, kërkesë për të cilën është vendosur refuzimi i saj;

- Parë në këtë kontekst, në raport me marrjen dijeni të vendimeve të KPP-së, si dhe afatin në të cilin është depozituar padia në gjykatë, e cila konsiston në datën 29.7.2016, por edhe duke iu referuar kërkitimit të palës paditëse mbi shfuqizimin e aktit (e cila e kondicionon palën mbi afatet e paraqitjes së padisë) rezulton se pala paditëse nuk ka përmbushur një nga elementet e domosdoshëm, që

gjykata të shqyrtojë në themel pretendimet e paditësit, siç është elementi kohë;

- Dukshëm, pala paditëse, ndryshe nga sa ka pretenduar për marrjen dijeni të këtyre vendimeve, rezulton se ka qenë në dijeni të tyre dhe padia në gjykatë nuk është paraqitur brenda 45 ditëve, ashtu siç e parashikon ligji nr. 49/2012;

- Lidhur me argumentin se, një ndër kërkimet e paditësit është edhe shpërblimi i dëmit, nuk e shmang paditësin nga detyrimi për të respektuar afatin e përcaktuar në nenin 18, të ligjit “Për gjykatat administrative” (LGJA), për sa kohë shpërblimi i dëmit vjen si një kërkim, i cili është i lidhur ngushtësisht me ligjshmërinë e aktit administrativ.

II. Procedura në Gjykatën e Lartë dhe nevoja për njësim të praktikës gjyqësore

19. Më datë 11.4.2023, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë (në vijim Kolegji) e planifikoi çështjen për shqyrtim në dhomë këshillimi. Kolegji konstatoi se, për sa i përket institutit të shpërblimit të dëmit jashtëkontraktor, vihen re praktika të ndryshme, në lidhje me faktin nëse ky kërkim është i ndërruar nga ai i kundërshtimit të ligjshmërisë së veprimit apo mosveprimit administrativ, si dhe për ndikimin që sjell në përlogaritjen e afatit për ngritjen e kësaj padie gjykimi më vete i padisë për paligjshmërinë e veprimit ose mosveprimit administrativ, që pretendohet se ka shkaktuar dëmin.

20. Ndryshe nga vendimi i Gjykatës objekt rekursi, gjykatat e faktit, në praktikën e ndjekur për çështjet e shpërblimit të dëmit jashtëkontraktor të shkaktuara nga veprimi/mosveprimi i organit publik kanë mbajtur qëndrimin se ky kërkim, kur ngrihet së bashku me kundërshtimin e paligjshmërisë së veprimit është një kërkim i ndërruar. Për disa nga qëndrimet e mbajtura, pabazueshmëria e kërimit për pavlefshmëri të akteve të palës së paditur, sjell automatikisht edhe rrëzimin e kërimit të palës paditëse për dëmshpërblim, për shkak të lidhjes organike të tyre. Gjithashtu, mbahet qëndrimi se kërkitimi për dëmshpërblim nuk mbështetet në një shkak ligjor, nëse nuk ekziston fakti i paligjshëm.

21. Në rastet kur padia e paraqitur në gjykatë nuk është padi kundër veprimit administrativ dhe nuk është kundërshtuar asnjë veprim apo mosveprim i organit publik, që është thirrur me cilësinë e palës së paditur, por kërkohet dëmshpërblim, vihen re praktika gjyqësore sipas të cilave pala ka të drejtën të depozitojë drejtpërdrejt padinë në gjykatë, në zbatim

të dispozitave të KC-së, sipas referencës në ligjin nr. 8510, datë 15.7.1999, “Për përgjegjësinë jashtëkontraktore të organeve të administratës shtetërore”, i ndryshuar, dhe se sipas këtij ligji pala nuk ka detyrimin për shterimin e rrugës administrative. Gjithashtu është mbajtur qëndrimi se, nëse ligji i posaçëm ka një parashikim të qartë mbi mënyrën e ankimit, organin dhe afatin për paraqitjen si të ankimit administrativ dhe atij gjyqësor, pavarësisht se kërkitimi i referohet ligjit për përgjegjësinë jashtëkontraktore, ligji specifik prevalon për sa i përket disponimit të padisë dhe vendimmarrjes së gjykatës. Në rastin e ligjit nr. 9643, datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik”, kërkohet domosdoshmërisht e zaturimi i ankimit administrativ para se të bëhet kundërshtimi i akteve në gjykatë, duke pasur në fokus si kërkim kryesor, atë të kontrollit të ligjshmërisë së veprimit administrativ (neni 63/2, 64/3 i ligjit) dhe, në varësi të interesave subjektive që kërkohen të mbrohen nga pala, mund të kërkohet dhe shpërblimi i dëmit. Pas lidhjes së kontratës, sipas këtyre qëndrimeve, Gjykata mund të shqyrtojë procedurën e prokurimit, vetëm për efekte deklarative të të drejtave të cenuara nga prokurimi dhe nëse ka vend që pala ankimuese të përfitojë shpërblimin e dëmit të pësuar.

22. Për sa i përket afatit të ngritjes së padisë, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, ka mbajtur qëndrimin se ky afat, referuar nenit 17, pika 1, të ligjit nr. 8510/1999, dhe nenit 120 të KC-së, që kanë pothuajse të njëjtën përmbajtje, fillon nga dita kur i dëmtuari ka ditur ose duhej të dinte për dëmin e pësuar dhe për personin që e ka shkaktuar (*shih vendimin nr. 00–2022–1893 (300), datë 13.9.2022, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, vendimin nr. 00–2021–974 (83), datë 14.6.2021, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë*). Ndërkohë nga gjykatat e faktit, në rastet e kundërshtimit të aktit administrativ, që shoqërohet me kërkimin dytësor atë të shpërblimit të dëmit, është arsyetuar se pala paditëse i është drejtuar gjykatës brenda afatit ligjor për shfuqizimin e akteve administrative objekt gjykimi, pasi ka shteruar rrugën administrative të ankimit sipas parashikimit të ligjit për prokurimin publik, i lidhur me nenin 16, pika 1, të ligjit nr. 49/2012. Sa i përket kërimit për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, duke mos pasur detyrimin për shterimin e ankimit administrativ, në kuptim të nenit 16, pika 1, të ligjit nr. 49/2012, padia është paraqitur brenda afatit 3-vjeçar të parashkrimit të

parashikuar nga neni 115, shkronja “dh”, i KC-së për paditë me objekt shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, lidhur me nenin 18, pika 4, të ligjit nr. 49/2012.

23. Për shkak të qëndrimeve të ndryshme të mbajtura dhe me qëllim njësimin e praktikës gjyqësore, në referim të nenit 62/a, pika 2, të ligjit nr. 49/2012, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, në datën 18.4.2023, vendosi kalimin për shqyrtim në seancë gjyqësore të çështjes administrative nr. 31003-00556-00-2020 akti, duke shtruar këto çështjet për njësim:

- A mund të ngrihet padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, të shkaktuar nga veprimi ose mosveprimi i organit publik, pa u kërkuar në të njëjtën padi, ose me padi të veçantë paligjshmëria e veprimit apo mosveprimit administrativ, që pretendohet se ka shkaktuar dëmin?

- Kur lind e drejta për ngritjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor të shkaktuar nga veprimi ose mosveprimi i organit publik dhe si ndikon në afatin e paraqitjes së kësaj padie gjykimi më vete i padisë për paligjshmërinë e veprimit ose mosveprimit administrativ, që pretendohet se ka shkaktuar dëmin?

24. Në seancën gjyqësore të datës 26.5.2023, pala paditëse shoqëria “Agbes Construction” sh.p.k., përfaqësuar nga avokatja me prokurë ka deklaruar se i qëndron pretendimeve të ngritura gjatë gjykimit të çështjes, pa dhënë ndonjë opinion konkret lidhur me çështjet e shtruara për njësim.

25. Për shkak të interesit që paraqet njësimi, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, bazuar në nenin 62/a, pika 7. të ligjit nr. 49/2012, kërkoj paraqitjen e mendimit me shkrim nga Avokatura e Shtetit për çështjet ligjore të shtruar për njësim.

26. **Avokatura e Shtetit** ka depozituar mendimin me shkrim, në të cilin ka mbajtur qëndrimin në lidhje me pyetjet e shtruar për njësim dhe, ndër të tjera, ka parashtruar:

- Duke qenë se paligjshmëria e veprimit ose mosveprimit të organit publik është kusht *sine qua non* për lindjen e së drejtës për të kërkuar shpërblimin e dëmit, atëherë në rastin kur organi ka vepruar duke nxjerrë aktin administrativ ai duhet të kundërshtohet, në përputhje me afatet e parashikuara në ligj dhe krahas tij mund të kërkohej dhe shpërblimi i dëmit;

- Vetëm në rast se kërkohej pavlefshmëria absolute, pala mund t'i drejtohet në çdo kohë gjykatës, por për sa i përket kërimit për shpërblimin e dëmit ky afat nuk duhet të tejkalohet afatin 3-vjeçar;

- Nisur nga natyra e kërtimeve, ato mund të paraqiten në të njëjtën padi ose në padi të ndara, por në çdo rast duhet të provohet paligjshmëria e veprimit ose mosveprimit që pretendohet se ka shkaktuar dëmin;

- Për sa i përket pyetjes së dytë të shtruar për njësim, që lidhet me afatin e paraqitjes së padisë për shpërblimin e dëmit më vete nga ai i kundërshtimit të aktit, theksojmë se si kur paraqitet në të njëjtën padi apo në padi të veçanta afati i shpërblimit të dëmit fillon nga dita që ka ditur ose duhet të dinte për dëmin e pësuar dhe për personin që e ka shkaktuar, e drejtë kjo që duhet të ushtrohet brenda afatit 3-vjeçar;

- Lidhur me themelin e rekursit, padia është e parashkruar, pasi pala paditëse ka kundërshtuar aktet objekt gjykimi jashtë afatit 45-ditor, sipas nenit 18, të ligjit 49/2012, “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, të ndryshuar, dhe për këtë shkak duhet të lihet në fuqi vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë.

III. Ligji i zbatueshëm për çështjet e shtruara për njësim

27. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë,

- në nenin 44 parashikohet: “Kushdo ka të drejtë të rehabilitohet dhe/ose të zhdëmtohet në përputhje me ligjin, në rast se është dëmtuar për shkak të një akti, veprimi ose mosveprimi të paligjshëm të organeve shtetërore.”;

28. Ligji nr. 49/2012 “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, i ndryshuar (*në vijim ligji nr.49/2012*);

- në nenin 17, pika 1, shkronja “P” parashikon se padia ngrihet: “f) për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, sipas ligjit të posaçëm”;

- në nenin 18, pika 1 parashikon: “Padia kundër veprimit administrativ paraqitet në gjykatë brenda 45 ditëve”. Ky afat fillon nga:

- b) data e njoftimit, sipas mënyrës së përcaktuar në ligj, të aktit administrativ, në rastet kur ky akt ankimohet drejtpërdrejt në gjykatë;

- c) data e botimit të aktit administrativ, në rastet kur ligji parashikon detyrimin për botimin e aktit;

- në nenin 18, pika 4 parashikon: “Paditë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor paraqiten në

gjykatë, sipas afateve të parashikuara në ligjin e posaçëm”;

- në nenin 40, pika 1, shkronja “f” parashikon: “1. Gjykata, në vendimin e saj përfundimtar të pranimit, tërësisht ose pjesërisht të padisë, vendos: f) shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, sipas ligjit të posaçëm”;

29. Kodi i Procedurave Administrative,

- në nenin 15 parashikohet: “Parimi i përgjegjësisë - Organet publike dhe nëpunësit e tyre, kur kryejnë një procedurë administrative, mbajnë përgjegjësi për dëmet që u shkaktojnë palëve, në përputhje me legjislacionin përkatës”;

30. Ligji nr. 8510, datë 15.7.1999, “Për përgjegjësinë jashtëkontraktore të organeve të administratës shtetërore”, në nenin 1 parashikon:

“- Organet e administratës shtetërore përgjigjen për dëmet pasurore dhe jopasurore jashtëkontraktore, që u shkaktojnë personave fizikë a juridikë, privatë, vendas a të huaj. Përgjegjësia jashtëkontraktore e organeve të administratës shtetërore rregullohet me dispozitat e këtij ligji dhe të Kodit Civil të Republikës së Shqipërisë”;

- në nenin 2 parashikon: “Përgjegjësi jashtëkontraktore e organeve të administratës shtetërore’ kuptohet detyrimi i organeve të administratës shtetërore për të shpërblyer dëmin që këto të fundit i kanë shkaktuar interesave të personave privatë në ushtrim e sipër të funksioneve të tyre publike.”;

- në nenin 3 parashikon: “Organet e administratës shtetërore përgjigjen për dëmet që u shkaktojnë personave fizikë a juridikë privatë, në rastet që vijnë:

a) kur kryejnë veprime a mosveprime të kundërligjshme;

b) kur kryejnë veprime a mosveprime të ligjshme, por që sjellin dëmtimin e interesave të ligjshme të personave fizikë a juridikë privatë;

c) kur, megjithëse kryejnë veprime a mosveprime të ligjshme, u shkaktojnë një dëm të pabarabartë subjekteve të cilëve u drejtohet ky veprim a mosveprim;

ç) kur, për shkak të mosfunksionimit të mjeteve teknike me të cilat organet e administratës shtetërore ushtrojnë veprimtarinë e tyre, persona fizikë a juridikë privatë cenohen në interesat e tyre të ligjshme;

d) kur u shkaktojnë një rrezik të vazhdueshëm personave fizikë a juridikë privatë;

dh) kur kryejnë një akt korruptiv gjatë ushtrimit të funksioneve të tyre.”;

- në nenin 4 parashikon: “Në ushtrimin e funksioneve shtetërore, punonjësit e organeve të administratës shtetërore nuk përgjigjen për dëmet shkakuar personave fizikë a juridikë privatë në rastet e parashikuara në nenin 3. Punonjësit e organeve të administratës shtetërore, përjashtimisht, përgjigjen për dëmet që u shkaktojnë personave fizikë a juridikë privatë, kur vërtetohet se ata kanë vepruar me keqbesim. Në rastet e parashikuara në paragrafin 2 të këtij neni, organi shtetëror punëdhënës, pasi dëmshpërblen palën e dëmtuar, ka të drejtë të kërkojë nga punonjësi fajtor kthimin e shpërblimit që ka paguar”;

- në nenin 7 parashikon: “Nëse dëmi shkaktohet nga ndryshimi i një situatë juridike ose faktike, e cila nga ana e saj, e ka origjinën në një akt të administratës shtetërore, organi kompetent i kësaj administrate mënjanon pasojat, nëpërmjet rivendosjes së gjendjes së mëparshme ose, kur një gjë e tillë është e pamundur, nëpërmjet vendosjes së një gjendjeje të ngjashme. Zhdukja e shkaqeve që sjellin dëmin nuk zbatohet kur rivendosja e gjendjes së mëparshme ose e një gjendjeje të ngjashme është e pamundur. Ky lloj dëmshpërblimi nuk zbatohet, gjithashtu, kur gjendja ekzistuese është shkakuar nga një akt administrativ, i cili është bërë i pakundërshtueshëm për të dëmtuarin.”.

31. Kodi Civil,

- në nenin 608 parashikohet: “Personi që, në mënyrë të paligjshme dhe me faj, i shkakton tjetrit një dëm në personin ose në pasurinë e tij, detyrohet të shpërblejë dëmin e shkakuar. Personi që ka shkakuar dëmin nuk përgjigjet kur provon se nuk ka faj. Dëmi quhet i paligjshëm kur është rrjedhim i shkeljes ose i cenimit të interesave dhe i të drejtave të tjetrit, që mbrohen nga rendi juridik ose nga zakonet e mira.”;

- në nenin 640 parashikohet: “Dëmi pasuror që shpërblehet përbëhet nga humbja e pësuar dhe fitimi i munguar. Shpërblehen gjithashtu shpenzimet e kryera në mënyrë të arsyeshme për të shmangur ose pakësuar dëmin, ato që kanë qenë të nevojshme për të përcaktuar përgjegjësinë dhe masën e dëmit, si dhe shpenzimet e arsyeshme të kryera për të siguruar shpërblimin në rrugë jashtëgjyqësore.”;

32. Ligji nr. 9643 datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik” i ndryshuar dhe VKM-në nr.

914, datë 29.12.2014, “Për miratimin e rregullave të prokurimit publik”;

- në nenin 63, pika 1 parashikon: “Çdo person, që ka ose ka pasur interes në një procedurë prokurimi dhe kur është dëmtuar ose rrezikohet të dëmtohet nga një vendim i Autoritetit Kontraktor, i marrë në kundërshtim me këtë ligj, mund ta kundërshtojë vendimin.”;

- në nenin 63, pika 7, fjalia e fundit parashikon: “Mosndjekja e shkallëve të ankimit e bën ankesën të pavlefshme.”;

IV. Vlerësimi i Kolegjit mbi çështjet e ngritura për njësim

A. Në lidhje me çështjen e parë të shtruar për njësim

33. Me qëllim realizimin e një qëndrimi njësuës për çështjet e shtruara për diskutim, Kolegji vlerëson se analiza për konceptin e përgjegjësisë shtetërore dhe të afatit, brenda të cilit duhet të paraqitet padia për dëmshpërblim e lidhur me padinë për paligjshmërinë e veprimit ose mosveprimit administrativ, duhet të nisë nga parashikimet në Kushtetutë e në legjislacionin përkatës, si dhe nga qëndrimet që mbahen në praktikën gjyqësore vendase dhe ndërkombëtare.

1. Mbi konceptin e përgjegjësisë shtetërore

a) Përgjegjësia jashtëkontraktore e organeve të administratës shtetërore

34. E drejta për dëmshpërblim, që ka gjetur parashikimin e vet në nenin 44 të Kushtetutës sipas të cilit: “Kushdo ka të drejtë të rehabilitohet dhe/ose të zhdëmtohet në përputhje me ligjin”, realizohet me rikthimin në gjendjen e mëparshme të të dëmtuarit, për aq sa është e mundur, nëpërmjet rehabilitimit dhe, nëse kjo nuk është e mundur, me konvertimin e dëmit në shumë monetare. Elementet e përgjegjësisë jashtëkontraktore të organeve të administratës publike gjejnë rregullim në ligjin nr. 8510/1999, përjashtimisht rasteve kur ligjet e posaçme kanë përcaktuar këtë lloj përgjegjësie, duke rregulluar njëkohësisht mënyrën e kërimit, afatin dhe rastet e përfitimit të dëmshpërblimit.

35. Në ligjin nr. 8510/1999, jepet kuptimi për përgjegjësinë jashtëkontraktore, si një detyrim i organeve të administratës shtetërore për të shpërblyer dëmin pasuror dhe jopasuror, që u shkaktohet personave fizikë a juridikë, privatë, vendas a të huaj, në ushtrim e sipër të funksioneve të tyre publike. Koncepti për përgjegjësinë shtetërore me faj gjendet i parashikuar edhe në nenin

15 të KPA-së, ku përcaktohet se përgjegjësia jashtëkontraktore e administratës lind kur organi i administratës publike apo nëpunësit e tyre, në mënyrë të paligjshme dhe me faj, i shkaktojnë një pale ose personave të tjerë të lidhur, një dëm në personin ose në pasurinë e tyre.

36. Për të analizuar institutin e shpërblimit të dëmit për rastet kur shteti është përgjegjës, krahas referimit në dispozitat ligjore të sipërcituara, nuk mund të shmanget rregullimi që bën KC-ja. Sipas nenit 608 e vijues të tij, për të konkluduar për dëmin jashtëkontraktor nevojitet ekzistenca e katër elementeve të përgjegjësisë: *a)* ekzistenca e dëmit; *b)* paligjshmëria e veprimeve apo mosveprimeve të palës së paditur; *c)* ekzistenca e lidhjes shkakësore (dëmi të jetë rrjedhim i drejtpërdrejtë dhe i menjëhershëm i veprimit apo i mosveprimit); *d)* ekzistenca e fajit (në rastin konkret të palës së paditur) në shkaktimin e dëmit. Në referim të këtij rregullimi që bëhet në KC-ja, dëmi pasuror sjell si pasojë cenimin e pasurisë së të dëmtuarit, në kuptimin e ngushtë ekonomik, pra humbjen e pasurisë (*deminutio patrimonii*) në mënyrë të paligjshme. Shpërblimi i dëmit pasuror, sipas nenit 640 të KC-së, përbëhet nga humbja e pësuar dhe fitimi i munguar, shpenzimet e kryera në mënyrë të arsyeshme për të shmangur ose pakësuar dëmin, ato që kanë qenë të nevojshme për të përcaktuar përgjegjësinë dhe masën e dëmit, si dhe shpenzimet e arsyeshme të kryera për të siguruar shpërblimin në rrugë jashtëgjyqësore.

37. Në ligjin nr. 8510/1999, i cili bën një rregullim të posaçëm të përgjegjësisë jashtëkontraktore, parashikohet shpërblimi i dëmit pasuror i shkaktuar nga veprimet a mosveprimet e organeve të administratës shtetërore, kthimi fizik i një sendi ose rivendosja e një të drejte të pezulluar për shkak të veprimeve ose mosveprimeve të administratës shtetërore, si dhe zhdukja e shkaqeve që sollën dëmin. Edhe rastet e lindjes së përgjegjësisë për shpërblimin e dëmit prej organeve të administratës shtetërore janë të përcaktuara qartësisht në nenin 3 të këtij ligji, ku parashikohet se: “Organet e administratës shtetërore përgjigjen për dëmet që u shkaktojnë personave fizikë a juridikë privatë në rastet që vijojnë: *a)* kur kryejnë veprime a mosveprime të kundërligjshme; *b)* kur kryejnë veprime a mosveprime të ligjshme, por që sjellin dëmtimin e interesave të ligjshme të personave fizikë a juridikë privatë; *c)* kur, megjithëse kryejnë veprime a mosveprime të ligjshme, u shkaktojnë një dëm të

pabarabartë subjekteve të cilëve u drejtohet ky veprim a mosveprim; ç) kur, për shkak të mosfunksionimit të mjeteve teknike me të cilat organet e administratës shtetërore ushtrijnë veprimtarinë e tyre, persona fizikë a juridikë privatë cenohen në interesat e tyre të ligjshme; d) kur u shkaktojnë një rrezik të vazhdueshëm personave fizikë a juridikë privatë; dh) kur kryejnë një akt korruptiv gjatë ushtrimit të funksioneve të tyre.”.

38. Referuar këtyre parashikimeve ligjore, por edhe doktrinë dhe qëndrimeve që mbahen në praktikën gjyqësore, përgjegjësia shtetërore lind kur ekzistojnë domosdoshmërisht kushtet bazë, që lidhen me ekzistencën e faktit dëmtues, të dëmit, si dhe të një lidhjeje shkakësore mes veprimit a mosveprimit dhe dëmit të ardhur. Përgjegjësia lind për gabimet e çdo organi publik ose të personit që ushtron një vullnet të caktuar shtetëror, vetëm nëse shkelja kryhet gjatë ushtrimit të funksionit publik. Shteti nuk përgjigjet për dëmtimet e shkaktuara nga një zyrtar, derisa ai nuk kryen ndonjë detyrë publike, që i është besuar. Përmbushja e detyrës publike kërkon një sjellje dhe veprim të rregullt nga ana e autoriteteve dhe e nëpunësve zyrtarë, të cilët duhet të respektojnë parimet bazë, mbi të cilat administrata funksionon. Një vendim i papërshtatshëm nuk mjafton të krijë përgjegjësi, pasi duhet të ekzistojë një rast i qartë i mosushtimit të detyrës, që sjell paligjshmëri.

39. Edhe shpërdorimi ose ushtrimi i paligjshëm i diskrecionit i bën autoritetet publike përgjegjëse për çdo dëmtim të shkakuar ndaj një individi. Përgjegjësia shtetërore lind jo vetëm për ushtrim të paligjshëm të diskrecionit, por edhe për mosushtim të paligjshëm të tij. Në rast se autoritetet publike nuk ofrojnë përfitimet ose lehtësitë, që janë të detyruara t'i ofrojnë sipas ligjit, nëse ka mosfunksionim të veprimtarisë administrative që mund të marrë forma nga më të ndryshme, si organizim i keq i shërbimeve, mungesë informacioni, mungesë mbikëqyrje, mosruajtje e informacioneve konfidenciale, moskorrigjim i informacioneve të pasakta, kur shihet se ato janë të gabuara, shkelje e detyrimit për shpejtësi dhe administrim, etj., nga të cilat cenohen subjektet privatë, duhet të vlerësohet si përgjegjësi e shtetit, kur parregullsia është e asaj natyre që normalisht një administratë e kujdesshme nuk do e kishte lejuar. Pra, përgjegjësia shtetërore shkaktohet si nga veprimet, ashtu edhe nga mosveprimet e organeve publike të autorizuar për kryerjen e detyrave.

40. Përgjithësisht, përgjegjësia e administratës është një përgjegjësi me faj. Praktika gjyqësore ka pranuar një koncept të zgjeruar të asaj që përbën një faj administrativ. Kështu, faji në veprimet e administratës, përjashtimisht ndonjë rasti me dashje (veprim me dëshirën e plotë ose të qëllimshëm) shfaqet kryesisht në formën e pakujdesisë, neglizhencës, mosveprimit, ngadalësisë së tepruar, të premtimeve të pambajtura dhe veçanërisht në rastin e premtimeve të paligjshme. Një lloj premtimi konsiderohet “Akti i garancisë”, që sipas nenit 3, pika 1 të KPA-së “është një akt administrativ individual, me anë të të cilit organi publik, nëse kjo parashikohet me ligj të veçantë, mund të sigurojë paraprakisht, se ai do të nxjerrë ose nuk do të nxjerrë një akt të caktuar administrativ individual në një datë të mëvonshme.”. Kështu, kur premtimi është i qartë dhe i garantuar, administrata duhet ta përmbushë atë, sepse përndryshe do të ketë përgjegjësi për dëmin.

41. Natyrisht, për një shkelje të kryer me faj nga organi publik dhe që sjell një padi për dëmshpërblim, duhet të plotësohen disa kushte, që janë të lidhura kryesisht me dëmin dhe shkakun. Lidhur me dëmin duhet mbajtur në vëmendje se ai është domosdoshmërisht material/fizik ose në të holla, por mund të jetë edhe vetëm një shqetësim, çrregullim, dëm psikologjik, ose moral, i një shkalle apo përmase të tillë që passjell përgjegjësinë për shpërblimin e dëmit. Dëmi mund të jetë efektiv, ose një dëm i ardhshëm, por në çdo rast duhet të jetë i sigurt dhe jo hipotetik. Për sa i përket shkakut, duhet vlerësuar fakti se i përket paditësit të provojë se ka pësuar një dëm nga veprimet e padrejta të dëmtuesit dhe se ekziston lidhja shkakësore mes veprimit administrativ të paligjshëm dhe dëmit të shkakuar. Pra, nevojitet të provohet se veprimet e administratës janë shkak i dëmit të pretenduar.

42. Në rastin e përgjegjësisë jashtëkontraktore, që organi të mbajë përgjegjësi mjafton të provohet dëmi, fakti i padrejtë që ka sjellë dëmin dhe lidhja shkakësore. Si rregull, të dëmtuarit (paditësit) nuk i bie barra e provës për të provuar fajësinë në ardhjen e dëmit jashtëkontraktor, pasi prezumohet se dëmi është kryer me faj nga dëmtuesi. Nëse dëmtuesi ka vepruar pa faj, atëherë për të rrëzuar prezumimin e fajësisë i takon atij të provojë të kundërtën. Organi publik, më mirë se kushdo e di se çfarë e ka shtyrë të kryejë veprimin apo mosveprimin dhe se cila ka qenë sjellja e tij, pasi ndodhi dëmi, për të mënjanuar

ardhjen apo shtimin e pasojave. Prandaj ligji ia ka ngarkuar organit publik të provojë se ka vepruar pa faj për t'u shkarkuar nga përgjegjësia. Organi publik mund t'i shpëtojë detyrimit, tërësisht ose pjesërisht, në qoftë se provon se dëmi ishte shkaktuar jo për faj të tij, por nga diçka tjetër, siç mund të jetë një veprim/mosveprim me faj i vetë paditësit, një veprim i një personi të tretë, ose një situatë e forcës madhore, si një ngjarje natyrore, krejt e jashtme nga palët dhe e paparashikueshme. Kjo parashikohet shprehimisht në nenin 11, pika 1, të ligjit nr. 8510/1999, sipas të cilit: *“Në rast se, përveç veprimeve dhe mosveprimeve të organit të administratës shtetërore, në shkaktimin e dëmit kanë ndikuar edhe veprimet ose mosveprimet e të dëmtuarit, masa e dëmshpërblimit, që duhet të jepet, varet nga masa në të cilën dëmi është shkaktuar edhe nga i dëmtuari.”*

43. Megjithatë përgjegjësia shtetërore konsiderohet si një përgjegjësi me faj, legjislacioni shqiptar pranon gjithashtu edhe detyrimin e organeve për të kompensuar të dëmtuarin, kur për shkak të veprimeve të ligjshme *“u shkaktojnë një dëm të pabarabartë subjekteve të cilëve u drejtohet ky veprim a mosveprim.”* Legjislacioni ynë (referuar shkronjave “b” dhe “c”, të nenit 3, të ligjit nr. 8510/1999), ashtu si doktrina dhe praktika gjyqësore pranojnë se, në rrethana të caktuara, administrata mund ta gjejë veten edhe si përgjegjëse pa faj. Ndonjëherë veprimet administrative, për nga natyra e kryerjes apo fushëveprimi i tyre, krijojnë rreziqe të veçanta, në rastet kur veprohet në interes të publikut në mënyrë të ligjshme dhe pa asnjë faj. Siç pranohet edhe nga jurisprudenca e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë, do të bëhej fjalë për përgjegjësinë shtetërore, kur dëmi është shkaktuar nga sjellja jo e paligjshme e institucioneve të Komunitetit: *“... vetëm nëse plotësohen njëkohësisht tri kushte: ekzistenca e dëmit që pretendohet se është pësuar, lidhja shkakësore midis dëmit dhe veprimeve të institucioneve, si dhe karakteri i veçantë dhe jo i zakonshëm i dëmit”* (T-184/95 RECT 28.4.1998 - *Dorsch Consult v Council and Commission dhe C-237/98 P, datë 15.6.2000, e GJED-së*).

44. Kolegji vlerëson se përgjegjësia pa faj rrjedh nga ideja se rreziku mund të lindë në disa situata, që janë ngjarje jo të përhershme dhe dëmi në këto raste është i veçantë dhe jo i zakonshëm, si p.sh. rasti i dëmtimit të një kalimtari nga përdorimi i armëve nga policia; rasti kur individë ndihmojnë administratën, pa qenë punonjës të saj, për të shpëtuar njerëz në raste përmbajtjes, zjarri, tërmeti; dëmet që vijnë për

shkak të punëve publike, etj. Jurisprudenca gjyqësore ka pranuar se nuk do të ishte e drejtë të lihen pa u kompensuar shtetasit, që fatkeqësisht pësojnë dëme nga këto veprime. Për të gjitha këto raste është e kuptueshme që personat, për shkak se kanë pësuar një dëm, duhet të kompensohen nga shteti, edhe në qoftë se administrata publike nuk kishte asnjë faj. Nuk ka rëndësi ligjshmëria apo paligjshmëria e aktit, si dhe fakti nëse organi publik është me apo pa faj. Përgjegjësia e shtetit në raste të tilla, bazohet në nocionin e barazisë, d.m.th. në rast se të drejtat e një individi sakrifikohen në interes të publikut të gjerë, atëherë administrata publike duhet të kompensojë viktimën nga fondet e saj të përgjithshme.

b) Përgjegjësia shtetërore sipas praktikës gjyqësore ndërkombëtare

45. Dy janë dispozitat e Konventës Evropiane për të Drejtat dhe Liritë Themelore të Njeriut (në vijim KEDNJ-ja) që përcaktojnë të drejtën e individit për gjetjen e një rruge efektive në mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore, si dhe të kërimit të shpërblimit të drejtë - neni 13 *“E drejta për zgjidhje efektive”* që parashikon se: *“Çdokush, të cilit i janë shkelur të drejtat dhe liritë e përcaktuara në këtë Konventë, ka të drejtën e një zgjidhjeje efektive (an effective remedy) para një organi kombëtar, pavarësisht se shkelja është kryer nga persona që veprojnë në përmbushje të funksioneve të tyre zyrtare”* - dhe neni 41 *“E drejta për një shpërblim të drejtë”*, në të cilin pranohet se: *“Kur Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose të protokolleve të saj, dhe nëse e drejta e brendshme e Palës së Lartë Kontraktuese lejon të bëhet vetëm një ndregje e pjesshme, Gjykata, kur është e nevojshme, i akordon shpërblim të drejtë palës së dëmtuar”*.

46. Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në vijim GJEDNJ-ja) ka evidentuar në trajtimin e rasteve për shkelje të nenit 13 të KEDNJ-së se, për t'u legjitimuar në kërkimin për dëmshpërblim, kërkuesi duhet të provojë se në vendin e tij mungojnë mjete për zgjidhje dhe shpërblim të këtyre shkeljeve ose masa e shpërblimit nuk është e plotë (*just satisfaction*), dhe se kërkesa për t'u shpërblyer, duhet të jetë e argumentuar, e provuar dhe jo haptazi e pambështetur (*shih çështjen nr. 7136/75, datë 25.3.1983, Silver dhe të Tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar*). Në gjetjen e një zgjidhjeje efektive dhe shpërblimit të dëmit, GJEDNJ-ja thekson se i dëmtuari duhet të kthehet në gjendjen e tij të mëparshme, për aq sa është e mundur.

47. Për sa i përket trajtimit të nenit 41 të Konventës, në lidhje me shpërblimin e dëmit, kundrejt organeve të administratës, gjykata ka referuar disa standarde, të cilat mund të merren parasysh edhe nga gjykatat vendase në trajtimin e padive të kësaj natyre. Sipas kësaj dispozite të Konventës, gjykatës i jepet kompetencë për të kompensuar palën për veprimin ose mosveprimin, që u bë shkak për të konstatuar shkeljen (*shih çështjet Qufaj Co sh.p.k. kundër Shqipërisë nr. 54268/00, 54–59, 18 nëntor 2004, Beshiri etj kundër Shqipërisë nr. 7352/03, datë 22 gusht 2006*). Në elementet e dëmit gjykata ka pranuar se përfshihen dëmi pasuror efektiv dhe ai moral (jopasuror) dhe se dëmi i pretenduar duhet të jetë real, i matshëm, e nga ana tjetër masa e shpërblimit vendoset sipas praktikës gjyqësore, kritereve dhe shkallëzimeve, që marrin parasysh gjykatat e brendshme (*shih çështjen nr. 25376/06, datë 16.12.2014, Rolanda Ceni kundër Italisë*). Për natyrën e dëmshpërblimit, gjykata ka theksuar se jo vetëm që duhet të ketë natyrë kompensuese, por edhe ndëshkuese, çka do të thotë se për të parandaluar ripërsëritjen e shkeljes, gjykata mund të japë një masë të lartë të shpërblimit të dëmit jopasuror (*shih çështjen Stradovnik kundër Slovenisë, nr. 24784/02, §§ 23–25, 13 prill 2006*).

48. Ndikim të madh për konsolidimin e praktikës gjyqësore, që lidhet me paditë e shpërblimit të dëmit dhe përgjegjësinë e shtetit, kanë gjithashtu vendimet e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë (GJED), e cila ka interpretuar dhe sqaruar parashikimet e Traktatit mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFBE), përfshirë edhe nenin 340, që ka të bëjë me përgjegjësinë jokontraktore të Bashkimit Evropian (BE). Sipas këtij neni, BE-ja, në përputhje me parimet e përgjithshme të legjislacionit të shteteve anëtare, duhet të kompensojë të dëmtuarin për dëmin e shkaktuar nga institucionet ose punonjësit e saj në kryerjen e detyrave të tyre. Praktika gjyqësore e Gjykatës së Drejtësisë të Bashkimit Evropian është zhvilluar mbi parimet, që duhet të udhëheqin përgjegjësinë jokontraktore.

49. Me evoluimin që ka pësuar gradualisht praktika e kësaj gjykate, një nga vendimet më të dallueshme, që kërkon përdorimin e një kompensimi të caktuar, është çështja *Franovich dhe Bonifaci kundër Italisë* (1991 ECR I-5357), sipas të cilës, për shkak të moszbatimit të direktivës “Mbi mbrojtjen e punonjësve në rast të paaftësisë paguese të punëdhënësit”, shteti u konsiderua “përgjegjës që

të paguante shumat e papaguara”. Ndryshe nga qëndrimet e mëparshme se traktati nuk synonte të krijonte kompensime të reja, GJED-ja vendosi se parimi i përgjegjësisë së shtetit është i qenësishëm në traktat dhe se një padi për kompensim kundër shtetit për shkelje të së drejtës së BE-së, duhet të jetë e mundshme.

50. Në çështjen *Brasserie du Pêcheur SA kundër Gjermanisë* dhe *R kundër Sekretarit të Shtetit për Transportin C-46/93 dhe C-48/93*, GJED-ja u shpreh se parimi i detyrimit jokontraktor të Komunitetit është shprehje e parimit të përgjithshëm se “një akt i paligjshëm apo heqja e një të drejte i hap rrugë detyrimit për të ndrequr dëmin e shkaktuar”. Duke iu referuar nenit 258 të TBE-së, GJED-ja vendosi se shteti është përgjegjës, cilito qoftë nga organet e tij përgjegjës për shkeljen dhe pavarësisht nga ndarja e brendshme e kompetencave midis autoriteteve kushtetuese. Në këtë vendim, por edhe në të tjerë në vijim (*Bergaderm dhe të tjerë v Komisioni (Çështja C-352/98 P)*), GJED-ja ka vendosur tre kushte kumulative për të pasur përgjegjësi jokontraktore të BE-së: 1. rregulli ligjor i shkelur duhet të ketë si synim dhënien e të drejtave për individë; 2. shkelja duhet të jetë mjaft serioze; 3. duhet të ekzistojë një lidhje shkakësore direkte mes shkeljes së detyrimit që bie mbi BE-në dhe dëmeve të pësura nga personat e dëmtuar.

51. Në rastet e çështjeve *Brasserie du Pêcheur (Çështja C-46/93)* dhe *Factortame (Çështja C-48/93)*, Gjykata vendosi testin për një shkelje mjaft serioze si bazë për përgjegjësinë jokontraktore. Nëse institucioni i BE-së ka shkelur dukshëm dhe rëndë kufijtë e veprimit të tij, ai do të jetë përgjegjës. Në çështjen nr. 59/83, datë 06.12.1984 *Biovilac kundër Komisionit*, Gjykata indirekt pranoi se mbahet përgjegjësi edhe për akte të ligjshme të institucioneve të Komunitetit, duke vendosur katër kushte: 1. të ketë ardhur një dëm nga ky akt; 2. dëmi të jetë i jashtëzakonshëm; 3. dëmi të jetë i një natyre të veçantë, që i ka ardhur specifikisht të dëmtuarit, në ndryshim nga të tjerët; 4. dëmi nuk duhet të përbëjë një risk ekonomik.

52. Mbi këtë analizë që i bëhet konceptit të përgjegjësisë shtetërore, duke iu referuar legjislacionit dhe praktikës gjyqësore vendase e ndërkombëtare, që kanë vendosur disa standarde të gjithëpranuara ndërkombëtarisht, dhe në funksion të pyetjes së shtruar për njësim, Kolegji vlerëson se shkaktimi i një dëmi të paligjshëm nga një veprim

apo mosveprim i organit administrativ, pavarësisht nëse është përgjegjësi me faj apo pa faj, i jep të drejtën subjektit privat që të rehabilitohet dhe/ose të zhdëmtohet. Sipas parimit të përgjegjësisë shtetërore, paraqitja e një padie për nxjerrjen e përgjegjësisë së organit publik për shkeljen e së drejtës së subjektit privat është mjeti i nevojshëm juridik që mund të përdoret. Përderisa, çështja që shtrohet për njësim është e lidhur me paditë dhe me natyrën që duhet të kenë kërkimet e subjektit privat për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, Kolegji vlerëson se është e nevojshme analiza edhe në këtë drejtim.

2. Mbi mjetet juridike që duhet të përdorë subjekti i cenuar dhe natyra e kërimit për përfitimin e shpërblimit të dëmit jashtëkontraktor

53. E drejta për të kërkuar shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor njihet si një nga llojet e padive administrative, që mund të ngrihet sipas ligjit nr. 49/2012, “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative” (i ndryshuar). Ky ligj përcakton juridiksionin e gjykatës administrative edhe për padinë e kërimit të shpërblimit të dëmit, që shkaktohet nga organet e administratës shtetërore. Referuar nenit 17, pika 1, shkronja “f”, të ligjit nr. 49/2012, padia ngrihet “për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, sipas ligjit të posaçëm”. Në ligjin nr. 8510/1999, që rregullon në mënyrë të posaçme përgjegjësinë jashtëkontraktore të organeve të administratës shtetërore, evidentohen qartësisht: në kreun II “Llojet e dëmshpërblimit” (si “kthimi”, neni 5, “shpërblimi”, neni 6 dhe “zhdukja e shkaqeve që sjellin dëmin”, neni 7; në kreun III “Nocionet themelore të përgjegjësisë shtetërore” dhe në kreun IV “Procedurat për kërkimin dhe pagimin e dëmshpërblimit”.

54. Referuar rregullimeve, që bëhen në këtë ligj, *kthimi* është një nga llojet e dëmshpërblimit për përgjegjësinë jashtëkontraktore të organeve administrative që realizohet në dy mënyra. Së pari: *kthimi fizik i një sendi*, që lidhet me kthimin e asaj që është marrë në mënyrë të paligjshme nga organi publik (si p.sh. kthimi i një mjeti të bllokuar sipas Kodit Rrugor) dhe së dyti: *rivendosja në vend e një të drejte të shkelur* padrejtësisht nga veprimet e organit administrativ (siç mund të jetë mohimi padrejtësisht që i bëhet një subjekti në dhënien e një leje, licence, granti, burse studimi etj.). *Shpërblimi* është lloji i dytë i dëmshpërblimit që lidhet me pagimin në të holla të

dëmit të shkaktuar. Ky lloj shpërblimi kryhet në rastin kur dëmi është i tillë, që e bën të pamundur si kthimin e sendit në gjendjen që ka qenë fillimisht, ashtu edhe rivendosjen e të drejtës së shkelur. Sidoqoftë, shpërblimi në të holla mund të zbatohet edhe si baraspeshim i dëmit të shkaktuar, pavarësisht se është realizuar kthimi i sendit apo është bërë rivendosja e të drejtës. *Zhdukja e shkaqeve që kanë sjellë dëmin* është një mënyrë tjetër e dëmshpërblimit, të cilën dispozita ligjore e lidh me rastin e shkakimit të dëmit një subjekti konkret si rrjedhojë e ndryshimit të një situatë juridike apo faktike, e cila e ka origjinën e saj në një akt administrativ të organit kompetent. Në raste të tilla organi publik detyrohet të mënjanojë pasojat nëpërmjet rivendosjes së gjendjes së mëparshme, ose kur një gjë e tillë është e pamundur nëpërmjet vendosjes së një gjendjeje të ngjashme. Pra, nëse shkak për ardhjen e dëmit është akti administrativ dhe pasojat juridike që ka sjellë, atëherë shfuqizimi do të konsiderohet si zgjidhje për rikthimin e ligjshmërisë. Megjithatë, paragrafi i dytë, i nenit 7, të ligjit nr. 8510/1999, ka vendosur rregullin se ky lloj dëmshpërblimi nuk përmbushet ligjërisht në dy raste: “*kur rivendosja e gjendjes së mëparshme ose e një gjendjeje të ngjashme është e pamundur*”, si dhe “*kur gjendja ekzistuese është shkaktuar nga një akt administrativ, i cili është bërë i pakundërshtueshëm për të dëmtuarin*.”. Pikërisht, rasti i dytë që lidhet me pakundërshtueshmërinë e aktit administrativ (arsyet mund të jenë të ndryshme) dhe që e bën të pamundur përfitimin e dëmshpërblimit, do jetë pjesë e analizës në vijim të këtij vendimi.

55. Parashikime të detajuara të rasteve të përgjegjësisë shtetërore, si dhe të padive që mund të ushtrohen për përfitimin e dëmshpërblimit gjejnë rregullim edhe në disa ligje të posaçme, si p.sh.: ligji nr. 9643, datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik” (neni 64/4/b); ligji nr. 119/2014, “Për të drejtën e informimit” (neni 26); ligji nr. 10 221, datë 4.2.2010, “Për mbrojtjen nga diskriminimi” (nenet 36, 37); ligji nr. 108/2014, “Për Policinë e Shtetit” (neni 105); ligji nr. 9723, datë 3.5.2007, “Për Qendrën Kombëtare të Regjistrimit” (neni 73) etj. Ndërkohë që formulimi i nenit 14, paragrafi i fundit, të ligjit nr. 9780, datë 16.7.2007, “Për inspektimin e ndërtimeve”, sipas të cilit “*Në rast se në bazë të vendimit të formës së prerë të gjykatës, vendoset pranimi i padisë, i dëmtuari ka të drejtë të kërkojë nga inspektorati që ka dhënë vendimin, dëmshpërblimin për dëmin e shkaktuar*”, apo i nenit 36, të ligjit nr. 10 221, datë 4.2.2010, “Për

mbrojtjen nga diskriminimi”, sipas të cilit: “1. *Padia i paraqitet gjykatës kompetente ... jo më vonë se 5 vjet nga dita që ka ndodhur sjellja e pretenduar diskriminuuese dhe jo më vonë se 3 vjet nga dita që i dëmtuari merr djeni për këtë sjellje*”, paraqesin situata ligjore specifike, për të cilat Kolegji do t’i bëjë pjesë të analizës në vijim, me qëllim dhënien përgjigje të pyetjes së dytë të shtruar për njësim.

56. Sipas këtyre rregullimeve, që parashikohen në legjislacionin e posaçëm dhe në veçanti në ligjin nr. 8510/1999, subjekti i cenuar duhet të identifikojë llojin e dëmshpërblimit (*këhim, shpërblim ose zbuluke e shkaqeve që sjell dëmin*) dhe, në varësi të tij, do të duhet të përcaktojë edhe objektin e kërimit të padisë. Nisur nga lloji i dëmshpërblimit, që kërkon subjekti i cenuar, çështja që shtrihet për zgjidhje para Kolegjit është *nëse padia për dëmshpërblim është e ndërruar apo mund të paraqitet si një kërkim i ndarë dhe i pavarur nga llojet e padive, që parashikohen në nenin 17, të ligjit nr. 49/2012, siç janë padia për shfuqizimin e aktit, padia për detyrimin e organit për të nxjerrë aktin, padia për konstatimin e pavlefshmërisë absolute të aktit, etj?*

57. Nga parashikimet që bën legjislacioni i posaçëm, subjektit të cenuar, padyshim, që i lind e drejta për të paraqitur një padi për dëmshpërblim. Të drejtën e padisë, sipas nenit 15/a, të ligjit nr. 49/2012, e ka çdo subjekt, që pretendon se i është cenuar një e drejtë apo një interes i ligjshëm nga një veprim apo mosveprim i organit publik. Referuar praktikës gjyqësore të konsoliduar të Gjykatës së Lartë, padia ka për garanci kushtetuese të drejtën për t’iu drejtuar gjykatës, ndërkohë që vetë paditësi duhet t’i referohet një situatë konkrete për të provuar cenimin ose shkeljen e një të drejte ose interesi të ligjshëm. Padia individualizohet nga tre elemente konkrete: i. subjektet ose palët; ii. objekti (vendimi konkret që i kërkohet gjykatës të shpallë për të mbrojtur të drejtën e cenuar ose të shkelur); dhe iii. shkaku (e drejta ose marrëdhënia juridike e cenuar që ndodhet në themel të kërkesës dhe fakti cenes). Çdo subjekt që pretendon se i është cenuar një e drejtë ose një interes i ligjshëm, nëpërmjet padisë, objektit dhe shkakut të saj, si dhe gjatë procesit gjyqësor duhet të identifikojë: i. marrëdhënien juridike nga i burojnë të drejtat apo interesat e ligjshme të shkelura; ii. Personin/ subjektin që e ka cenuar në të drejtën apo interesin legjitim; iii. faktin që përbën cenimin e të drejtës ose interesit të ligjshëm, veprimet ose mosveprimet e të paditurit, të cilat i kanë mohuar/cenuar të drejtën

ose interesin e ligjshëm; iv. të drejtën që synon të mbrojtë, e cila duhet të jetë konkrete dhe të ketë lindur para ngritjes së padisë (*shih më gjerë vendimin nr. 5, datë 30.10.2012, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë*). Pra, që të gëzojë mbrojtje ligjore, kërkitimi për njohjen ose për rivendosjen e një të drejte të shkelur ose të mohuar duhet të bëhet vetëm prej atij, të cilit i përket sipas ligjit e drejta e mohuar ose e shkelur prej një të treti (*legjitimiti aktin*) dhe vetëm kundër atij që, me veprimet ose mosveprimet e tij mohon ose shkel të drejtën e kërkuarit (*legjitimiti pasin*).

58. Në aspektin e rivendosjes së të drejtave të cenuara, Kolegji konstaton se në praktikën gjyqësore janë evidentuar raste të ndryshme, kur paditësi, i është drejtuar gjykatës: a) me padinë për kundërshtimin e veprimit/mosveprimit administrativ dhe kërkimin e shpërblimit të dëmit, njëkohësisht, ose njëra pas tjetrës; b) vetëm me padinë për kundërshtimin e aktit administrativ; c) me padinë për shpërblimin e dëmit, pa e lidhur me padinë për shfuqizimin e aktit administrativ; d) me padinë për shpërblimin e dëmit, nëpërmjet konstatimit të pavlefshmërisë absolute të aktit, etj.

59. Për shkak të larmisë së padive që aplikohen në praktikën gjyqësore, Kolegji ka vlerësuar si të domosdoshëm mbajtjen e një qëndrimi njësuës, nëpërmjet shtrimit të pyetjes së parë. Padyshim që e drejta e disponimit të padisë për përcaktimin e objektit dhe shkakut ligjor, ku pala mbështet të drejtën e vet subjektive, i takon ekskluzivisht paditësit, por çështja shtrihet *nëse padia për shfuqizimin e aktit administrativ është gjithmonë kusht shterues, që padia për shpërblimin e dëmit të gëzojë mbrojtje ligjore, apo këto dy kërkitime/padi konsiderohen si autonome e të ndara nga njëra-tjetra?*

60. Për të konkluduar mbi këtë çështje, Kolegji vlerëson se, referimi në legjislacionin dhe praktikën gjyqësore ndërkombëtare, ndihmon për të analizuar qëndrimet që mbahen në legjislacionin dhe praktikën gjyqësore shqiptare, por edhe për të konkluduar për një zgjidhje sa më të drejtë dhe të pranueshme.

3. Raporti ndërmjet padisë për shfuqizimin e aktit administrativ dhe padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor sipas legjislacionit dhe praktikës gjyqësore ndërkombëtare.

61. Në praktikën gjyqësore të GJED-së, raporti ndërmjet një pretendimi për dëmshpërblim (neni 340 i TFBE-së) dhe një pretendimi për

anulim/shfuqizim të një veprimi të paligjshëm administrativ (neni 263 i TFBE-së) është trajtuar gjerësisht. Në fillesat e praktikës së kësaj gjykate ishte normale të ekzistonte një lidhje apo ndërvarësi ndërmjet pranueshmërisë së këtyre padive dhe konstatimit paraprak të paligjshmërisë së sjelljes që përbënte shkakun e dëmit, për arsye se shumica e padive për dëmshpërblim bazohet në një veprim apo një mosveprim të paligjshëm të një institucioni komunitar. Fillimisht, GJED-ja u orientua në këtë drejtim (*çështja Plaumann 25/62, rec. 199, vendim i datës 15.7.1963*). Për shkak të një kufizimi që ishte vendosur për pranueshmërinë e padive ndaj akteve me efekt të përgjithshëm, qëndrimi i mësipërm e kufizonte seriozisht paraqitjen e padive për dëmshpërblim.

62. Për këtë arsye, GJED-ja e ndryshoi qëndrimin duke konkluduar, në kuadër të parimit të autonomisë së pretendimeve, se një padi për dëmshpërblim mund të pranohet, pa qenë e nevojshme të bëhet fillimisht një padi për shfuqizim (*vendim i 2 dhjetorit 1971, Zuckerfabrik Schoppenstedt, çështja 5/71, rec. 975*). Megjithatë, ekzistojnë raste kur padia për dëmshpërblim është konsideruar si një mjet i tërthortë për të arritur shfuqizimin e aktit. Kjo ndodh kur efekti i padisë për dëmshpërblim është i njëjtë me atë që do të kishte padia për anulim/shfuqizim, si p.sh. thjesht kthimi i shumës së mbajtur në mënyrë të paligjshme. Në këtë rast, dëmshpërblimi i kërkuar përputhet me avantazhin financiar, që ankuesi do të përfitonte nga padia për shfuqizim. Pra, duket qartë se paraqitja e një padie për dëmshpërblim, sipas GJED-së nuk ka qëllim tjetër veçse të shmangë kalimin e afatit të padisë për shfuqizim. Në këtë rast padia për dëmshpërblim do të konsiderohet e papranueshme (*vendim i datës 12 dhjetor 1967 Collignon, çështja 4/67, rec. 469; vendim i datës 26 shkurt 1986, Krohn et al Commission, çështja 175/84, rec. 753*).

63. Në parim, sipas praktikës së GJED-së pranohet se formalisht padia për dëmshpërblim dhe ajo për anulim/shfuqizim të aktit janë mjete ankimi të ndara nga njëra-tjetra. Në shumë raste është theksuar se padia për dëmshpërblim ka natyrë autonome. Kjo do të thotë që një palë mund të paraqesë një padi për dëmshpërblim, edhe nëse nuk ka kërkuar një shfuqizim të aktit që ka shkaktuar dëmin. Sipas gjykatës, individëve nuk u mohohet e drejta për t'iu drejtuar gjykatës për shpërblim dëmi sipas nenit 235 dhe nenit 288/2 të TFBE-së,

pavarësisht se akti administrativ nuk është anuluar më parë, por megjithatë nevojitet të provohet se veprimi i institucionit ka një natyrë që përbën përgjegjësi për Komunitetin (*çështja OJ C 294 datë 2 dhjetor 2006, Reynolds Tobacco dhe të tjerët kundër Komisionit; çështja nr. T-415/03, datë 19 tetor 2005 Cofradía de Pescadores de San Pedro de Bermeo kundër Këshillit*). Pra, nga një pikëpamje praktike, duket sikur pranohet se kur dikush beson se një akt i BE-së është i paligjshëm, mund të kërkojë fillimisht shfuqizimin e tij (neni 263); nëse ka pësuar dëme për shkak të këtij akti, gjithashtu mund të kërkojë kompensim, njëkohësisht, ose më vonë (neni 340).

64. Sipas doktrinë juridike, por edhe qëndrimeve që mbahen në praktikën gjyqësore të GJED-së, rezulton se, ndërkohë që pretendimet për anulimin/shfuqizimin e aktit dhe ato për dëmshpërblim janë formalisht autonome, në praktikë vihet re se, bazuar në rrethanat e rastit konkret, ato mund të jenë të ndërlidhura. Si në praktikën gjyqësore të GJED-së, ashtu edhe të disa vendeve evropiane vihet theksi në qëndrimin se sigurimi i një anulimi/shfuqizimi të një akti administrativ mund të forcojë potencialisht një pretendim për dëmshpërblim, pasi vendos paligjshmërinë e aktit në fjalë. Ky qëndrim, që pranon formalisht autonominë e padive, por edhe me orientimin nga një lloj ndërvarësie mes tyre, duket përgjithësisht si më i pranuar. Kështu, në rastin *Plaumann & Co. v Komisioni* (*Çështja 25/62 e datës 15.7.1963*) pranohet fillimisht se palët mund të zgjedhin në mënyrë alternative anulimin/ shfuqizimin e aktit administrativ kundrejt dëmshpërblimit, ndërkohë, që më pas, në rastin *Kühne & Heitz* (*Çështja C-453/00, e datës 13.1.2004*) preket raporti mes vendimeve administrative kombëtare dhe vendimeve të GJED-së, duke treguar se si paditë për anulim/shfuqizim dhe paditë për kompensim për dëmin e ardhur mund të ndërveprojnë mes tyre. Edhe rasti *Aer Lingus dhe Ryanair v Komisioni* (*Çështjet e Bashkuara T-500/12 dhe T-128/13*) ofron një shembull praktik të ndërveprimit mes padive për anulim/shfuqizim të aktit administrativ dhe kompensimit për dëmin e shkaktuar.

65. Karakteri autonom i padisë për dëmshpërblim nga padia për anulim të aktit administrativ njihet formalisht në shumë shtete evropiane. Ka juridiksione që e lejojnë kërkimin për dëmshpërblim pa qenë e nevojshme të kërkohej anulimi/shfuqizimi i aktit administrativ që ka shkaktuar dëmin, ashtu si shfuqizimi i një akti

administrativ nuk çon automatikisht në dëme e, për rrjedhojë, pretendime për dëmshpërblime, sepse nevojitet të përmbushen kushtet specifike për përgjegjësinë jashtëkontraktore. Pra, autonomia e dy llojeve të padive është parë në aspektin se, jo domosdoshmërisht, një padi për anulimin e aktit sjell edhe kompensimin e dëmit të shkaktuar. Kështu, Këshilli i Shtetit të Francës në çështjen “Dame Cachet” (vendim i vitit 1923) ka theksuar se “vetëm anulimi i një akti administrativ nuk çon automatikisht në kompensim të dëmit të shkaktuar.” Sipas këtij qëndrimi, kërkohet një padi e veçuar për dëmshpërblim dhe se paditësi duhet të pretendojë e provojë dëmin dhe lidhjen midis dëmit dhe aktit administrativ. Në vendimin *Époux Vassilikiotis* (viti 1997), Këshilli i Shtetit Francez ka mbajtur qëndrimin për autonominë e kërimit për anulimin e aktit administrativ dhe të kërimit për dëmshpërblim, duke konkluduar se “edhe nëse një padi për anulim nuk pranohet, një paditës mund të kërkojë e përfitojë dëmshpërblim nëse dëmi është konstatuar.” Sidoqoftë, paraqitja e dy llojeve të padive si të ndara nga njëra-tjetra është më e qartë në rastet e përgjegjësisë pa faj të organit publik.

66. Megjithatë, qëndrimi më i konsoliduar që evidentohet qartazi aktualisht në shumicën e vendeve me praktikë gjyqësore të zhvilluar (si: Gjermania, Franca, Mbretëria e Bashkuar, Italia, Spanja, etj.) dhe që i trajton të dyja paditë formalisht si të pavarura, ka orientuar drejt standardit se *konstatimi i paligjshmërisë mbi një padi për anulim/shfuqizim të aktit administrativ mund të përdoret apo të ndikojë në një padi për dëmshpërblim*. Kështu në vendimin nr. 3/2016, të Asamblesë Plenare të Këshillit të Shtetit Italian, është ritheksuar se: “të dyja kërkimet janë autonome, por një vendim i mëparshëm për anulimin e aktit administrativ që mund të konstatojë paligjshmërinë e këtij akti, më pas mund të përdoret në një kërkim të mëvonshëm për dëmshpërblim.” Në një tjetër vendim, Këshilli i Shtetit Italian (vendimi nr. 500/1999) ka shpjeguar “nevojën për një lidhje shkak-pasojë direkte mes aktit administrativ dhe dëmit për pretendimet për kompensim, edhe nëse akti është anuluar.” Në të njëjtën linjë qëndrimi është praktika gjyqësore gjermane që konfirmon se: “edhe pse janë mjete ankimi të ndara, një padi e suksesshme për anulim/shfuqizim të aktit administrativ në disa raste mund të përforcojë bazueshmërinë e një pretendimi të mëvonshëm për dëmshpërblim”

(*Bundesverwaltungsgericht (Federal Administrative Court) decision on “Kalkar” (BVerfGE 55, 250), 2016*), praktika gjyqësore franceze që pranon se “të dyja mjetet janë të pavarura nga njëra-tjetra, por një konstatim i paligjshmërisë në bazë të një padie për anulim/shfuqizim akti administrativ mund të ndikojë në një padi për dëmshpërblim” (*Bianchi, Conseil d’État, 1873*), apo edhe praktika spanjolle që konfirmon qëndrimin se “pavarësisht se kërkimet janë autonome, konstatimi i paligjshmërisë së një akti mund të përforcojë një kërkim gjyqësor për dëmshpërblim.” (*STS (Sala de lo Contencioso), 3 korrik 2008 - Case 5602/2004*).

67. E njëjta situatë paraqitet edhe në disa vende të rajonit (si: Greqia, Kroacia, Rumania, Bulgaria, etj.), që, në respekt të parimit mbi mbrojtjen gjyqësore efektive, trajtojnë natyrën autonome të padive për dëmshpërblim dhe padive për anulimin/shfuqizimin e aktit administrativ, duke konfirmuar se të dyja kërkimet mund të paraqiten veçmas në gjykatë, por rezultati i njërit gjykim mund të ndikojë në tjetrin [vendimi 2347/2017, datë 22 shtator 2017, i Këshillit të Shtetit, Greqi (Council of State Decision 2347/2017); Çështja 2128/11 (Judgment Pž-2128/11) e Gjykatës së Lartë Administrative të Kroacisë; vendimi nr. 13611/2013, i Gjykatës Supreme Administrative të Bullgarisë]. Në praktikën e Këshillit të Shtetit të Greqisë nënvizohet ndarja dhe autonomia mes kërtimeve për anulimin e aktit administrativ dhe për dëmshpërblim, por nuk përjashtohet as ndërveprimi mes tyre. Në qëndrimet e mbajtura në praktikën gjyqësore të këtyre vendeve konkludohet se: “një rezultat pozitiv në një gjykim për anulimin e aktit administrativ mund të përforconte një pretendim të mëvonshëm për dëmshpërblim.” (vendimi nr. 3667/2019, Gjykata e Lartë e Kasacionit dhe Drejtësisë e Rumanisë). Pra, sipas këtij qëndrimi, pretendimet për anulimin e aktit administrativ dhe pretendimet për dëmshpërblim janë autonome nga njëra-tjetra, por mund të jenë edhe të ndërthurura.

68. Mbi sa më sipër, evidentohet pikësëpari se, shkaktimi i dëmit një subjekti privat për shkak të një veprimi apo mosveprimi administrativ, pavarësisht se administrata publike është përgjegjëse me faj apo pa faj, i jep të drejtën të përdorë para gjykatës padinë, si mjetin juridik më të përshtatshëm për nxjerrjen e përgjegjësisë shtetërore. Padyshim që raporti ndërmjet padive për dëmshpërblim dhe padive për anulimin e aktit administrativ në çdo shtet anëtar të

BE-së, por edhe në shtete të tjera, mund të ndikohet nga faktorë të ndryshëm, përfshirë traditat ligjore kombëtare, legjislacionit dhe elaborimit i jurisprudencës bashkëkohore. Megjithatë, Kolegji vlerëson të nevojshme të theksojë se, ndërsa ka një tendencë të përgjithshme për të njohur formalisht autonominë e këtyre padive, pranohet qartazi ndërveprimi mes tyre dhe se, pavarësisht se janë mjete ankimi të ndara, një padi e suksesshme për shfuqizimin e aktit administrativ mund të përdoret apo të ndikojë në një padi për dëmshpërblim.

69. Mbi këtë analizë të kryer konstatohet se padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor që rrjedh nga sjellja e organit publik paraqitet proceduralisht autonome, në lidhje me padinë për kundërshtimin e ligjshmërisë së veprimit apo mosveprimit administrativ që pretendohet se ka shkaktuar dëmin. Kjo pasi, përgjegjësia administrative për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor mund të lindë jo vetëm në rastin e sjelljeve të paligjshme, por edhe në raste kur organet shtetërore ushtrojnë veprimtari të ligjshme (neni 3, i ligjit nr. 8510/1999). Në rastin e përgjegjësisë pa faj, padia për kërkimin e përgjegjësisë jashtëkontraktore për shkak të një veprimi a mosveprimi të ligjshëm të organit administrativ është autonome dhe nuk kushtëzohet e as kërkon paraqitjen e ndonjë padie ndaj veprimit apo mosveprimit administrativ, ndërsa në rastin e sjelljes së paligjshme të organeve publike, padia për shpërblimin e dëmit mund të ngrihet si njëkohësisht me atë për kërkimin e paligjshmërisë së sjelljes administrative, ashtu edhe më pas. Nga ana tjetër, kur dëmi jashtëkontraktor i shkaktuar rrjedh nga veprimi ose mosveprimi i paligjshëm i organit publik (që nuk përbën pavlefshmëri absolute), moshterimi nga paditësi i rrugës administrative (kur është e detyrueshme) apo gjyqësore të ankimit, brenda afateve të parashikuara në ligj, passjell mungesën e njërit nga elementet e domosdoshme për lindjen e përgjegjësisë nga shkaktimi i dëmit, që është veprimi apo mosveprimi i paligjshëm. ***Përfashtimisht, në rastin e dëmit jashtëkontraktor të ardhur nga mosveprimi i paligjshëm i organit publik, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor nuk cenohet në çdo rast nga moskundërshtimi veçmas i kësaj sjelljeje të organit publik, kur pala provon se kjo rrugë ankimi nuk do të mund të mbronte efektivisht të drejtat ose interesat e ligjshme të saj.*** Gjithashtu, nëse akti administrativ i organit publik që ka shkaktuar dëmin, preket nga

rastet e pavlefshmërisë absolute, atëherë padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor nuk kushtëzohet nga konstatimi paraprakisht i pavlefshmërisë absolute të aktit me padi të veçantë, por ky konstatim mund të bëhet edhe gjatë gjykimit të padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor. Megjithatë, në dallim nga kërkitimi për konstatimin e pavlefshmërisë absolute të një akti administrativ, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor do i nënshtrohet afatit të parashkrimit të padisë, siç është parashikuar nga neni 17, i ligjit nr. 8510, datë 15.7.1999, “Për përgjegjësinë jashtëkontraktore të organeve të administratës shtetërore” (i ndryshuar).

70. Duke iu referuar çështjes së shtruar për njësim dhe me qëllim dhënien e përgjigjes për pyetjen e parë, Kolegji konkludon se: ***“Në çdo rast që paraqitet një padi është e domosdoshme të analizohen veprimet ose mosveprimet e të paditurit, që brenda ose jashtë një procedure administrative, i kanë cenuar të drejtën ose interesin e ligjshëm subjektit privat, duke i sjellë një dëm konkret. Kushtet ligjore të shpërblimit të dëmit jashtëkontraktor kërkohej të përmbushen në mënyrë kumulative dhe paditësi duhet të argumentojë ligjërisht, se cili ka qenë veprimi/mosveprimi i palës së paditur që i ka shkaktuar dëmet e pretenduara dhe përse duhet të mbahet përgjegjës për shpërblimin e dëmit. Nëpërmjet identifikimit qartësisht të veprimit ose mosveprimit të organit publik, që është bërë shkak për shkelfjen e konstatuar dhe që ka sjellë në mënyrë të drejtpërdrejtë dëmin për subjektin privat, arrihet të qartësohet natyra e padisë dhe objekti i kërkitimit. Në këtë mënyrë përcaktohet edhe raporti autonom apo i ndërruar mes padisë për dëmshpërblim dhe padisë për shfuqizimin e aktit, si dhe fakti nëse padia për shfuqizimin e aktit administrativ është kusht shterues, që padia për shpërblimin e dëmit të gëzojë mbrojtje ligjore.”***

B. Rregulli i së drejtës për çështjen e parë të shtruar për njësim

71. Referuar kësaj analize të hollësishme që i bëhet legjislacionit shqiptar në këndvështrim edhe të parimeve që elaborohen në praktikën gjyqësore vendase e ndërkombëtare të gjithëpranuar, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë arrin në përfundimin njësoj si më poshtë vijon:

1. Padia për kërkimin e shpërblimit të dëmit jashtëkontraktor, të shkaktuar nga veprimi ose mosveprimi i organit publik është proceduralisht e pavarur nga padia, me të cilën kërkohet paligjshmëria e veprimit apo mosveprimit administrativ që pretendohet se ka shkaktuar dëmin. Padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor mund të bashkohet në një padi të vetme me padinë për paligjshmërinë e veprimit apo mosveprimit administrativ, ashtu si mund të ngrihet edhe pas padisë për kërkimin e paligjshmërisë së sjelljes së organit publik, por gjithnjë brenda afateve të parashkrimit të përcaktuara nga ligji i posaçëm.

2. Në rastin kur paligjshmëria e veprimit apo mosveprimit administrativ pretendohet si shkak thelbësor i dëmit dhe si e tillë përbën edhe vetë shkakun e padisë për dëmshpërblim, atëherë padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, ndonëse proceduralisht është e pavarur, në kuptimin material ndërvaret nga fati i padisë për paligjshmërinë e veprimit apo mosveprimit administrativ.

C. Në lidhje me çështjen e dytë të shtruar për njësim

72. Kolegji thekson se, për të konkluduar mbi zgjidhjen e çështjes së dytë të shtruar për njësim, duhet të analizohen me radhë të dy nënpyetjet se “1. Kur lind e drejta për ngritjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor të shkaktuar nga veprimi ose mosveprimi i organit publik dhe si ndikon në afatin e paraqitjes së kësaj padie gjykimi më vete i padisë për paligjshmërinë e veprimit ose mosveprimit administrativ që pretendohet se ka shkaktuar dëmin?”

1. Momenti i lindjes të së drejtës për ngritjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor

73. Parashkrimi, është një institut juridik që i përket të drejtës materiale, i cili lidhet me të drejta subjektive të parashikuara në ligj dhe drejtohet kundërpadisë në kuptimin material, duke shkaktuar shuarjen e saj (i quajtur ndryshe si parashkrim shues). Parashkrimi i padisë përmban dy elemente thelbësore: a) kalimin e një periudhe kohe të caktuar (që njihet si afat i parashkrimit të padisë); dhe b) mosveprimin e titullarit për të ushtruar këtë të drejtë gjatë kësaj kohe, në rastet kur ai mund dhe duhej të vepronte. Koncepti i parashkrimit është përcaktuar në nenin 112 të KC-së, sipas të cilit “E drejta e padisë që nuk është ushtruar brenda afatit të caktuar

në ligj, shuhet dhe nuk mund të realizohet më me anë të gjykatës ose të organit tjetër kompetent.”.

74. Për të vlerësuar nëse ka kaluar apo jo afati i paraqitjes së padisë, si pasojë e mosveprimit të titullarit të saj, me rëndësi është përcaktimi i saktë i momentit të lindjes të së drejtës, nga fillon edhe llogaritja e afatit. Sipas nenit 117 të KC-së, afati i parashkrimit të padisë fillon nga dita, kur subjektit i ka lindur e drejta e padisë. Pikërisht, momenti i lindjes të së drejtës së padisë përcaktohet si fillim i ecjes së afatit të parashkrimit, pasi vetëm me lindjen e kësaj të drejte mund të flitet për mosveprim të titullarit dhe vetëm kur cenohet e drejta subjektive lind e drejta e padisë për mbrojtjen e saj (*shih vendimin nr. 273, datë 28.5.2015, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*).

75. Çështja, që shtrohet për zgjidhje para Kolegjit, është e lidhur me interpretimin që duhet bërë veçanërisht për parashkrimin e padive, që listohen në nenin 18, të ligjit 49/2012. Konkretisht, padia kundër veprimit administrativ paraqitet në gjykatë brenda 45 ditëve, duke përcaktuar disa nga momentet që shërbejnë për fillimin e këtij afati. Sipas rregullimit që bëhet në këtë dispozitë ligjore, parashkrimi për padinë ndaj veprimit/mosveprimit administrativ fillon me momentin e marrjes dijeni për kryerjen e këtij veprimi, apo të përfundimit të afatit ligjor, brenda të cilit duhej të kryhej veprimi administrativ, ndërsa në lidhje me padinë për kërkimin e dëmit jashtëkontraktor të shkaktuar nga organet e administratës shtetërore, neni 18, i ligjit 49/2012, referon te afatet që parashikohen në legjislacionin e posaçëm. Konkretisht, në nenin 17, të ligjit nr. 8510/1999, që është ligji i posaçëm në këtë drejtë, përcaktohet se: “Kërkimi i shpërblimit për dëmet e shkaktuara nga organet e administratës shtetërore parashkruhet brenda 3 vjetësh nga çasti kur i dëmtuari merr dijeni për dëmin dhe organin që e ka shkaktuar atë”, ndërsa në nenin 120 të KC-së parashikohet se: “parashkrimi i padisë fillon nga dita kur i dëmtuari ka ditur ose duhej të dinte për dëmin dhe personin që e ka shkaktuar atë.”.

76. Në zbatim të këtyre rregullimeve ligjore, Kolegji vlerëson se, si moment i parë për marrjen dijeni për shkaktimin e dëmit konsiderohet çasti kur i dëmtuari është i ndërgjegjshëm dhe arrin të kuptojë dhe të perceptojë, apo do të duhej të kuptonte e perceptonte në mënyrë të qartë për dëmin e pësuar, për shkak të veprimeve a mosveprimeve të organit administrativ. Dijenia për dëmin e pësuar mbetet një moment përcaktues. Prandaj, nuk mund të flitet për

kalim të afatit të paraqitjes së padisë, në rastin kur personi nuk ka mundur të paraqesë kërkesën për dëmshpërblim, sepse nuk ka qenë i informuar për ngjarjen që ka shkaktuar dëmin (*Adams et al Commission, çështja 145/83, rec. 3539*). Momenti i dytë, po aq i rëndësishëm është kur personi i dëmtuar arrin të identifikojë qartë dhe të kuptojë se cili është organi që i ka shkaktuar dëmin. Të dyja këto momente (dijenja për dëmin e pësuar dhe për organin publik që e ka shkaktuar) duhet të jenë plotësuar në mënyrë kumulative, në mënyrë që procesi gjyqësor administrativ të mos ketë mangësi në përcaktimin e momentit të lindjes të së drejtës për ngritjen e padisë për dëmshpërblim, si dhe të legjitimitetit substancial / procedural të palëve ndërgjyqëse në gjykim. Barra e pretendimit dhe provimit të sa më sipër i përket paditësit, i cili duhet ta saktësojë si element që në përmbajtjen e aktit procedural të kërkesëpadisë.

77. Fillimi i parashkrimit, i lidhur me momentin kur i dëmtuari dinte apo duhej të dinte për dëmin e pësuar dhe për shkaktarin e tij (organin publik), është një rregullim i rëndësishëm, por i përgjithshëm. Duhet të mbahet në vëmendje se e drejta për të ndërmarrë veprimin ligjor, ngritjen e padisë, fillon kur pala e cenuar bëhet e ndërgjegjshme për dëmin e zbuluar dhe shkakun e tij. Kolegji vlerëson se si pikënisje e parashkrimit nuk mjafton të konsiderohet fakti që ka shkaktuar dëmin dhe identifikimi i organit, pa i lidhur ato edhe me momentin kur i dëmtuari arrin të zbulojë dhe të konkretizojë dëmin (*vendim i GJED-së, i datës 27 janar 1982, Birra Eubrer, çështja 256/80, rec. 85*). Pra, kushtet e përgjegjësisë nuk konsiderohen të përmbushura përderisa dëmi nuk është materializuar, ose kur nuk është zbuluar ende. Në këtë rast, pala e dëmtuar ka detyrimin e ushtrimit të kujdesit të zakonshëm, në mënyrë që të marrë dijeni për sa më sipër. Pra, në rastin kur fakti mund të ketë ndodhur (si, p.sh. nga prishja e një impianti radioaktiv, ose nga përdorimi i një medikamenti vjen një dëm që nuk shfaqet menjëherë te individ i cenuar, por pas disa viteve), vetëm identifikimi konkret (zbulimi) i dëmit do të konsiderohet si moment përcaktues për fillimin e afatit të paraqitjes së padisë. I dëmtuari nuk duhet të hamendësojë apo të perceptojë se dëmi prezumohet se i ka ardhur nga një organ publik, por nevojitet të ketë prova të mjaftueshme dhe bindëse mbi provueshmërinë e këtij fakti dhe në veçanti mbi evidentimin konkret të dëmit.

78. Përcaktimi i momentit të marrjes dijeni për faktin dhe për organin që ka shkaktuar dëmin konkret është një çështje që lidhet me dinamika të ndryshme, si me mënyrën e rregullimit që bëjnë ligjet e posaçme, ashtu dhe me qëndrimet e ndryshme që vërehen në praktikën gjyqësore. Kështu, p.sh. për paditë me objekt shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, kur nga veprimi i paligjshëm i organit publik ka nisur një hetim penal për ngjarjen që ka shkaktuar dëmin ose ka filluar një gjykim për shqyrtimin e paligjshmërisë së aktit administrativ, rezultojnë praktika gjyqësore të ndryshme, lidhur me momentin e lindjes të së drejtës për ngritjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor. Disa qëndrime përkrahin teorinë e nisjes së afatit të parashkrimit në momentin kur gjykimi i këtyre çështjeve ka përfunduar me vendim gjyqësor të formës së prerë. Në këtë drejtim, mund të ketë ndikuar edhe ndonjë rregull përjashtimor që bëhet në legjislacionin e posaçëm. Kështu në nenin 14, paragrafi i fundit, të ligjit nr. 9780, datë 16.7.2007, “Për inspektimin e ndërtimeve”, parashikohet shprehimisht se: “Në rast se në bazë të vendimit të formës së prerë të gjykatës, vendoset pranimi i padisë, i dëmtuari ka të drejtë të kërkojë nga inspektorati që ka dhënë vendimin, dëmshpërblimin për dëmin e shkaktuar”. Gjithashtu, në praktikën gjyqësore është mbajtur edhe qëndrimi tjetër, që pranon nisjen e afatit të parashkrimit të padisë me kohën e marrjes dijeni efektive për dëmin.

79. Një tjetër moment për llogaritjen e parashkrimit shues të padisë (që njihet më tepër si teorik dhe jo aq i ndeshur në praktikë), gjendet i parashikuar në nenin 17, pika 2, të ligjit nr. 8510/1999, sipas të cilit: “Në rastin kur dëmi shkaktohet nga ndryshimi i situatës, në vend të marrjes dijeni për dëmin, futet koncepti i marrjes dijeni për rrethanat, të cilat e kanë bërë situatën të kundërligjshme.”. Nisur nga ky rregullim ligjor, pavarësisht se ndryshimi i situatës nuk parashikohet shprehimisht në nenin 3 të këtij ligji, momenti i fillimit të ngritjes së padisë për këto raste do të konsiderohet kur i dëmtuari *vihet në dijeni për rrethanat e reja të kundërligjshme* që passollën dëmin, si edhe kur njeh organin që ka shkaktuar këtë dëm. Ka raste në praktikën gjyqësore kur ndaj aktit administrativ, i cili ka shteruar me zbatimin e tij dhe që konsiderohet se ka pushuar efektet juridike (si p.sh. një leje ndërtimi e sjell dëmin shumë kohë pas zbatimit të saj), subjekti i cenuar nuk kundërshton në gjykatë

shfuqizimin e aktit (që nuk ka më efekte juridike), por ngre padinë për kërkimin e dëmshpërblimit.

80. Nga të gjithë këto situata që paraqiten në praktikën gjyqësore apo edhe në ndonjë ligj të veçantë, e rëndësishme për palët në gjykim është të provojnë faktet. Si rregull, ai që pretendon një të drejtë ka detyrimin të provojë faktet, ku mbështet pretendimet. Paditësit duhet të provojë se kur ka rënë në dijeni të dëmit konkret të ndodhur (ose të rrethanave që passollën dëmin), si dhe të organit që e ka shkaktuar këtë dëm. Ligji 49/2012, ka sjellë risi për barrën e provës në një proces administrativ, që vlerësohet në varësi të objektit të padisë. Ngarkimi i organit publik me barrën e provës u referohet atyre gjykimeve, që kanë për objekt kundërshtimin e aktit apo veprimit administrativ (të nxjerrë me nismën e vetë organit), mosmarrëveshjet që rrjedhin nga marrëdhëniet e punës, etj. Ndërkohë që, për paditë me objekt shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor në ligjin nr. 49/2012, nuk ka ndonjë parashikim specifik. Për pasojë, në zbatim të nenit 2/2 të po këtij ligji do gjejnë zbatim dispozitat e KPC-së. Sipas këtij të fundit, për padi me objekt shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor barrën e provës e ka paditësi për të provuar ekzistencën e kushteve, se ka pësuar dëmin nga veprimet e padrejta të dëmtuesit dhe se ekziston lidhja shkakësore mes tyre. Paditësit nuk i bie barra e provës për të provuar fajësinë në ardhjen e dëmit jashtëkontraktor, pasi ai prezumohet se është kryer me faj nga dëmtuesi.

81. Duke analizuar parashikimet ligjore të sipërcituara, por edhe qëndrimet e ndryshme të mbajtura në praktikën gjyqësore, lidhur me momentin e lindjes të së drejtës për ngritjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, Kolegji vlerëson se nuk mund të konkludohet *a priori* se në të gjitha rastet, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor ndaj organeve publike duhet të ngrihet vetëm pas përfundimit të gjykimeve me një vendim gjyqësor të formës së prerë. Kushtëzimi i ngritjes së padisë së dëmshpërblimit, me përfundimin e gjykimeve me vendim gjyqësor të formës së prerë paraqitet si një rast përjashtimor dhe i varur veçanërisht nga rrethanat që mund të krijohen për pamundësinë apo vështirësinë në evidentimin e shkaktarit të dëmit, ndërkohë që dijenia e subjektit të cenuar për dëmin konkret (ose për rrethanat që passollën dëmin), si dhe për organin që e ka shkaktuar këtë dëm mbetet si moment përcaktues.

82. Mbi sa më sipër, Kolegji arrin në përfundimin njësores se, **me përjashtim të rasteve kur vetë ligji ka bërë një rregullim të posaçëm, lindja e së drejtës për ngritjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor është e lidhur në mënyrë të drejtpërdrejtë me momentin kur subjekti i dëmtuar ka marrë ose duhej të merrte dijeni për ekzistencën ose zbulimin e dëmit konkret dhe jo hipotetik (ose të rrethanave të reja të kundërligjshme që passollën dëmin) të shkaktuar nga veprimet a mosveprimet e organit publik që identifikohet qartësisht si shkaktar i dëmit.**

2. A ka ndikim në afatin e paraqitjes së padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor gjykimi më vete i padisë për paligjshmërinë e veprimit ose mosveprimit administrativ, që pretendohet se ka shkaktuar dëmin? Raporti mes këtyre padive.

83. Për zgjidhjen e kësaj çështjeje, që shtrohet para Kolegjit, nevojitet paraprakisht të trajtohet shkurtimisht afati i padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor. Kjo lloj padie paraqitet në gjykatë, sipas afateve të parashikuara në ligjin e posaçëm, afat i cili fillon kur i dëmtuari vihet në dijeni qartësisht për ekzistencën e faktit apo të rrethanave të reja të kundërligjshme që kanë shkaktuar dëmin e evidentuar dhe të konkretizuar. Për të ngritur padinë e kërimit të shpërblimit të dëmit, si në ligjin e posaçëm, ashtu edhe në KC parashikohet një afat trevjeçar, i cili pranohet edhe nga referimi që bëhet në nenin 18, pika 4, të ligjit nr. 49/2012. Nga ana tjetër, specifika e gjykimit administrativ është se në pikën 7 të kësaj dispozite gjendet rregullimi se: “afatet e mësipërme janë të prera dhe shkelja e tyre shkakton humbjen e të drejtës së padisë”, si dhe “këto afate shqyrtohen nga gjykata edhe kryesisht”. Pra, ligji i posaçëm nr. 49/2012, në nenin 18(7) të tij ka vendosur një rregull të ndryshëm nga ai i parashikuar në nenin 125 të KC-së, që do të gjejë zbatim ekskluzivisht për gjykimet administrative dhe lidhet me mundësinë dhe detyrimin e gjykatës administrative që të marrë parasysh vetë afatin e parashkrimit, edhe pa u ngritur kjo çështje nga palët. Kjo është në përputhje me parimet e gjykimit administrativ, e konkretisht me nenin 3(2), të ligjit nr. 49/2012, sipas të cilit “gjykata administrative zbaton parimin e mbrojtjes së interesit publik dhe të të drejtave e interesave të ligjshëm të personave privatë.”.

84. Në vijim, Kolegji vlerëson se paditë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, për sa nuk është parashikuar ndryshe në ligjin e posaçëm, do t'i nënshtrohen edhe rregullimeve të KC-së që lidhen me afatet, ndërprerjen, pezullimin e tyre, etj.

85. Për t'iu rikthyer analizës së çështjes së shtruar për njësim, Kolegji vlerëson të nevojshme të theksojë se, krahas kuptimit të rolit të gjykatës në vlerësimin e afatit trevjeçar të paraqitjes së padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor nga organet shtetërore, duhet të qartësohet gjithashtu raporti ndërmjet kësaj padie me padinë e shqyrtimit të ligjshmërisë së veprimit/mosveprimit administrativ; pra, çështja shtrohet *nëse afati për paraqitjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor ndikohet nga detyrimi për paraqitjen më parë të një padie të veçantë të shqyrtimit të ligjshmërisë së veprimit/mosveprimit administrativ?*

86. Për sa i përket zbatimit të afateve kohore të paraqitjes së padive, GJEDNJ-ja është shprehur se në respekt të së drejtës për mbrojtje efektive nga gjykatat, këto afate nuk duhet të zbatohen në mënyrë të tillë që të pengojë palët nga përdorimi i mjeteve që kanë në dispozicion dhe, po ashtu, as të pengojë shqyrtimin në themel të pretendimeve (*shih vendimet e GJEDNJ-së, në çështjet Miragall Escolano dhe të tjerë kundër Spanjës, §§ 33 dhe 37, 2000-I; Zvolkský e Zvolská kundër Republikës së Çekisë, §§ 51, 53–54, 2002-IX*). Në interpretim të legjislacionit zbatues dhe praktikës së GJEDNJ-së, me lindjen e së drejtës, pala që pretendon shkaktimin e dëmit ka të drejtën e ngritjes së padisë për rivendosjen e të drejtave dhe pavarësisht mjetit të përdorur (si ajo e ngritjes në mënyrë të pavarur nga shpërblimi i dëmit, të padisë së shfuqizimit të aktit administrativ, të veprimit/mosveprimit të organit publik), kjo nuk pasjell afate të reja. Gjithashtu, në çështjen “*Affaire Stubbings ET Autres c. Royaume-Uni (Requête no 22083/93; 22095/93)*”, është arsyetuar se gjykatat duhet të tregojnë kujdes, në lidhje me humbjen e të drejtës së palës për të mbrojtur interesat e dëmtuara. Gjykata ka rekomanduar se afatet e parashkrimit sipas legjislacionit të brendshëm duhet të mbahen parasysh, por duhet të kihet kujdes në përlllogaritjen e këtij afati, i cili fillon në momentin që pala ka pasur njohuritë e dhura ose mundësi për të konstatuar natyrën e dëmit të pësuar, atribuimin e dëmit në fjalë me një veprim ose mosveprim.

87. Mbi sa më sipër, Kolegji vlerëson se në eventualitetin që pala ka paraqitur fillimisht padinë e shfuqizimit të aktit, pa kërkuar njëkohësisht dhe atë

të shpërblimit të dëmit jashtëkontraktor, ndërkohë që brenda afatit 3-vjeçar nga dijenia për dëmin dhe organin që e ka shkaktuar paraqet këtë padi, gjykata, në varësi të kërkesave procedurale të palëve, mund të vendosë bashkimin e të dyja padive në një të vetme (*duke i gjykuar së bashku, nëse kjo është e mundshme proceduralisht*) ose pezullimin e gjykimit për padinë e shpërblimit të dëmit deri në vërtetimin e paligjshmërisë së veprimit.

88. Çështja paraqitet ndryshe nëse padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, të shkaktuar nga veprimi ose mosveprimi administrativ paraqitet si një padi më vete dhe e pashoqëruar dhe as e paraprirë me padinë për shqyrtimin e paligjshmërisë së veprimit/mosveprimit administrativ. Për të vlerësuar suksesin ose dështimin e një padie të tillë nevojitet të mbahen në vëmendje, përfundimet që janë nxjerrë në sentencën njësuere të çështjes së parë të shtruar për zgjidhje se, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor dhe padia për paligjshmërinë e veprimit a mosveprimit administrativ janë proceduralisht të pavarura nga njëra-tjetra, ashtu siç paraqiten në kuptimin material edhe të ndërvarura. Nxjerrja e përfundimit njësuere se këto dy padi janë sa autonome aq edhe të ndërvarura nga njëra-tjetra, lidhet me faktin se në një gjykim administrativ, organet publike nuk përgjigjen vetëm kur cenohen në mënyrë të paligjshme interesat e palëve të treta, por edhe në rastet kur megjithëse organet kryejnë veprime a mosveprime të ligjshme, u shkaktohet një dëm i pabarabartë subjekteve të cilëve u drejtohet ky veprim a mosveprim. Kështu, në rastin e përgjegjësisë pa faj, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor nuk kushtëzohet dhe as nuk mund të jetë e ndërvarur nga ngritja paraprakisht e ndonjë padie ndaj veprimit apo mosveprimit administrativ, që në fakt nuk kontestohen për paligjshmëri, por vlerësohen si të ligjshëm. E njëjta situatë është edhe kur akti administrativ i organit publik që ka shkaktuar dëmin preket nga rastet e pavlefshmërisë absolute, atëherë padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor nuk do të kushtëzohet nga konstatimi paraprakisht i pavlefshmërisë absolute të aktit me padi të veçantë, pasi një konstatim i tillë mund të bëhet edhe gjatë gjykimit të padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor. Rastet e sipërpërmendura, pa përjashtuar edhe të tjera nuk kërkojnë domosdoshmërisht paraqitjen e një padie për shfuqizimin e aktit përpara paraqitjes së padisë për dëmshpërblim.

89. Pra, në rastin kur pretendimi për shkakun e paligjshëm bazohet në pavlefshmërinë absolute të aktit administrativ, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor nuk kushtëzohet nga e para. Arsyeja është thelbësore, sepse konstatimi i pavlefshmërisë absolute të një akti administrativ mund të bëhet në çdo kohë, duke e paraqitur si pretendim edhe gjatë shqyrtimit të padisë për dëmshpërblim. Për rrjedhojë, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor mund të ngrihet brenda 3 vjetëve, nga çasti kur i dëmtuari merr dijeni për dëmin dhe organin që e ka shkaktuar atë.

90. Sigurisht që nuk mund të jetë e njëjta situatë, kur shkakun i padisë lidhet me pretendimin se në themel të përgjegjësisë për shpërblimin e dëmit, qëndron paligjshmëria e veprimit a mosveprimit administrativ, kontrolli i të cilit mund të kryhet vetëm në rrugë gjyqësore nëpërmjet ngritjes së padisë përkatëse. Në këtë rast, për evidentimin dhe pranimin e përgjegjësisë civile jashtëkontraktore nevojitet të vërtetohet lidhja shkakësore ndërmjet sjelljes së paligjshme (veprimit a mosveprimit) me faj të organit publik dhe dëmit të shkaktuar. Kjo është zgjidhje që shkon në referim të konceptit *condicio sine qua non*, sipas të cilit, ardhja e pasojës së dëmshme nuk do të vërtetohet nëse nuk do të kishte ndodhur shkakun, sjellja e paligjshme dhe me faj e personit përgjegjës për shkaktimin e dëmit (*shih vendimin njëses nr. 12, datë 14.9.2007, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë*). Në këtë rast, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor do të rezultonte e pasuksesshme, pa u kërkuar në të njëjtën padi ose me padi të veçantë paligjshmëria e veprimit apo mosveprimit administrativ.

91. Mbi sa më sipër, Kolegji arrin në përfundimin njëses se:

1. Kur paligjshmëria e veprimit apo mosveprimit të organit publik është shkakun përcaktues i shkeljes së konstatuar që ka sjellë në mënyrë të drejtpërdrejtë dëmin konkret për subjektin, atëherë ngritja në afat e padisë për shqyrtimin e paligjshmërisë së veprimit/mosveprimit administrativ ndikon në mënyrë thelbësore mbi përfundimin e gjykimit administrativ, në lidhje me pranimin apo rrëzimin e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, por nuk ndikon në llogaritjen e afatit për paraqitjen e kësaj padie, sipas ligjit nr. 49/2012.

2. Në rastin kur subjektin i shkaktohet një dëm konkret për shkak të një veprimi a mosveprimi të ligjshëm të organit publik (rasti i përgjegjësisë pa faj) ose kur pretendimi për shkakun e paligjshëm bazohet në pavlefshmërinë absolute të aktit administrativ, padia për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor mund të paraqitet brenda 3 vjetësh, nga çasti kur i dëmtuari ka marrë dijeni ose duhej të merrte dijeni për ekzistencën ose zbulimin e dëmit konkret dhe për organin që e ka shkaktuar atë.

3. Vetëm në rastin kur për shkak të rrethanave është absolutisht e pamundur të identifikohet qartësisht organi publik, shkaktar i dëmit, dhe për ngjarjen ka filluar një procedim penal që i pamundëson të dëmtuarit të zbulojë vetë në mënyrë të pavarur faktet me rëndësi për ngritjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor, ose në rastin kur ligji i posaçëm ka parashikuar shprehimisht shqyrtimin paraprakisht si gjykim më vete të padisë për paligjshmërinë e veprimit ose mosveprimit administrativ që pretendohet se ka shkaktuar dëmin, fillimi dhe llogaritja e afatit për ngritjen e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor kushtëzohet nga përfundimi i çështjeve të mësipërme me vendim gjyqësor të formës së prerë.

V. Në lidhje me zgjidhjen e çështjes konkrete

92. Kolegji vlerëson të nevojshme të theksojë se, në rastin konkret ligji që rregullon mosmarrëveshjen në gjykim është ligji nr. 9643, datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik”, tashmë i shfuqizuar nga ligji nr. 162, datë 23.12.2020. Në këtë aspekt, Kolegji konkludon se rregulli i së drejtës i shtruar për njësim në këtë vendim nuk është i kufizuar vetëm për kohën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes konkrete, por edhe për rastet e tjera në të ardhmen që lidhen me kërkimin e shpërblimit të dëmit jashtëkontraktor, ndërkohë që për zgjidhjen e rastit në shqyrtim referimi do të bëhet në ligjin nr. 9643/2006.

a) Ligji i zbatueshëm për çështjen në shqyrtim

93. Ligji nr. 9643 datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik”, i ndryshuar dhe VKM-ja nr. 914, datë 29.12.2014, “Për miratimin e rregullave të prokurimit publik”;

- në nenin 63, pika 1, parashikon: “Çdo person, që ka ose ka pasur interes në një procedurë prokurimi dhe kur është dëmtuar ose rrezikohet të

dëmtohet nga një vendim i Autoritetit Kontraktor, i marrë në kundërshtim me këtë ligj, mund ta kundërshtojë vendimin.”;

- në nenin 63, pika 7, fjalia e fundit parashikon: “Mosndjekja e shkallëve të ankimit e bën ankesën të pavlefshme.”;

- në nenin 64, pika 3, parashikon: “Përpara lidhjes së kontratës, Komisioni i Prokurimit Publik, kur gjykon se një vendim apo veprim i autoritetit kontraktor ka shkelur ndonjë nga dispozitat e këtij ligji, ka të drejtë:

a) të nxjerrë një interpretim për rregullat ose parimet ligjore, që duhet të zbatohen për objektin e ankesës;

b) të anulojë, plotësisht ose pjesërisht, një veprim ose vendim të autoritetit kontraktor, të nxjerrë në kundërshtim me ligjin. Kjo përfshin edhe të drejtën për të hequr të gjitha ato specifikime teknike ose llojet e tjera të specifikimeve që bien ndesh me këtë ligj;

c) të udhëzojë autoritetin kontraktor të korrigjojë shkeljet dhe më pas të vazhdojë me procedurën e prokurimit të kontratës;

ç) të urdhërojë anulimin e procedurave për shpalljen e kontratës fituese.”;

- në nenin 64, pika 4, parashikon: “Pas lidhjes së kontratës, kur Komisioni i Prokurimit Publik gjykon se një vendim apo veprim i autoritetit kontraktor është në kundërshtim me ndonjë nga dispozitat e këtij ligji, ka të drejtë:

a) të nxjerrë një interpretim, në lidhje me rregullat ose parimet ligjore që duhet të zbatohen për objektin e ankesës;

b) të marrë një vendim deklarativ, në bazë të të cilit pushteti gjyqësor mund të dëmshpërblejë ankuesin, që ka pësuar humbje ose dëme, si rezultat i shkeljes së këtij ligji;

c) të marrë masa ndaj personave përgjegjës, sipas parashikimeve në këtë ligj.”;

- në nenin 64/2, pika 1 parashikon: “b) t’i japë autoritetit kontraktor, të përfshirë, një vendim me shkrim, për të ndalur sjelljen e jashtëligjshme, brenda një afati të caktuar kohor.”.

94. Kolegji thekson se, në rastin konkret ligji që rregullon mosmarrëveshjen në gjykim është ligji nr. 9643, datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik” (i ndryshuar), tashmë i shfuqizuar nga ligji nr. 162, datë 23.12.2020. Duke iu referuar nenit 64 të ligjit të kohës së zgjidhjes së mosmarrëveshjes, rezulton të jenë parashikuar kompetencat që ka KPP-ja kur

investohet nga subjektet e interesuara në një procedurë prokurimi, llojet e ndryshme të vendimeve që merren gjatë dy fazave, para dhe pas lidhjes së kontratave, si dhe mundësia e ankimit administrativ dhe, më pas, edhe të paraqitjes së padisë në gjykatë.

95. Duke pasur në vëmendje natyrën e punëve publike që prokurohen nëpërmjet një procedure të detajuar që kërkon përfundimin brenda një kohe të arsyeshme, çdo operator sipas fazës në të cilën ndodhet procedura e prokurimit, referuar nenit 63, pika 1, të ligjit 9643/2016, mund të kundërshtojë vendimin brenda afatit të caktuar. Që të ketë efekt ankimi administrativ dhe më tej padia në gjykatë, kërkohet shterimi më parë i ankimit administrativ. Pra, paraqitja e ankimit administrativ dhe shqyrtimi fillimisht nga Autoriteti Kontraktor, më pas nga KPP-ja nënkupton përdorimin në mënyrë shteruese nga subjekti i cenuar të të gjithë mjeteve juridike, që i ka njohur ligji përpara se të paraqesë padinë në gjykatë.

96. Rregullimet që bëhen në ligjin nr. 9643/2006 kanë përcaktuar, në radhë të parë, domosdoshmërinë e shterimit të të gjithë shkallëve të ankimit administrativ (sepse pëmdryshe ankesa shpallet e pavlefshme – neni 63, pika 7), ashtu siç kanë orientuar subjektin e cenuar se, ngritja paraprakisht e padisë për shqyrtimin e paligjshmërisë së veprimit /mosveprimit administrativ, ndikon në suksesin e padisë për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor. Në këtë mënyrë ligji ka përcaktuar njëkohësisht edhe një lloj varësie të këtyre padive nga njëra-tjetra.

97. Duke iu rikthyer çështjes në shqyrtim, Kolegji vlerëson se, në kushtet kur pala paditëse ka pretenduar se i është shkaktuar dëm nga marrja e një vendimi të paligjshëm të KPP-së dhe të Autoritetit Kontraktor për kualifikimin, skualifikimin e operatorëve konkurrues, kërkimi i saj për shpërblimin e dëmit ka qenë i varur nga kërkimi për kundërshtimin e aktit administrativ respektiv. Prandaj, padinë për shpërblimin e dëmit paditësi nuk e ka veçuar nga padia për shfuqizimin e aktit. Në këtë aspekt, paraqitja nga pala paditëse e padisë me dy kërkime është në linjën e qëndrimit të mbajtur për çështjen e parë të shtruar për njësim, sipas të cilës *kur paligjshmëria e veprimit apo mosveprimit administrativ pretendohet si shkak thelbësor i dëmit, atëherë padia për dëmshpërblim, ndonëse proceduralisht është e pavarur, në kuptimin material ajo ndërrvaret nga fati i padisë për paligjshmërinë e veprimit apo mosveprimit administrativ.*

98. Në rastin në shqyrtim rezulton se kjo padi është ngritur nga pala paditëse ndaj veprimeve të Autoritetit Rrugor Shqiptar dhe KPP-së mbi kualifikimin, sipas saj të paligjshëm, të operatorit ekonomik “Cobial” sh.p.k. që ka passjellë lidhjen e kontratës për kryerjen e punëve publike. Pikërisht, referuar pretendimit për kundërligjshmërinë e veprimtarisë së organit publik dhe me qëllim rivendosjen e të drejtave të cenuara pasurore e jopasurore, pala paditëse ankohe, në lidhje me këtë procedurë prokurimi, duke i kërkuar gjykatës që të shprehet për kërkimin në lidhje me shpërblimin e dëmit të shkaktuar dhe fitimin e munguar.

99. Në kushtet kur pala paditëse ka pretenduar se ky dëm është shkaktuar nga marrja e një vendimi të paligjshëm të KPP-së dhe të Autoritetit Kontraktor që kanë sjellë lidhjen e kontratës me operatorin tjetër konkurrues, kërkimin e saj në lidhje me shpërblimin e dëmit, e ka orientuar nga pretendimi edhe për paligjshmërinë e aktit administrativ. Një padi e tillë e detyronte Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë jo thjesht të kryente verifikimin e parakushteve procedurale për ngritjen e kësaj padie, siç është ai i vlerësimit të afatit për kundërshtimin e aktit administrativ, por t’i jepte përgjigje përfundimtare kërimit të dytë mbi dëmshpërblimin.

100. Pala paditëse ka kundërshtuar në gjykatë më datë 29.7.2016, si vendimin e KPP-së nr. 118, datë 4.3.2016, ashtu dhe vendimin nr. 423, datë 7.6.2016, ndërkohë që nuk është orientuar dhe as ka pasur në vëmendje parashikimet që bën ligji nr. 9643/2006, “Për prokurimin publik” (ligji i kohës së zgjidhjes së mosmarrëveshjes konkrete). Përderisa pala paditëse nuk ishte dakord me zgjidhjen e dhënë nga KPP-ja me vendimin nr. 118, datë 4.3.2016, që kualifikoi për procedurën e prokurimit operatorin ekonomik “Cobial” sh.p.k., kishte të drejtë që sipas nenit 64/3, të ligjit nr. 9643/2006, të paraqiste padi në gjykatë për shqyrtim të mosmarrëveshjes administrative. Nuk rezulton që pala paditëse të ketë ushtruar një të drejtë të tillë, përveç paraqitjes në datën 16.3.2016 të një kërkesë për sigurimin e padisë, për të cilën është vendosur refuzimi i saj. Pas refuzimit nga gjykata të kësaj kërkesë, pala paditëse i është drejtuar përsëri me ankim Autoritetit Kontraktor, duke kundërshtuar rikualifikimin nga KPP-ja të shoqërisë “Cobial” sh.p.k. Kolegji vlerëson se mosparaqitja në afat e padisë ndaj vendimit nr. 118, datë 4.3.2016, të KPP-së, por 4 muaj më vonë, në datën 29.7.2016, i ka hequr të drejtën paditësit të kundërshtojë në

gjykatë këtë vendim. Pavarësisht se Gjykata Administrative e Shkallës së Parë, për shkak të tejkalimit të afatit ligjor, ka vendosur pas shqyrtimit gjyqësor të provave mospranimin e padisë, kjo nuk e bën të cenueshëm vendimin në këtë pjesë, sepse edhe vetë Kolegji konkludon se padia është jashtë afatit ligjor.

101. Megjithëse KPP-ja, me vendimin nr. 118, datë 4.3.2016, ka vendosur *“të anulojë vendimin e KVO-së mbi skualifikimin e operatorit ekonomik “Cobial” sh.p.k. dhe të korrigjojë shkeljet, duke e kualifikuar këtë operator ekonomik”*, Autoriteti Kontraktor, në kundërshtim me nenin 64, pika 3, shkronja “b” dhe nenit 64/2, pika 2, të ligjit nr. 9643/2006, nuk ka zbatuar këtë vendim të KPP-së. Në datën 3.5.2016, Komisioni i Shqyrtimit të Ankesave pranë Autoritetit Kontraktor ka marrë një tjetër vendim dhe ka pranuar ankesën e palës paditëse, duke vendosur skualifikimin e shoqërisë “Cobial” sh.p.k. dhe të gjitha shoqërive të tjera. Pas ribërjes së ankesës nga shoqëria “Cobial” sh.p.k., KPP-ja, me vendimin nr. 423, datë 7.6.2016, është rishprehur duke vendosur *“të anulojë vendimin e KVO-së mbi skualifikimin e operatorit ekonomik “Cobial” sh.a. dhe të korrigjojë shkeljet, duke e kualifikuar këtë operator ekonomik....”*. Edhe ndaj këtij vendimi, pala paditëse ka depozituar në datën 13.6.2016, kërkesë për sigurimin e padisë, për të cilën është vendosur përsëri refuzimi i saj, ndërkohë që padinë në gjykatë e ka paraqitur në datën 29.7.2016; pra, dukshëm tej afatit ligjor.

102. Arsytimi që përdor Gjykata Administrative e Apelit se pala paditëse është vënë në dijeni për këtë vendim të KPP-së në datën 11.7.2016, është dukshëm i pabazuar. Ndryshe nga sa pretendon pala paditëse, në lidhje me marrjen dijeni të këtyre vendimeve, duke iu referuar datës 11.7.2016, “pretenduar si vendim”, rezulton se nuk ka vendimmarrje në këtë datë, por vetëm një shkresë të Autoritetit Kontraktor (ARRSH), bazuar në vendimin nr. 423, datë 7.6.2016, të KPP-së, nëpërmjet të cilës janë njoftuar subjektet pjesëmarrëse mbi renditjen përfundimtare të ofertuesve. Fakti që pala paditëse ka depozituar në datën 13.6.2016, kërkesën për sigurimin e padisë provon dijeninë e saj të plotë për vendimin, objekt gjykimi. Në këto kushte, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë ka vlerësuar drejtë se, referuar datës së marrjes dijeni efektive (datë 16.3.2016 dhe datë 13.6.2016) për vendimet objekt kundërshtimi, padia është paraqitur jashtë afatit ligjor sipas

parashikimeve të nenit 18, pika 1, shkronja “a”, të ligjit nr. 49/2012, “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”.

103. Për sa i përket kërimit tjetër për detyrimin e palëve të paditura solidarisht për shpërblimin e dëmit dhe fitimin e munguar, Kolegji konstaton se Gjykata Administrative e Shkallës së Parë nuk arsyeton se përse mospranimi i padisë për kërkimin e parë i shtrin efektet edhe mbi kërkimin e dytë. Në mungesë të shkaqeve për të cilat ky kërkim konsiderohet i papranueshëm, gjykata, në këtë rast, kishte detyrimin ligjor ta shqyrtonte atë në themel, duke zgjidhur mosmarrëveshjen. Për këtë arsye, Kolegji vlerëson se vendimi i Gjykatës Administrative të Apelit për prishjen e vendimit dhe dërgimin e çështjes për rigjykim, lidhur me këtë kërkim, është i drejtë dhe duhet të lihet në fuqi. Në rigjykim, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë duhet të zgjidhë çështjen, në përputhje me ligjin dhe me sentencën njësuere të këtij vendimi.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 63, pika 1, shkronjat “b” dhe “e”, të ligjit nr. 49/2012 “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, i ndryshuar,

VENDOSI:

1. Lënien në fuqi të vendimit nr. 43 (86-2020-47), datë 21.1.2020, të Gjykatës Administrative të Apelit për sa i përket kërimit për shpërblimin e dëmit jashtëkontraktor.

2. Prishjen e vendimit nr. 43 (86-2020-47), datë 21.1.2020, të Gjykatës Administrative të Apelit dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 343, datë 7.2.2017, të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, sa i përket kërimeve për kundërshtimin për paligjshmëri të akteve administrative, vendimit nr. 118/2016, datë 4.3.2016 dhe vendimit nr. 423/2016, datë 7.6.2016, të Komisionit të Prokurimit Publik; vendimit datë 22.4.2016 dhe vendimit datë 11.7.2016 të Komisionit të Vlerësimit Ofertave të Autoritetit Rrugor Shqiptar.

3. Ky vendim botohet në Fletoren Zyrtare.

Tiranë, më 15.4.2024

Kryesues: Sokol Sadushi

Anëtarë: Sokol Ngresi, Arbena Ahmeti, Asim Vokshi, Gentian Medja

VENDIM

(i shkurtuar)

Gjykata e Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë, me vendimin nr. 923, datë 19.2.2024, vendosi shpalljen të vdekur të shtetasit Gazmir Ismail Bala në Tilburg, Holandë, më datë 27.4.1993. Çregjistrimin në regjistrin e gjendjes civile, Njësia Administrative nr. 9, Tiranë, me datën e vdekjes si më sipër.

KËRKESE

Shtetasja Katerina Seferi kërkon pranë Gjykatës së Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Dibër shpalljen si të zhdukur të shtetasit Fadil Xheladin Seferi i datëlindjes 10.10.1963, lindur dhe banues në fshatin Arap i Poshtëm të Njesisë Administrative Luzni, Qyteti Peshkopi, si dhe caktimin e kërkueses si kujdestare në administrimin e pasurisë së tij.

KËRKUESE

Katerina Seferi

Formati 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2024

Adresa: Rr. “Nikolla Jorga”, Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Çmimi 288 lekë

